

T.C

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YOKSULLUK KÜLTÜRÜ VE SOSYAL DAYANIŞMA GELENEĞİ
-YUNUS EMRE KÜLTÜR VAKFI ÖRNEĞİ-

Hazırlayan

Savaş KALAYCI

Sosyoloji Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Yrd. Doç. Dr. İsmail GÜLLÜ

KARAMAN-2015

T.C
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YOKSULLUK KÜLTÜRÜ VE SOSYAL DAYANIŞMA GELENEĞİ
-YUNUS EMRE KÜLTÜR VAKFI ÖRNEĞİ-

Hazırlayan
Savaş KALAYCI

Sosyoloji Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Yrd. Doç. Dr. İsmail GÜLLÜ

KARAMAN-2015

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, insanlığın yaşadığı en büyük sorunlardan birisi olan yoksulluk olgusu ile ilgili olarak Yoksulluk Kültürü ve Sosyal Dayanışma Geleneğinin Yunus Emre Kültür Vakfı Örneğinde incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu tezin her aşamasında beni destekleyen, bana yol gösteren, uygun materyallere ulaşmamı sağlayan, konu ile ilgili tüm araştırmalarımda hep daha iyisini yapmam için motive eden konu ile ilgili bilgi ve birikimini benimle paylaşan değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. İsmail GÜLLÜ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez jürisinde bulunan hocalarım Prof. Dr. Köksal ALVER ve Doç. Dr. Ahmet Zeki ÜNAL' a tez çalışmama sağladıkları katkılar için çok teşekkür ederim.

Ayrıca tez çalışmalarına verdikleri katkılardan dolayı ve yüksek lisans eğitimimin ilk gününden bu yana benden değerli emeklerini ve bilgilerini esirgemeyen, çok değerli hocalarım Prof. Dr. Abdullah TOPÇUOĞLU, Prof.Dr. Mahmut ATAY, Prof.Dr. Mustafa AYDIN Prof. Dr. Köksal ALVER, Prof. Dr. Ertan ÖZENSEL, Doç.Dr. Mahmut H.AKIN ve diğer tüm hocalarıma da sonsuz şükranlarımı sunarım.

Bu çalışmam süresince her türlü yardım ve fedakârlığı sağlayan, bilgi, tecrübe ve güler yüzleri ile çalışmama destek olan Yunus Emre Kültür Vakfı çalışanlarına da teşekkürlerimi sunarım.

Bu tezi, hazırlamamda emeği geçen ve çalışmama ışık tutan tüm dostlarıma ve yardımlarını esirgemeyen herkese ayrı ayrı teşekkür ederim.

Hayatımın her döneminde, sağladıkları her türlü destek için aileme ve çalışmalarım süresince gösterdikleri sabır ve anlayışlarından dolayı eşime ve sevgili oğlum Ahmet Metehan'a tüm kalbimle teşekkür ediyorum.

YOKSULLUK KÜLTÜRÜ VE SOSYAL DAYANIŞMA GELENEĞİ

-YUNUS EMRE KÜLTÜR VAKFI ÖRNEĞİ-

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı; Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin sosyal yardımlar ve yoksulluk hakkındaki görüşlerini incelemek ve bu kişilerin tanımlayıcı özellikleri açısından sosyal yardımlar ve yoksulluk hakkındaki görüşlerinde farklılık olup olmadığını belirlemektir. Araştırma sonucunda yoksulluğun gerçek bir olgu mu olduğu, yoksa bir kültür haline mi dönüştüğü yardım alanlar üzerinden ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda hazırlanan anket formu; Karaman ilinde faaliyet gösteren Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan 410 yoksul kişiye uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 22.0 istatistik programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanların tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesinde yüzde ve frekans analizlerinden, yoksulluk ve yardımlar hakkındaki görüşlerinin belirlenmesinde ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır. Katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine göre yardımlar ve yoksulluk hakkındaki görüşlerinin incelenmesinde ise t testi, tek yönlü Anova ve Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; Yunus Emre Kültür Vakfı'nın yaptığı yardımlarda tarafsız ve adaletli olduğu, yapılan yardımların topluma önemli katkıları olduğu, ancak yapılan yardımların katılımcıların geleceğe güvenle bakmaları konusunda ve katılımcıların yaşamlarını rahatlatmada yetersiz olduğu belirlenmiştir. Araştırmada yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerektiği konusunda bir fikir birliğinin olduğu, yoksulların çocuklarının yoksul bir yaşam sürmeye mahkûm olacağı düşüncesinin ağır bastığı belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine göre yardımlarla ve yoksullukla ilgili görüşlerinde farklılıkların olduğu saptanmıştır. Eğitim ve gelir düzeyi

düşük, çok çocuk sahibi bireyler arasında yoksulluğun kültür haline dönüştüğü gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Yoksulluk Kültürü, Vakıf, Sosyal ve Dayanışma Vakıfları

CULTURE OF POVERTY AND TRADITION OF SOCIAL SOLIDARITY
SAMPLE OF YUNUS EMRE CULTURE FOUNDATION

ABSTRACT

The main aim of this research is to examine the views of the people who get help from Yunus Emre Culture Foundation about social assistance and poverty and also to define whether there is a differentiation at their thoughts about social assistance and poverty in terms of the descriptive qualities of them..It is aimed to put forward whether poverty a real phenomenon or a culture over the donees.

The questionnaire form prepared for the aim was applied to 410 poor people who get help from the Yunus Emre Culture Foundation which operates in Karaman city.Data gained by the questionnaires were evaluated by the means of SPSS 22.0 statistics programme at the computer environment.Percentage and frequency analysis were used to define the descriptive qualities of the participants and average and standart deviation statistics were used to define the views on poverty and social solidarity.T-test and Anova and Scheffe test were used to define the views on poverty and social assistance according to the descriptive qualities of the participants.

It is stated as a result of the research that Yunus Emre Culture Foundation is objective and fair on their social solidarity, the subsidies have important contribution on the society, however these are insufficient to relax the participants' lives and their opinions about the future.In consequence of the research it is mostly defined that state should help the poors before everyone and poors' children will have to go on a poor life

It is also determined that participants have different views on social assistance and poverty according to their descriptive qualities.It is observed that poverty turn into a

culture among the people who have low education and income level and have many children.

KeyWords:Poverty, PovertyCulture, Foundation, SocialSolidarityfoundations

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
I.1. Yoksulluk Kavramı.....	4
I.2. Yoksulluk Türleri.....	8
I.2.1. Mutlak Yoksulluk-Görelî Yoksulluk	9
I.2.2. Objektif Yoksulluk-Sübjektif Yoksulluk	10
I.2.3. Gelir Yoksulluğu-İnsani Yoksulluk	10
I.2.4. Sosyo-Ekonomik Güçsüzlük	12
I.2.5. Kırsal Yoksulluk-Kentsel Yoksulluk	12
I.2.6. Ultra Yoksulluk	14
I.3. Yoksulluğun Nedenleri.....	15
I.4. Yoksulluk Teorileri.....	18
I.4.1. İşlevselci Teori ve Yoksulluk Algısı	18
I.4.2. Karl Marx'a Göre Yoksulluk	19
I.4.3. Max Weber'e Göre Yoksulluk	20
I.4.4. Emile Durkheim'in Yoksulluğa Bakışı	21
I.4.5. John Friedmann'in Yoksulluğa Bakışı	22

I.4.6. İbn-i Haldun'un Yoksulluğa Bakışı	23
I.5. Yoksulluk Kültürü	25
I.6. Yoksulluk ve Sosyal Dayanışma İlişkisi	29
II. BÖLÜM: DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE YOKSULLUĞUN BOYUTLARI. 30	
II.1. Dünyada Yoksulluğun Boyutları	30
II.2. Türkiye'de Yoksulluğun Boyutları	32
II.3. Yoksullukla Mücadele Yaklaşımları	37
II.3.1. Yoksullukla Dolaylı Mücadele Yaklaşımı	38
II.3.2. Yoksullukla Doğrudan (Dolaysız) Mücadele Yaklaşımı	40
II.4. Türkiye'de Yoksullukla Mücadele	41
II.5. Yoksulluk ve Türkiye'de Hayırseverlik Anlayışı	42
III. BÖLÜM: YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SOSYAL YARDIM VE	
DAYANIŞMA VAKIFLARI, YARDIMLAŞMA UYGULAMALARINA	
ELEŞTİRİSEL BİR YAKLAŞIM.....	46
III.1. Türklerde Sosyal Dayanışma ve Vakıf Geleneği	46
III.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları	48
III.2.1. Sosyal Bütünleşme Açısından Türk Vakıfları.....	50
III.3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Sosyal Yardım Faaliyetleri .	51
III.3.1. Ailelere Yapılan Yardımları.....	52
III.3.2. Eğitim Yardımları	54
III.3.3. Sağlık Yardımları	59
III.4. Modern Türkiye'de Yardımlaşma Uygulamalarına Eleştirel Bir Yaklaşım	61

IV. BÖLÜM: YOKSULLUK KÜLTÜRÜ VE SOSYAL DAYANIŞMA	
AÇISINDAN YUNUS EMRE KÜLTÜR VAKFI'NDAN YARDIM ALAN	
YOKSULLAR ÜZERİNDE BİR UYGULAMA.....	65
IV.1. Yunus Emre Kültür Vakfı'nın Tanıtılması.....	65
IV.1.1. Vâkıfın Kuruluşu ve Amaçları	65
IV.1.2. Vakfın Yapmış Olduğu Faaliyet ve Çalışma Esasları	68
IV.1.3. Vâkıfın Yoksullara Yönelik Sosyal Yardım Faaliyetleri	69
IV.1.4. Vakfın Yıllara Göre Faaliyet Raporu	69
IV.2. Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan Yardım Alanlar Üzerinde Bir Araştırma	70
IV.2.1. Araştırmanın Amacı	70
IV.2.2. Evren ve Örneklem.....	71
IV.2.3. Veri Toplama Araçları	71
IV.2.4. Verilerin Analizi.....	72
IV.2.5. Araştırmanın Bulguları.....	73
SONUÇ	193
KAYNAKÇA.....	209
EKLER	219

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt	: Aktaran
b.t.	:Belirtilmemiş Tarih
BM	: Birleşmiş Milletler
DB	: Dünya Bankası
RTÜK	: Radyo Televizyon Üst Kurulu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
SYDGM	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü
SYDTF	:Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu
SYDV	:Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
ŞNT	:Şartlı Nakit Transferi
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	:Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Dünya'nın Değişik Bölgelerinde Günde 1.25 \$'dan Daha Az Gelirle Yaşayan Yoksul Nüfus (Milyon) ve Yoksul Nüfus Rakamsal Değerleri	31
Tablo 2: Dünyanın Çeşitli Bölgelerinde Bulunan Yoksulluk (%) Oranları	31
Tablo 3: Yoksulluk Sınırı Yöntemlerine Göre Fertlerin Yoksulluk Oranları.....	34
Tablo 4: Hanehalkı Fertlerinin Cinsiyet ve Eğitim Durumuna Göre Yoksulluk Oranları (Türkiye: Kent-Kır)	36
Tablo 5: Gıda Yardımları	52
Tablo 6: Yardım Edilen Hane Sayısı ve Kömür Miktarı	53
Tablo 7: Barınma Yardımları.....	54
Tablo 8: Eğitim Materyali Yardımı	55
Tablo 9: 2013 Yılı Şartlı Eğitim ve Sağlık Yardımları	56
Tablo 10: Öğle Yemeği Yardımı	57
Tablo 11: Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması	58
Tablo 12: Tedavi Destek Yardımlar	59
Tablo 13: Şartlı Sağlık Yardımı- Çocuk.....	60
Tablo 14: Şartlı Sağlık Yardımı-Kadın	60
Tablo 15: Yunus Emre Kültür Vakfı'nın Yaptığı Nakdi Yardımlar (2010-2014).....	69
Tablo 16: Yunus Emre Kültür Vakfı'nın Yaptığı Ayni Yardımlar	70
Tablo 17: Araştırmaya Katılanların Tanımlayıcı Özellikleri.....	74
Tablo 18: Araştırmaya Katılanların Tanımlayıcı Özellikleri (Devam)	75
Tablo 19: Katılımcıların Aldıkları Yardımların Dağılımı	77
Tablo 20: Katılımcıların Yapılan Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Dağılımları	79
Tablo 21: Katılımcıların Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Dağılımları	82

Tablo 22: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	85
Tablo 23: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	88
Tablo 24: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	90
Tablo 25: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu(Devam).....	91
Tablo 26: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	93
Tablo 27: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu (Devam).....	94
Tablo 28: Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	101
Tablo 29: Katılımcıların Medeni Durumlarına Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	104
Tablo 30: Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	107
Tablo 31: Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	108
Tablo 32: Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	112
Tablo 33: Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu (Devam).....	113

Tablo 34: Katılımcıların Aylık Gelir Düzeylerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	118
Tablo 35: Katılımcıların Aylık Gelir Düzeylerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	121
Tablo 36: Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	127
Tablo 37: Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	130
Tablo 38: Katılımcıların Çocuklarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	133
Tablo 39: Katılımcıların Çocuklarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu (Devam).....	134
Tablo 40: Katılımcıların Çocuklarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	139
Tablo 41: Katılımcıların Çocuklarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	140
Tablo 42: Katılımcıların Konut Durumlarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	144
Tablo 43: Katılımcıların Konut Durumlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	147
Tablo 44: Katılımcıların Doğum Yerlerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	150
Tablo 45: Katılımcıların Doğum Yerlerin Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	152

Tablo 46: Katılımcıların Karaman’da Yaşadıkları Sürelere Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	154
Tablo 47: Katılımcıların Karaman’da Yaşadıkları Sürelere Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	159
Tablo 48: Katılımcıların Sosyal Güvencelerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	161
Tablo 49: Katılımcıların Sosyal Güvencelerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	164
Tablo 50: Katılımcıların Hayattan Memnuniyet Durumlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	167
Tablo 51: Katılımcıların Hayattan Memnuniyet Durumlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	171
Tablo 52: Katılımcıların Çocuklarının Kendilerinden Daha Rahat Yaşam Süreceği İnançlarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	174
Tablo 53: Katılımcıların Çocuklarının Kendilerinden Daha Rahat Yaşam Süreceği İnançlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu	179
Tablo 54: Katılımcıların Yoksulluk Problemlerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	183
Tablo 55: Katılımcıların Yoksulluk Problemlerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu.....	189

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Gelir Dağılımında Adaletsizliğin ve Yoksulluğun Nedenleri 17

Şekil 2: Katılımcıların Aldıkları Yardımların Dağılımı..... 78

GİRİŞ

Yoksulluk geçmişten günümüze kadar gelen sosyolojik bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda “yoksulluk, tarihin her döneminde olduğu gibi günümüzde de birçok ülkenin yüzleşmek zorunda olduğu önemli toplumsal sorunların başında gelmektedir”(Ersungurve Topcuoğlu, 2014: 300). Yoksullukla mücadele etmek için toplumlar, kendi içlerinde informal olarak oluşturdukları yapılarla ve formel olarak hükümetler tarafından geliştirilen yöntemlerle mücadele etmektedirler.

Türkiye açısından yoksulluk ele alındığında, hükümetlerin sosyal devlet kapsamında ve imkânlar dâhilinde yoksullukla mücadele etmeye çalıştıkları, bunun yanında sivil toplum kuruluşlarının yoksullukla mücadelede öncü roller üstlendikleri görülmektedir. Sivil toplum kuruluşları içerisinde geçmişten günümüze gelen vakıflar yoksullukla mücadele, toplumsal dayanışma ve bütünleşmeye yaptıkları katkılarla oldukça önemli müesseseleri oluşturmaktadırlar.

Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde oldukça önemli fonksiyonlar üstlenen vakıfların, cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte adeta bir gerileme dönemine girdiği, son yıllarda tekrar vakıf geleneğinin canlanarak vakıfların etkin roller üstlendikleri gözlenmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü verilerine göre, 1980 yılında kurulan vakıf sayısı sadece 601 iken, bu sayı 2014 yılında 4867’ye ulaşmıştır. (<http://www.vgm.gov.tr>) .Bu yeni kurulan vakıfların 975 tanesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından oluşmaktadır (<http://www.vgm.gov.tr>). Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının amaçları arasında yoksullukla mücadele etmek, toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlamak, temel gereksinimlerini karşılamaktan yoksun bireylere sosyal yardımlarda bulunmak gelmektedir. Bu amaçlarla kurulmuş vakıflardan birisi de 1978 yılında Karaman’da kurulmuş olan Yunus Emre Kültür Vakfı’dır. Vakıf yaptığı faaliyetler ile

Karaman’da yoksullukla Sivil Toplum Kuruluşları(STK) bazında mücadele etmekte ve sosyal dayanışmayı sağlamaya çalışmaktadır.

Gerek hükümet gerekse STK’lar bazında yapılan yoksullukla mücadele çalışmaları kapsamında yoksul olan insanlara sosyal yardımlar yapılmakta, yoksulluğun olumsuz etkileri giderilmeye çalışılmaktadır. Ancak yapılan yardımların yoksulluğu gidermek, toplumsal bütünleşmeyi sağlamak gibi olumlu etkilerinin olduğu gözlenirken, yardım alan yoksul insanların yoksulluktan kurtulmak için çabalamak yerine, gelen yardımlarla hayatlarını sürdürmeye, adeta yoksulluğu bir kültür haline dönüştürmeye çalıştıkları gözlenmektedir.

Verilen bu bilgiler doğrultusunda bu araştırmanın amacı; Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan kişilerin sosyal yardımlar ve yoksulluk hakkındaki görüşlerini incelemek ve bu kişilerin tanımlayıcı özellikleri açısından sosyal yardımlar ve yoksulluk hakkındaki görüşlerinde farklılık olup olmadığını incelemektir. Böylelikle yoksulluğun gerçek bir olgu mu, yoksa kültür haline dönüşüp dönüşmediği de ortaya konulmuş olacaktır.

Bu doğrultuda araştırma dört bölüm halinde kurgulanmıştır. Birinci bölüm kavramsal çerçeve başlığında ele alınarak, yoksulluk kavramı açıklanmış, yoksulluk türlerinden ve yoksulluğun nedenlerinden bahsedilerek, yoksulluk teorileri açıklanmıştır. Ayrıca bu bölümde yoksulluk kültürü, yoksulluk sosyal dayanışma ilişkisine yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümü “Dünya’da ve Türkiye’de Yoksulluğun Boyutları” başlığındadır. Bu bölümde öncelikle Dünya’da ve Türkiye’de yoksulluğun boyutları istatistiki verilerle açıklanmış, ardından yoksullukla mücadele yaklaşımlarından

bahsedilerek, Türkiye’deki yoksullukla mücadele ve yoksullukla mücadelede hayırseverlik anlayışına yer verilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümü “Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakıfları, Yardımlaşma Uygulamalarına Eleştirel Bir Yaklaşım” başlığında ele alınmıştır. Bu bölümde öncelikle Türkiye’de Sosyal Dayanışma ve Vakıf geleneği anlatılmış, ardından sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından ve bu vakıfların sosyal yardım faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Son olarak bu bölümde modern Türkiye’de yardımlaşma uygulamaları eleştirel bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

Araştırmanın son bölümü “yoksulluk kültürü ve sosyal dayanışma açısından Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan yoksullar üzerinde bir uygulama” başlığındadır. Bu bölümde öncelikle Yunus Emre Kültür Vakfı hakkında bilgiler verilmiş, ardından Bu vakıftan yardım alan kişiler üzerinde yapılan araştırmanın yönteminden bahsedilerek, ulaşılan bulgular tablolar ve grafikler aracılığıyla yorumlanarak sunulmuştur.

I. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

I.1. Yoksulluk Kavramı

Dünya ekseninde toplum bazında bazı kesimlerinin günlük ihtiyaçlarını karşılama çerçevesinde, özellikle temelde açıklarını giderme boyutunda güçlük çekmeleri ile ilgili bir olgu olarak kabul edilen yoksulluk, zaman zaman bireylerin kendine özgü durumlarından veya savaş gibi yine insan eliyle yaratılan sorunlardan, bazen de doğal koşullardan dolayı ortaya çıkmaktadır. Yoksulluk; bu gibi nedenler dolayısıyla insanlık tarihinin her döneminde gerek az gelişmiş, gerekse gelişmekte olan, hatta gelişmiş ülkelerde ve her toplumda farklı şekillerde de olsa rastlanılan bir olgu haline gelmiştir (Aydın ve Türgay, 2011: 250).

Yoksulluğun farklı kurum ve kuruluşlar tarafından birbirine benzeyen ancak farklı şekillerde yapılmış tanımları bulunmaktadır:

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yoksulluk “yeterli bir yaşam standardına ulaşma ve diğer sivil, kültürel, ekonomik, siyasal ve sosyal haklardan yararlanma açısından gerekli kaynaklardan, yapabilirliklerden, seçeneklerden, güvenlikten ve güçten sürekli ya da kronik olarak yoksun oluşla belirlenen bir insanlık durumu” (UNICEF, 2004: 16) şeklinde tanımlanmıştır.

Dünya Bankasına göre yoksulluk, “asgari yaşam standardına erişememe durumudur. Yoksulluk açlık, barınacak yerin olmaması, yeterli sağlık hizmetinin alınamaması, eğitim hizmetinden yararlanamama, iş sahibi olmama, gelecek için korku ve endişe duyma, temiz su kaynaklarına ulaşamama, temsil edilmeme ve özgürlükten yoksun olma ile ilişkilidir” (Coşkun, 2012: 182).

Avrupa Birliği yoksulluğu; insanların gelir ve kaynakları onları yaşadıkları toplum içinde makul bir yaşam standardından alıkoyacak şekilde yetersiz ise, olma durumu

olarak tanımlamaktadır. Bu insanlar yoksulluk yüzünden düşük gelir, çarpık kentleşme, yetersiz sağlık hizmetlerinden radyasyona maruz kalmaya, hayat boyu öğrenmeye, kültür, spor ve boş zaman aktivitelerinden mahrum kalmaya kadar birçok dezavantajla karşılaşmaktadırlar. Onlar sık sık diğer insanlar için bir ölçü niteliğinde olan ekonomik, sosyal ve kültürel etkinliklere katılmaktan mahrum bırakılmakta ve dışlanmaları yanında temel haklara erişimleri de kısıtlanmaktadır (Algan, 2010: 4).

Sosyal bilimlerde yoksulluk kavramı, çoğu kez ekonomik boyutuyla ele alınmaktadır. Buna göre yoksulluk maddi yetersizlik ve güçsüzlükten başka bir şey değildir. Bu tanımdan yola çıkarak maddi yoksulluğu iki ana gruba ayırmak mümkündür. Birincisi, mevcut kaynakların ve varlıkların yetersiz olmasından dolayı, insanın fizyolojik olarak hayatta kalmasına imkân tanımayan bir yoksulluk (açlık) durumunu anlatmaktadır. İkincisi, kaynakların nispi yetersizliğinden dolayı toplum tarafından kabul edilebilir asgari bir hayat standardını yakalamaya fırsat vermeyen bir yoksulluk durumudur (Seyyar, 2006: 43).

Genel anlamda yoksulluk, “hane halkı veya hane halkını oluşturan bireylerin öznel olarak gerekli temel ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli kaynağa veya yetkinliğe sahip olmaması olarak ifade edilmektedir (Coudouel, Jeskoand Quentin, 2002: 29).

Yine benzer bir tanımda yoksulluk, “insanların yaşamlarını devam ettirebilmesi için temel gereksinmelerini karşılamaktan maddi manevi yoksun olmaları” olarak tanımlanmaktadır (Hız, 2014: 164).Yoksulluğun en yaygın nesnel tanımı, bir ailenin yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan yıllık gelirin hükümet tarafından yayınlanan istatistiki ölçüsüdür (Bradshaw, 2006: 4).

Yoksulluk kavramı, beşeri ihtiyaçlar kavramına dayanır. İnsan toplumsal bir varlıktır ve bu nedenle fiziki varlığını sürdürmesi için gerekli olan beslenme ihtiyacının

yanı sıra giyim, barınma, eğitim, sağlık, kültür, ortak yaşama, dinlenme, estetik ve buna benzer sosyo-kültürel ihtiyaçları olan bir varlıktır. İnsanlar doğal olayları kendi ihtiyaçları doğrultusunda değiştirebilme yeteneğine sahip olduklarından yaratıcı yeteneklerinin gelişimi yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasına ve mevcut ihtiyaçların değişime uğramasına yol açmaktadır. Bu nedenle beşeri ihtiyaçlar ve insanların yaratıcı yetenekleri toplumsal ve tarihi koşullar tarafından belirlenir (Aktan ve Vural, 2002: 2).

Yapılan tanımlar incelendiğinde, tanımların ortak birleştiği noktanın, bireylerin yaşamlarını sürdürme adına temel ihtiyaçlarını karşılayama durumu olduğu söylenebilir.

Yoksulluğu ayrıntılarıyla tanımladıktan sonra özetle yoksulluğun beş farklı özelliğini ortaya koymakta zor olmayacaktır (İliman, 2014: 10- 11).

1. Yoksulluğun oluşumuna temel etmen olan bir çok faktör, yoksulluğu içinden çıkılamayacak derecede kompleks ve çok boyutlu bir sorun haline getirmektedir. Çünkü yoksulluk tek başına gelir eksikliğinden veya ekonomik nedenlerden kaynaklanan bir sorun değildir. Yoksulluğu çok boyutlu bir sorun haline getiren onun sosyal, ahlaki, çevresel, bölgesel, ulusal ve hatta uluslararası bir sorun olmasıdır.
2. Tabiatıyla yoksulluk maddi anlamda refah için gerekli olan şeylerden mahrumiyet ile açıklanmaktadır, bunların içinde fizyolojik varlığın devamı için gerekli olan yiyecek, barınma, toprak ve diğer değerler de dahildir. Yoksulluk, fiziksel anlamda mahrumiyete neden olan birden fazla çeşitli kaynağın mahrumiyetidir.
3. Yoksul insan tanımlamaları, son derece önemli olan yoksulluğun psikolojik bakış açısını da görmeye imkân tanımaktadır. Yoksul insanların seslerini fazla duyuramamaları, yeterli güçlerinin olmaması ve bağımsızlıktan mahrum

bırakılmaları onları sömürülmeye maruz bırakmaktadır. Bu durum yoksulluk ile karşı karşıya kalmış insanların her türlü kötü davranışa, toplum içinde aşağılanmasına ve insanlık dışı muamele görmesine neden olmaktadır. Dini ritüeller ve geleneksel törenlere katılarak kültürel anlamda kimlik kazanma girişimleri sonuçsuz kalan bu insanlar, toplumsal normların kaçınılmaz vahametinden korunamayacak derecede aciz durumda olduklarını dile getirmektedirler. Bu sebeplerden dolayı toplumla ilişki kuramayan ve topluma tam anlamı ile adapte olamayan yoksul insanların bu görüntüsü, toplumda sosyal ilişkilerin çökmesine neden olmaktadır.

4. Yoksulluğun görüldüğü yerlerin bir diğer özelliği de temel altyapı, yol, ulaşım, su ve sağlık koşullarının yetersizliğinin göze çarpıyor olmasıdır. Bunlara ilaveten, okuma – yazma bilenlerin oranı ve eğitim seviyeleri de önemli gözükmese de, geniş çaplı yoksulluk ile karşı karşıya kalan, karnını doyurmak için amiyane tabir ile “ bir dilim ekmeğe muhtaç olan “ yoksul insanların hayatında eğitim olmazsa olmaz bir sorun olarak görülmemektedir.
5. Son olarak, yoksul insanlar gelirden ziyade onları fiziksel, sosyal ve çevresel anlamda savunmasız bırakan ve her türlü riske maruz kalmayı zorlayan değerler üzerine odaklanmaktadır. Gelir tek başına yoksulluk tanımı için yeterli bir etken değildir.

Bunlara ilaveten “yoksulluk, eğitim hakkından yararlanamama, sağlık hizmetlerinden yararlanamama, sosyal güvenceden yoksunluk, işgücü piyasasına yeterince katılamama, işsizlik ve kentsel mekânda ayrımcılığa uğrama” gibi birçok sorunu da içinde barındırmaktadır (Ünal, 2013: 110).

Yoksulluk kavramı toplumdan topluma, içinde bulunduğu zamanın koşullarına ve refah düzeyindeki duruma bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Doğası itibariyle, yoksulluk konsepti çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahip olduğu için kesin ve tam ifadelerle tanımlamak mümkün olamamaktadır. Konuya yoksulluk derecesinin belirlenmesi açısından bakılırsa toplumdan topluma hatta aynı toplum içerisinde bile farklı yoksulluk derecelerinin olduğu göze çarpmakta, kimlerin yoksul sayılması gerekirken kimlerin yoksul sayılmaması gerekir hususunda çarpıcı tespitlerin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Iliman, 2014: 13). Araştırmanın takip eden bölümünde yoksulluk türlerine yer verilmektedir.

I.2. Yoksulluk Türleri

Yaşamak için gerekli olan temel ihtiyaçların neler olduğu veya asgari yaşam standardının ne olması gerektiği konusundaki farklı düşünceler farklı yoksulluk tanımlarının doğmasına neden olmuştur. İnsanın temel ihtiyaçları toplumdan topluma, ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye hatta kişiden kişiye değişebildiği gibi zamana göre de farklılık arz etmektedir. Ekonomik ve toplumsal hayattaki gelişme ve ilerlemeler insanların ihtiyaçlarını da değiştirmektedir. Dolayısıyla yoksulluk kavramı değişen temel ihtiyaçlar çerçevesinde yeni anlam ve tanımlar kazanmaktadır (Karabulut, 2011: 33).

Çoğu zaman yoksulluğun çok boyutlu olarak ortaya konulabilmesi için parasal ve parasal olmayan göstergeler birlikte kullanılmakta ve farklı kıstaslara göre hesaplanan yoksulluk sınırları belirlenmektedir. Yoksulluk; mutlak yoksulluk-görelî yoksulluk, objektif yoksulluk-sübjektif yoksulluk, gelir yoksulluğu-insani yoksulluk, sosyo-ekonomik güçsüzlük, kırsal yoksulluk-kentsel yoksulluk ve ultra yoksulluk olmak üzere altı başlık altında incelenmektedir. Bu başlıklara ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

I.2.1. Mutlak Yoksulluk-Görelî Yoksulluk

Yoksulluk kavramı ile ilgili literatürde en sık karşılaşılan yoksulluk türü mutlak-görelî yoksulluktur. En genel anlamıyla mutlak yoksulluk, “hane halkının ya da bireyin asgari yaşam düzeyini sürdürebilmesi için gerekli, yalnızca en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamaması durumudur” (Taş ve Özcan, 2012: 424). Gordon (2005: 3) “mutlak yoksullukla ilgili 2005 yılında yaptığı tanımında, diğer tanımlara ek olarak temiz su kaynaklarına ve bilgiye ulaşamamanın da yoksulluk olduğunu belirterek, mutlak yoksulluk tanımını genişletmiştir”.

Birinci dereceden yardıma muhtaç olarak algılanması gereken bu fakirler temel insani ihtiyaçlarını bile karşılayamamakta, hatta bu duruma düşen bir kişiye dışarıdan yardım edilmediği takdirde ölüm riskiyle bile karşı karşıya gelmesi kaçınılmaz olabilmektedir. Mutlak yoksulluğun dünyanın her tarafında var olmasına karşın, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde daha fazla görülebilmektedir (Taş ve Özcan, 2012: 424).

Görelî yoksulluk ise, insanların temel ihtiyaçların yanı sıra, sağlık, eğitim, temiz içme suyu gibi hizmetlere ulaşma ve doğumda yaşam beklentisi gibi durumları da içeren bir kavramdır. Yani bu kavramla insanların imkânları ve yoksunlukları da yoksulluk kapsamına dâhil edilmektedir (Açıkgöz ve Yusufoglu, 2012: 84). Görelî yoksulluk, yoksulluğu bireyin ihtiyaçlarını karşılama gücü yönüyle toplumun diğer bireyleri karşısındaki durumuna göre tanımlamaktadır. Yani, bir kişinin yoksul olup olmadığı sadece ne kadar gelire sahip olduğuna bağlı olmayıp, aynı zamanda toplumdaki diğer bireylerin gelirine de bağlı olmaktadır. Yoksulluğun görelî olarak tanımlanmasında ya nüfusun düşük gelirli bir oranı yoksul olarak alınmakta, ya da ortalama gelir düzeyinde bir sınır belirlenerek, bu sınırın altında bir gelire sahip olanlar yoksul olarak tanımlanmaktadır (Memiş, 2014: 148).

Kısaca; bireylerin en temel ihtiyaçlarını karşılayama durumu mutlak yoksulluk olarak ifade edilirken, toplumda yaşayan diğer bireylere göre görel olarak daha düşük gelir düzeyinde bulunmak görel yoksulluk olarak tanımlanabilir.

I.2.2. Objektif Yoksulluk-Sübjektif Yoksulluk

Objektif yoksulluk “yoksulluğu neyin meydana getirdiği ve kişileri yoksulluktan kurtarmak için nelerin gerektiği konusunda önceden belirlenen (normatif) değerlendirmeleri içermektedir” (Aktan, 2002: 43). Objektif yoksulluk, kişilerin belirli kıstaslara göre yaşamını sürdürebilmek için belirli yaşam standartlarından mahrum kalmasıdır. Sübjektif yoksulluk ise kişilerin ya da toplumun bu yaşam standartlarından mahrum kalması sonucunda üzüntü duymasıdır. Bu anlamda sübjektif yoksulluk kişiden kişiye değişebilen niteliktedir (Şenses, 2009: 92-96). Sübjektif yoksulluk yaklaşımında; kamu araştırmaları ve anketler aracılığıyla katılımcılara yoksul olmamak için gerekli olduğu düşünülen gelir / tüketim ya da refah düzeylerini “yetersiz”, “iyi” ya da “çok iyi” olarak değerlendirmeleri istenerek gelir ve refah odaklı, sübjektif yoksulluk standartları oluşturulmaya çalışılır (Wagle, 2002: 158). Objektif yaklaşım nesnel ve genel geçerliliği olan normatif değerlendirmeleri içerirken, sübjektif yaklaşım öznel ve katılımcı değerlendirmeleri içerir (Şenses, 2009: 92-96). Diğer bir ifade ile objektif ve sübjektif yoksulluk, yoksulluk türünden ziyade yoksulluğun belirlenmesinde kullanılan bir yöntemdir.

I.2.3. Gelir Yoksulluğu-İnsani Yoksulluk

Yoksullukla ilgili yapılan diğer bir sınıflama ise gelir yoksulluğu-insani yoksulluktur. Gelir yoksulluğu “yaşamı sürdürmek ya da asgari yaşam standardını karşılamak için kişi veya hane halkının ihtiyaç duyduğu temel gereksinimlerin karşılanabilmesi bakımından yeterli miktarda gelirin elde edilememesi durumu olarak

tanımlanabilir. Gelir yoksulluğu hesaplamalarında genellikle asgari bir yaşam düzeyini sağlamak için gerekli gelir, yoksulluk sınırı olarak” tanımlanmaktadır (Aktan ve Vural, 2002: 8).

İnsanı yoksulluk, gelir ve tüketim seviyesinden başka birçok faktörün yoksulluğu etkilediğini belirtmek amacıyla ortaya atılmış bir yoksulluk tanımıdır. Sosyal yardımlaşma, inançlar, gelenekler kültürler ve geçimlik üretim gibi piyasa dışı faktörler yoksulluk çizgisinin altından bir gelir elde edilse bile bu çizginin üzerinde daha rahat bir yaşam sürülmesini sağlayabilmektedir. Bunun aksine yoksulluk çizgisinin üstünde bir gelir elde edildiğinde dahi çok daha düşük standartlarda bir yaşam sürüldüğü de görülmektedir (Tutar ve Demiral, 2007: 334). UNDP çerçevesinde insani yoksulluk üç kritere göre hesaplanmaktadır (Şener, 2009: 1):

1. İnsanların ortalama yaşam süresinin kısa olması, insani yoksulluğun ilk göstergesidir. Bu esasa göre 40 yaşın altındaki yaşam süresi insani yoksulluğu ortaya çıkarmaktadır.
2. Eğitim imkânlarından yoksun olma ve yetişkinler arasında okuma-yazma bilmeme oranının yüksek olması insani yoksulluğa neden olmaktadır.
3. Bireyler ekonomik ve sosyal imkânlardan yoksun olduklarında insani yoksulluk meydana gelmektedir. Nüfusun sağlıklı içme suyuna sahip olmama oranı, nüfusun temel sağlık imkânlarından yoksun durumda olanlarının yüzdesi, 5 yaşın altında olup yetersiz beslenenlerin toplam nüfus içindeki yüzdesi bu alandaki üç temel ölçüttür.

İnsani yoksulluk, gelir yoksulluğu ile ilişkili bulunmasına rağmen ondan farklıdır. Gelir yoksulluğu ölçümleri mutlak gelir üzerinde odaklanırken, “insanî yoksulluk” kavramı, okur-yazarlık, yetersiz beslenme, kısa yaşam süresi, ana-çocuk

sağlığının yetersizliği, önlenebilir hastalıklara yakalanmak gibi temel insanî yeteneklerden, kapasiteden yoksun olmak biçiminde tanımlanmaktadır. Buna göre temel insan yeteneklerini sürdürebilecek olan mal, hizmet ve altyapıya - enerji, hijyen, eğitim, iletişim, içme suyu - erişimin yokluğu ya da kısıtlanması yoksulluğun “insani” boyutu olarak nitelendirilmektedir (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, 2009).

Özetle, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak bir gelirlerinin olmama durumu gelir yoksulluğu, insanca yaşam sürebilmek adına gerekli olan eğitim, iletişim, içme suyu vb. olanaklardan mahrum olma durumu insani yoksulluk olarak tanımlanabilir.

I.2.4. Sosyo-Ekonomik Güçsüzlük

Yoksulluk, maddi imkânlardan kaynaklandığı kadar sosyal nitelikli imkânlardan da kaynaklanabilir. Yoksul insan, temel ihtiyaçlarını bile tatminsiz bir şekilde karşılarken bu insandan sosyal ihtiyaçlarını karşılaması beklenemez. Bu insan asgari yaşam standartlarına sahip olmadığı için kendini yetersiz hissetmekte, içinde bulunduğu çevreye ait özellikler üzerinde söz sahibi olamamaktadır. Yoksul insan belli olanaklardan mahrum kaldığı için haklarını koruyacak bilince de sahip bulunmamaktadır. Bu da pek çok haksızlığa uğramasına yol açarak yoksulluk halini zorlaştırmaktadır. Sosyal hayata dahil olması da yaşadığı yoksunluklar sebebiyle zorlaşan yoksulun, yoksulluk hali kısır bir döngü gibi içinden çıkılamayacak bir hal almaktadır (Büyükçavuşoğlu, 2009: 60-61). Kısaca sosyo-ekonomik güçsüzlük, bireyin yaşamını sürdürebilme adına gerekli olan sosyo-ekonomik koşulları yeterince karşılayamama durumudur.

I.2.5. Kırsal Yoksulluk-Kentsel Yoksulluk

Yoksulluğa ilişkin yapılan diğer bir sınıflandırma kırsal ve kentsel ayrımıdır. “Kırsal ve kentsel yoksulluk, yoksulluğun mekânsal bir ifadesidir. Tarımsal üretimi

gerçekleştirecek toprağa sahip olmama ve ucuz emek olan kırsal yoksulluğun temelinde topraksız ve kalifiye olmayan işçiler bulunmaktadır” (Topgül, 2013: 282).

Ekonomik açıdan bakıldığında, kırsal yoksulluk “büyük ölçüde tarım, balıkçılık, ormancılık ve küçük ölçekli sanayi ve hizmetlere dayanmaktadır. Bazı yazarlar ise kırsal yoksulları çiftçiler ve çiftçi olmayanlar şeklinde iki sınıfa ayırmaktadır. Çiftçiler küçük toprak sahipleri olarak tanımlanırken, çiftçi olmayanlar topraksız, kiracı ve vasıfız işçi olarak” tanımlanmaktadır (Juanah, 2005: 24).

Kendi toprağını işleyen küçük işletme sahipleri, tarım işçileri, çobanlar, küçükbaş hayvancılıkla uğraşanlar, savaş ya da ekonomik sıkıntılar yüzünden açlıkla mücadele edenler, kırsal yoksulluk kapsamı içindedirler. Kırsal yoksulluk, az gelişmiş veya gelişmiş ülke ayrımı yapılamayan küresel bir olgudur. Bununla birlikte zaman ve mekâna göre değişiklik gösterir. Kırsal yoksullukla baş edilebilmesi için bu olgunun zaman ve mekâna bağlı olarak ne gibi özellikler gösterdiğinin iyice araştırılması gereklidir (Aşçı ve Demiryürek, 2008: 74).“Kırsal yoksulluk, geçinme olanaklarını ve umudunu yitiren kitlelerin kente göç etmesi ile kentsel yoksulluğun temelini oluşturur” (Topgül, 2013: 282).

Küreselleşen dünyada varsılların yoksullara gereksinmesi hızla azalmakta ve dışlanma olgusu ortaya çıkmaktadır. Dışlananlar, sınıfaltı (underclass) gruplar olarak adlandırılmaktadır. Bu adlandırma ABD’deki yoksulluk yazınında daha çok kullanılmaktadır. Bu nedenle daha çok bu ülkeye özgü bir yoksulluk kategorisi oluşturmaktadır. Özellikle nedenleri konusunda farklı yorumlara ve yoğun tartışmalara yol açan bu kavramın genel kabul gören bir tanımı olduğunu söylemek güçtür. ABD’nin, özellikle büyük kentlerinin merkezlerinde yoğunlaşan ve istihdam olanaklarının da azalması sonucunda işgücü içinde sürekli bir biçimde yer almama, çalışma gerektiren fırsatlardan yararlanma konusunda isteksizlik, daha genel olarak yetişkinlerin formel

ekonomik sistemin dışında kalması ve bunların da katkısıyla davranış bozuklukları ve sosyal açıdan tecrit olma gibi diğer yoksul kesimlerden de farklı özellikler ve davranış biçimleri sergileyen insanlardan oluştuğu söylenebilir (Şenses, 2009: 90-91).

Kentsel yoksulluk (kent yoksulluğu); “yoksulların yaşadıkları kent alanında insanların yeterli gelire sahihsizliği, temel hizmetlerden yararlanma düşkünlüğünün yanı sıra kent alanlarından dışlanma, elverişsiz yaşam ortamları, yargı, bilgi, eğitim, karar alma yetkisi ve yurttaşlık gibi temel haklardan yararlanma yetersizliği, şiddete maruz kalma, güvenlik eksikliği ve statü açısından sıkıntı çekme anlamına gelmektedir” (Türkdoğan, 2003: 106-107).

Kentsel yoksulluk hakkında yapılan bir diğer tanım ise, kent yoksulluğunu, bireysel gelişim, fiziksel koşullar ve toplumsal ilişkiler bağlamında irdelemek gerekir. Bireysel gelişim; gelir, eğitim, sağlık ve güvenliği içine alır. Fiziksel koşullar, konut, kentsel altyapı ve doğal çevreden oluşur. Toplumsal ilişkiler ise, aile, enformel örgütlenmeler, siyasal partiler, sivil toplum kuruluşları ve cemaat ilişkilerini içine alır. Kent yoksulluğu yukarıdaki farklı alanlardaki mutlak ve görel yoksulluk hallerini kapsar (Aile Şurası, 2004: 58).

Özetle, coğrafi olarak yapılan bu yoksulluk sınıflandırılmasında, kırsal kesimde yaşayanların yoksulluğunu ifade ederken, kentsel yoksulluk biraz daha kapsamlıdır. Kent yaşamının gerektirdiği başta ulaşım, doğalgaz vb. gibi kentte özgü olan giderleri karşılamada yaşanan yoksulluğun yanında, sosyal olanaklardan faydalanamama, toplumsal dışlanma vb. gibi olguları da içine almaktadır.

I.2.6. Ultra Yoksulluk

Son yıllarda yapılan tartışmalarda, sadece yoksulluğu tanımlayarak yoksullukla mücadele edilemeyeceği, yoksulluğu bütün boyutlarıyla ele alabilmek için, yoksulluğun

“derinliğinin”, “yoğunluğunun” ve “süresinin” de ölçülmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu noktadan hareketle, FAO (Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı) ve WHO (Dünya Sağlık Teşkilatı) Dünya Bankası’nın belirlemiş olduğu “mutlak yoksulluk” yaklaşımını baz alarak yoksulluğun yoğunluğunu ölçmek amacıyla “ultra yoksulluk” tanımını geliştirmişlerdir (DPT, 2000: 8). Ultra yoksul “gelirinin tamamını harcadığı halde, mutlak yoksulluk kriterinde esas alınan günlük kalori miktarının yalnızca yüzde 80’ini karşılayabilenler” olarak tanımlanmaktadır (Boya ve Serim, 2011: 13). Dünya Sağlık Teşkilatının belirttiğine göre, ultra yoksulların, yoksulluk durumlarının beş yıldan fazla sürmesi halinde, onların durumlarının düzeltilmesinin olanaksız olduğu savunularak, bu kategoridekiler "kronik yoksul" olarak tanımlanmaktadır. Ultra yoksulluk tanımının hemen hemen eşanlamlısı olarak Dünya Sağlık Teşkilatınca, "olağanüstü yoksulluk" tanımı yapılmaktadır. Bu tanıma göre, 1995 yılı satın alma gücü paritesine göre, kişi başına yıllık 270 dolar altında gelir alanlar olağanüstü yoksul olarak sınıflandırılmışlardır (<http://www.tbmm.gov.tr>). İster ultra yoksulluk, isterse olağanüstü yoksulluk olarak tanımlansın, temelinde bireyin gelirinin, gereksinimlerinin yeteri düzeyde karşılamama, belirli bir gelir düzeyinin altında bulunma durumunu ifade etmektedir.

I.3. Yoksulluğun Nedenleri

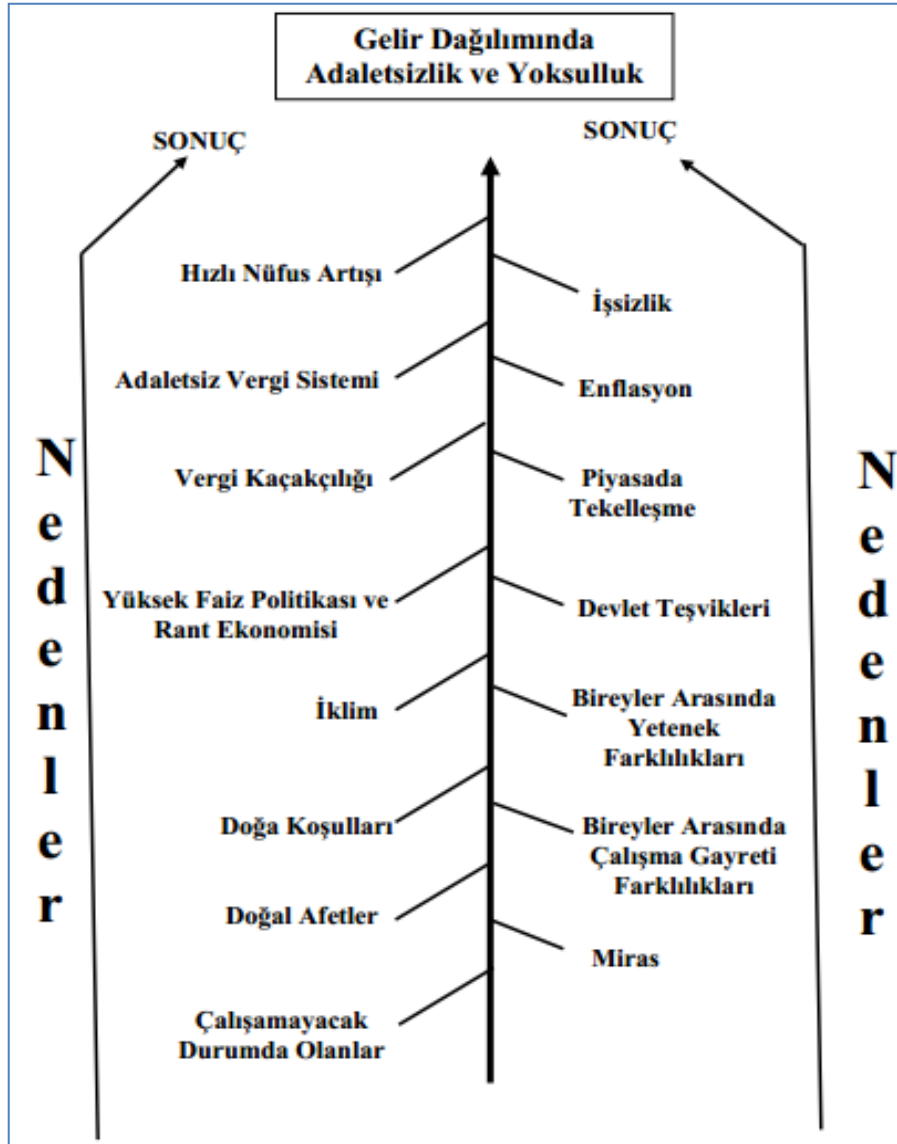
Yoksulluğun nedenleri ile ilgili birçok farklı görüş olmasına karşın genel olarak tanımlanmasından kaçınıldığı gözlenmektedir. Bu durum Birleşmiş Milletler ölçeğinde yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde neden tanımlanmasından kaçınıldığı görülmektedir. Bağımsız kaynaklarda gelir dağılımında adaletsizlik, kapitalizmin temel gelişme dinamikleri, ekonomik küreselleşme gibi gerekçeler yoksulluğun artış nedenleri olarak gösterilmiştir (DPT, 2001: 127).

Yoksulluğun genel görünümünün sadece düşük gelir yoksulluğundan kaynaklanmadığı bunun yanında birçok sebebin de var olduğu açıklanmaktadır. Yoksulluk ele alınış biçimi yönünden bir neden olarak değil bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Öyle ki, bir toplumda yoksulluğun görülmesinin nedeni o toplumdaki eğitim sisteminden, toplumsal ilişkilerden, yiyecek tedarikinden, altyapı sorunundan, politik rekabet eksikliğinden, ekonomik nedenlerden, kültürel ilişkilerden vb. kaynaklanmaktadır. Diğer bir ifade ile, bu eksikliklerin var olma nedeni aslında yoksulluk değildir. Yoksulluk, bu eksikliklerin ortaya çıkardığı büyük bir sorun olarak tanımlanmaktadır.

“Yoksulluğun bir değil pek çok nedeni bulunmaktadır. Yoksulluk, fazla üretemeden ve aynı zamanda üretilen değerler karşılığında elde edilen değerlerin bireyler arasında, bölgeler arasında, sektörler arasında vs. adil bir şekilde paylaşılamamasından kaynaklanmaktadır. İlk olarak, fazla üretim yapamamanın nedenlerini incelemek gerekmektedir. En başta iklim ve doğa koşulları yönünden bazı ülkeler ya da bazı ülkeler içinde bazı bölgeler daha fazla üretme kapasitesinden yoksun olabilirler. Bu durumda o ülkede ya da bölgede yaşayan insanlar ister istemez daha yoksul olurlar. Hızlı nüfus artışı, bir yandan ülkelerin daha fazla üretim yapmalarına imkan sağlarken, öte yandan ülkelerin daha fazla tüketmelerine de neden olmaktadır. Üstelik, iklim ve doğal koşulları açısından çok iyi konumda bulunmayan ülke ya da ülke içindeki bölgelerde hızlı nüfus artışı mevcutsa, bu takdirde yoksullaşma kaçınılmaz hale gelmektedir. Yoksulluğun kaynakları arasında şu faktörler de sayılmaktadır: (Şekil. 1.)

- Adaletsiz vergi sistemi,
- Yüksek faiz ve rant ekonomisi,
- Doğal afetler,
- Çalışamayacak durumda olan özürlü sayısının fazla olması,
- Bireyler arasındaki yetenek farklılıkları, • Miras yoluyla elde edilen gelirler, • Piyasada tekelleşmenin olması,
- Devlet teşvikleri,

- Enflasyon,
- İşsizlik vs.”

Şekil 1: Gelir Dağılımında Adaletsizliğin ve Yoksulluğun Nedenleri

Kaynak: Aktan, 2002: 3.

Yukarıda belirtilen bu faktörlere ilave olarak yanlış hükümet politikaları, siyasi ve sosyal görüş benzerliği dolayısıyla gelirin belirli kişiler ve gruplar arasında paylaşılması, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaşanan ekonomik krizler ve uluslararası sermaye hareketlerinin de ülke ekonomilerinde olumsuz etkiler oluşturduğu ve böylece yoksulluğu etkilediği söylenebilmektedir (Ersungur ve Topcuoğlu, 2014: 312- 313).

Yoksulluğu meydana getiren nedenler tarihsel bir anlayış içerisinde; küresel, ülke ve bölge düzeylerinde ele alınabilmektedir. Çünkü yoksulluk hem çok nedenli hem de zaman içerisinde gelişen değişen koşullarla değişime uğrayabilmektedir. Zamana bağlı olarak yeni yoksullaşma nedenleri ortaya çıkmaktadır.

I.4. Yoksulluk Teorileri

Yoksulluk olgusu üzerine çeşitli teoriler geliştirilerek, yoksulluk açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde başlıca yoksulluk teorilerine yer verilmektedir.

I.4.1. İşlevselci Teori ve Yoksulluk Algısı

İşlevselci teori, eşitsizliğin nedenini bireyin kendisi ile açıklamaktadır. “İşlevselci teori, toplumun sağlıklı devamlılığı için eşitsizliği kaçınılmaz ve uyumlu bir süreç olarak görmektedir” (Erdem, 2003: 137).

İşlevselci teori yoksulluğun temel nedenini birey olarak ele almaktadır. Diğer bir ifade ile yoksul olmak veya olmamak bireylerin elindedir. Yoksul bireyler, beceri ve yetenek yönünden yoksul olmayanlara göre daha yetersizdirler, tutum ve davranışlarında, ahlaki açıdan eksiklikler bulunmaktadır. Yoksul kişiler çalışmak istemezler, çünkü çalışmayı sevmezler, hayırsever insanların, yardım kuruluşlarının yaptıkları yardımlarla geçinirler ve yardımlara bağımlı olarak yaşarlar. Eğer yoksul insanlar da çalışır, yetenek ve becerilerini geliştirirlerse, yoksulluktan kurtulma şansları artar. Yoksulluğun nedenini bireye bağlayan işlevselci yaklaşım, yoksulluğun toplumda bütünleşmeyi sağlama, hayırseverliğe yöneltme gibi olumlu işlevleri olduğunu da savunmaktadır (Demirtürk ve diğerleri, 2011: 35).

I.4.2. Karl Marx'a Göre Yoksulluk

Karl Marx'a göre kapitalist sistem yoksulluğun temel nedenini oluşturmaktadır. Çünkü kapitalizm, kendisini kapitalistlerle sömürdükleri işçi sınıfı, üretim araçlarının sahipleriyle sadece kendi emek gücünün sahibi olanlar arasındaki merkezi çatışmayı örgütlemektedir. Bu toplumsal sınıf kutuplaşması sonucunda; proletarya giderek yoksullaşırken, küçük burjuvazi de ortadan kalkarak proletarya tarafından içerilmektedir. Burada görece artık değer savı ortaya çıkmaktadır. Buna göre büyük sanayideki teknolojik ilerlemeler ve gitgide daha eğitilmiş hale gelen bir işçi kesiminin artan üretkenliği, emek gücünün yeniden üretimi için gerekli olan metallerin maliyetlerini düşürmekte, dolayısıyla emek gücünün maliyeti de azalmaktadır. Böylece emekçi yoksul bir kimse olmaktadır, yoksulluk nüfus ve zenginlikten daha hızlı artış göstermektedir (Erdendoğdu, 2014: 9).

Marx'a göre kapitalist toplumdaki bireyler birbirleri için yeni ihtiyaçlar üretme yarışındadırlar. Fedakârlıklar, yeni bağımlılıklar ve yeni hazlar meydana getirirler. Böylece birbirlerini ekonomik olarak çıkmaza sokarlar. Birbirleri üzerinde hâkimiyet kurmak isterler. İnsanlar dinin el-etek çektirilmesiyle temin edemedikleri manevi ihtiyaçlarını bu yolla tatmin ederler. Dolayısıyla nesnelere arttıkça yabancılaşma da artar. İnsanlar giderek yoksullaşır. Rakibini yenebilmek için hep daha fazla para elde etmeyi arzular. Üretim nicel olarak arttıkça paranın etkisi de artar, paranın etkisi arttıkça ihtiyaçlar fazlalaşır. Çağdaş ekonominin ihtiyacı para ihtiyacıdır. Paranın niceliği ekonominin niteliği olur. Ekonomi her varlığı yozlaştırdığı gibi kendisini de yozlaştırıp değerlerden yoksun sadece sayılarla ifade edilebilen bir husus haline getirir. Üretimin ve ihtiyaçların genişlemesi de, insani değerlerden yoksun, yoz ve yapay arzularla ibaret bir kölelik doğurur (Fromm, 2009: 39. Akt: Çamlı, 2009: 68).

Marx, yoksulluğun kapitalist sömürü sisteminde kaçınılmaz olduğunu ve kapitalist sistemin, işçinin emeğinin karşılığında daha uzun süre çalıştırılarak elde edilen “artı değer”in karından öte bir şey olmadığını belirtmektedir. Uzun saatler çalışan işçinin hem ücreti, hem de çalışma koşulları aşağı çekilirken, işsizler “saklı ordu” olarak ücret artışı isteyen çalışanlara ikame olarak tutulmaktaydı. Proleteryanın özgürleşebilmesi için birleşerek yönetici sınıfı devirmesi ile “sefalet, zulüm, kölelik, aşağılanma, sömürülme son bulacaktı. Marx kapitalizmin son bulacağına inanmasına rağmen, yoksulluğun sosyalist ya da komünist sistemde yok edileceği konusunda herhangi bir açıklama getirmemekteydi (Oktik, 2008: 28).

I.4.3. Max Weber’e Göre Yoksulluk

“Toplumsal yapının en önemli unsurlarından biri tabakalaşma sistemidir. Bir yerde toplumsal bir yapı varsa, burada toplumsal tabakalaşma ve rol farklılaşması da var demektir. Tabakalaşma sistemi bireyin sosyoekonomik yapısı üzerinde etkilidir” (Ekinci, 2005: 2). Weber’e göre modern kapitalizm içindeki tabakalaşma sistemi; çalışan sınıflar, küçük burjuvazi, entelijensiya ve son olarak da mülkiyet ve eğitime göre ayrıcalıklı bir konum işgal eden bir sınıftan (girişimciler) oluşuyordu (Erdendoğdu, 2014: 10). Weber’in sınıf tanımı tamamen ekonomik temelli ve piyasa şartlarında şekillenen ilişkiler sonucudur (Aydın, 2014: 233).

Weber’e (1993: 177) göre bu sınıf yapısının verdiği olanaklar, verili bir ekonomik düzen içinde gelir sağlamak üzere mal ya da beceri harcama gücünün derecesi ve turu ya da bu gücün yokluğu tarafından belirleniyor olmalıdır. Maddi mülkler üzerindeki tasarruf hakkının dağılım biçiminin kendiliğinden belirli yaşam olanakları yarattığı en temel gerçeklerden biridir. Bu dağılım biçimi marjinal fayda kanununa göre,

değerli mallar için girişilen rekabette mülksüzleri dışlar. Mülk sahiplerinin lehine işler ve mal edinme tekeli onlara verir.

Sosyal eşitsizlikte güç/iktidar kavramı Weber'in üzerinde önemle durduğu bir konudur. Weber modern toplumda gücün sadece üretim araçlarından ve mülkiyet sahipliğinden kaynaklanmadığını ve siyasi, kültürel, dini vs gibi farklı güç kaynaklarının bulunduğunu ve sosyal eşitsizlikte farklı güç konumlarının da kritik önemde olduğunu belirtir (Aydın, 2014: .221).

Protestan ahlakını sistemli olarak açıklayan ve bu ahlakın liberal (kapitalist) ahlakla ilişkisini ortaya koyan Weber “fakir olmayı istemek, hasta olmayı istemekle aynı şeydir” ve bu durum Tanrı'nın şerefine zarar vermekte olduğunu ifade etmiştir (Weber, 1997: 144, Akt: Taşçı, 2009: 503).

Yoksulluk aslında bir sosyal tabakalaşma sorunudur ve Weber'in de gösterdiği gibi hemen her dinde yaşama türünü ve iktisat ahlakını belirleyen ve bir çeşit sözcülüğünü yapan toplumsal tabakaların varlığından söz etmek mümkündür. Bu çerçevede her hangi bir dinin tipik temsilciliğini sürdüren sosyal tabakadan söz etmek dinin bütünü ile o tabakaya bağlı olduğunu, o düzenin basit bir fonksiyonu veya maddi ya da fikri çıkarlarının bir yansıması, ideolojisi sayılabileceğini söylemek demek değildir (Ülgener, 1981: 29).

I.4.4. Emile Durkheim'in Yoksulluğa Bakışı

Durkheim yoksulluğun en önemli sonuçlarından birisinin olan toplumsal huzursuzluğu tek başına yoksulluğa bağlamamakla beraber “anomi” kavramını sosyal bilim literatürüne kazandırmıştır. Anominin kelime anlamı normsuzluktur. O, sosyal kontroller zayıfladığında, ahlak ve siyasal kısıtlamalar ortadan kalktığında kendini gösterir ve özellikle sanayileşme ve kentleşme gibi hızlı toplumsal değişme dönemlerinde, geleneksel normların işlemediği veya ortadan kalktığı durumlarda yaygındır. İnsanlar

huzursuz ve tatminsiz hale gelirler ve insanların hayattan ne bekleyebilecekleri konusunda yeni bir ahlaki konsensüse ihtiyaç duyulur. Sanayileşme ve tüketimcilik uzmanlaşma ve bencilliği teşvik ederek bu süreci hızlandırır. Anomi bir düzensizlik durumu, sınırlandırılmamış bireyciliğin gemlenememesi nedeniyle sosyal kontroller ve toplumsal düzenin işlemez hale gelmesidir (Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2001; Akt: Sandıkçıoğlu Gürler, 2011).

I.4.5. John Friedmann'in Yoksulluğa Bakışı

Friedmann, yoksullukla ilgili görüşleri dört başlık altında incelemektedir: Bunlar; bürokratik, moralistik, akademik ve stratejik görüştür.

Bürokratik görüş: Yoksulları istatistiksel oranlara hapseden ve onları sayıya dönüştüren bir yaklaşımdır. Gelir miktarı ya da tüketilen günlük -kalori miktarı gibi nesnel ölçütlerin kullanıldığı bu yaklaşımda "mutlak yoksulluk" ve "görelî yoksulluk" kategorileri ayırt edilir. Dünyadaki yoksulluğu saptamak ve karşılaştırmalar yapmak için kullanılan mutlak yoksulluk kategorisi, bir kişinin ya da hane halkının tanımlanan asgari temel ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli gelirin belirlenmesini içerir. (Kayaoğlu, 2002: 221).

Moralistik Görüş: Moralistik görüş yoksulluğun ekonomi eksenli olmaktan ziyade toplumdaki çeşitli kültürel temsiller olarak kavranmasına ilişkindir. Böyle bir kavramlaştırmada, "kutsal yoksulluk", "tehlikeli sınıflar" gibi kültürel temsillerden sözedilebilir. Örneğin, 19. yüzyıl burjuva söyleminde yoksullar, saldırgan, ahlaksız ve isyana hazırlıklı oluşlarıyla, tehlikeli sınıf addedilmişlerdir (Kayaoğlu, 2002: 222).

Akademik görüş: Bu görüş içinde yer alan yapısal yoksulluk, dışlanma, marjinalleştirme ve istismar gibi kavramlar ve bunlarla bağdaştırılmış teoriler, yoksulların kendilerini aşan güçlerin kurbanları olduğunu iddia etmektedirler. Bu kavramların her biri de farklı çözüm yolları öngörmektedir (Friedmann, 2001: 140-141).

Friedmann'a göre, akademik görüşte yer alan yoksulluk kavramlaştırmaları, genel olarak yoksulları kendi dışındaki güçlerin kurbanı olarak algılamaktadır. Bu yaklaşım tarzı, yoksulluğun sorumlusu olarak yapısal koşulları görür. Psikolojik bir süreç olmaktan ziyade ekonomik bir süreç olarak "dışlanma" olgusu da, yoksulluğun farklı bir kavramlaştırılmasını temsil eder. Bu kavramlaştırmada "dışlanma", bazı grupların dolaşımdaki sermaye birikiminden dışlanması olarak anlaşılır. Oysa sosyal psikolojik bir süreç olarak "dışlanma"nın, yoksulluğun, toplumun diğer kesimleri ya da seçkinler tarafından aşağılayıcı, suçlayıcı bir ton barındıran bir söylem olarak görülmesi de mümkündür. Bu, bilişsel açıdan, yoksulların tekilliğini yok eden toptanlaştıncı bir mantıkla, yoksulluğu belirli kalıp yargılar içine sıkıştırılması olarak da telaffuz edilebilir. (Kayaoğlu, 2002: 222).

Stratejik Görüş: Stratejik görüş yoksulluğu doğrudan doğruya yoksulların sosyal aktivite yokluğuna bağlamaktadır. Bu üç kategori en genel betimleme olup, nesnel (objektif) ölçütleri uygular. Genellikle gelir, bu kategori içerisindeki yeri belirler. Ölçütler çeşitli olarak bireyler veya hane halkına uygulanır. Bu ölçütlerin açıklığı ayrıca yoksul olduğu veya olmadığı söylenenlerin birbirinden ayrılmasıyla, yoksulluk sınırının belirlenmesinin politik bir tavır olduğu düşüncesini boşa çıkarmaktadır. Yoksulluk sınırının birkaç dolarla aşağı veya yukarı çekilmesi, her bir kategoride yer alan insanların birçoğu için büyük bir anlam ifade edebilir ve buna bağlı olarak yapılacak kamusal yardımları belirleyebilir (Oktik, 2008: 47).

I.4.6. İbn-i Haldun'un Yoksulluğa Bakışı

İbn-i Haldun yoksulluk olgusunu tek başına ele almasa da toplumsal hayat ve ekonomik yaşam konuları içerisinde dolaylı olarak ele almaktadır.

“İbn Haldun birçok düşünür gibi insanın tek başına yaşamasının mümkün olmadığını, cemiyet içinde yaşaması gerektiğini vurgulamıştır. İbn Haldun’a göre insanların toplu halde yaşama nedeni ise, geçimlerini sağlamak için yardımlaşma ihtiyacına dayanmaktadır” (Haldun, 2007a: 323).

Toplumsal hayat insanlar için bir zarurettir diyen İbn Haldun, bunun neden insanların maddi ihtiyaçlarını tek başlarına karşılayamaması olarak açıklar (Haldun, 2007a: 472).İbn Haldun, iktisadi faaliyetler içinde de önce tanım ve göçebeliği incelemekte, daha sonra da zanaatlar ve ticaret üzerinde durmaktadır. Onun geçmişte yaşamış ve halen mevcut bulunan kavimlerin "kendilerine mahsus halleri, kaideleri siyasetleri, sanayileri ve dünyayı imar tarzları vardır” sözlerinden, incelenen toplumlara ait ekonomik yapı, üretim teknikleri ve ilişkilerini anlamak mümkündür (Haldun, 2007a: 67).

İbn Haldun, “emek kavramı üzerinde önemle durmaktadır. Kazanç ve mal, kuvvet ve emek sarf etmekle elde edilir. Bu olmadan bir şey elde edilemez ve faydalanmak imkanı hasıl olmaz (Haldun, 2007b: 322). Böylece İbn Haldun, emeği ve çalışmayı, medeniyetin, insanın ve tarihin temeline yerleştirmiş bulunmaktadır. İbn Haldun, emek kavramını yalnızca fizik gücü olarak değil, akıl ve düşünceyi de katarak ele almaktadır. Ona göre, insanı hayvandan ayıran özelliklerden biri olan alet yapma bu iki gücün birleşmesiyle meydana gelmekte ve medeni hayatın gelişmesinin başlangıcı olmaktadır (Kozak, 1984: 86-87).

İbn Haldun, bir yandan psikolojik kişisel faktörlerin iktisadî faaliyetler ve genel olarak ekonomik gelişme üzerindeki etkilerini incelerken, bir yandan da ekonomik faaliyet ve yaşama biçimlerinin, onları karakterlerinde yaptığı değişiklikler üzerinde durmaktadır. İbn Haldun, tacirin alım satım işlerinde başarı elde etmek için başkalarıyla zeka ve diğer hususlarda yarışmak ve yenmek zorunluluğunun zamanla karakter haline

geldiğini, bununsa insanlıktan ve mürüvvetten uzak olduğunu, bu nedenle tacirlerin ahlâk ve karakter bakımından düşük olduklarını belirtir (Haldun, 2007b: 357).

Ticareti, mal ve eşyayı ucuz alıp yüksek fiyatla satarak kazanç temin etmek olarak tarif eden İbn Haldun, bolluk ve fiyat ucuzluğunun ifrat derecesinin üretici ve tacirler için zararlı ve bunun sonucunun yoksulluk olduğunu belirtir. Çeşitli meslek sahiplerinin bu durumdan etkilenmeleriyle birlikte, vergi gelirlerinin azalacağını, asker ve memurların da ekonomik durumlarının bozulacağını ifade eder (Haldun, 2007b: 351).

İbn Haldun'a göre, gerçekleştirilen üretim düzeyi kişilerin zorunlu ihtiyaçlarını çok aşan toplumlarda, refah tüm kesimlere yayılır. Böyle şehir ve ülkelerde her sınıftan halkın yaşayışı, hayat standardı, diğer şehir ve ülkelerdeki halktan yüksek olur. Öyle ki, iş bölümü sayesinde yüksek bir zenginlik ve refah düzeyine ulaşan toplumlarda dilencilerin bile hayat seviyesi, diğer toplumdaki orta halli kişilerden iyi olabilmektedir. Nüfusu az, işbölümünün yeterince gelişmediği toplumlarda, küçük yerleşim merkezlerinde ve küçük şehirlerde halkın üretim düzeyi, dolayısıyla hayat standardı çok düşüktür. Bunların ürettikleri, zorunlu ihtiyaçlarını ancak karşılar. Bu gibi yerlere şehir değil köy demek daha doğru olur. Pek az bir kısmı hariç, insanlar buralarda yoksulluk ve sıkıntı içinde yaşarlar.

Daha fazla üretim yoluna giderek gelirlerini artırma imkânlarını da bir türlü bulamazlar. Zengin ve fakir ülkeler arasında, halkın hayat standartlarında görülen bu fark; o toplumlarda üretim kapasitelerinin, halkın üretkenliğinin değişik olmasından kaynaklanır. Çünkü her şehir ve bölge ahalisinin masrafları istihalleri nisbetindedir. (Kozak, 1984, 176-177).

I.5. Yoksulluk Kültürü

Birçok araştırmacı, yoksulların yaşam şeklinin toplumun diğer bireylerinden belirli ölçüde farklı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, yoksul yaşam şekillerinin farklı

toplumlarda ortak özellikler taşıdığını vurgulamışlardır. Benzer koşullar ve sorunlar benzer cevaplar üretirken bu cevaplar öğrenilen, paylaşılan ve sosyal gruplarca sosyal olarak nakledilen davranışlarla kültürü geliştirmektedir. Bu nedensellik çizgisi "yoksulluk kültürü" (ya da daha doğru olarak yoksulluk alt kültürü) kavramını oluşturmaktadır. Bu kültür görece olarak yoksulluğa ait kendi norm ve değerleri olan farklı bir alt kültürdür. Yoksulluk kültürü düşüncesi 1950'lerin sonunda Amerikalı Antropolog Oscar Lewis tarafından ortaya atılmıştır. Bu kavramı Lewis, Mexico ve Pu-ertoRico'lu kentli yoksullarla yaptığı alan araştırmasında ortaya atmıştır (Oktik, 2008: 32). "Oscar Lewis tarafından ortaya atılmış bu kavram, yoksulluğun içselleştirilmesi, bir kader olarak görülmesi neticesinde oluşan bir kültürel yapıyı anlatmak için kullanılmaktadır" (Güllü, 2010: 17).

Davranışları yönlendiren yaşam modeli olan yoksulluk kültürünün unsurları Lewis'in sözleriyle şunlardır: "Bireysel düzeyde güçlü bir kıyıda kenarda kalma duygusu, çaresizlik, bağımlılık, aşağılık duygusu, görece olarak az bir haz alma gücüyle şimdiki zamana yönelim, teslim olma duygusu ve kadercilik başlıca özelliklerdir" (Oktik, 2008: 32-33). Lewis'den hareketle yoksulluk kültürünün oluşmasında rol oynayan başlıca etkenler olarak şunlardan bahsedilebilir (Lewis, 1965:LI; Akt: Okuroğlu, 2011: 19):

- Para ekonomisinin, kâr amaçlı üretimin ve ücretli emeğin iç içe varlığı,
- Geniş ölçekli ve devamsızlık gösteren işsizlik,
- Düşük ücretler,
- Politik tasarruf olarak ya da bilinçli bir şekilde sosyal, politik ve ekonomik örgütlenmenin dar gelirli tabaka için gerçekleştirilememesi,
- Hâkim (varlıklı) toplum kesimlerinde, alt tabakaya mensup olmanın kişisel yeteneksizlikten ileri geldiğini savunan bir değer yargısının varlığı.

Yoksulluk kültürünün temel özellikleri şunlardır (Lewis, 1971: LIII-LVI; Akt: Erdem, 2003: 131);

- **Kurumsal:** Yoksulluk kültürü içinde yaşayanların toplumsal kurumlarla ilişkisi pek sağlıklı değildir. Yoksullar arasında sendikalı olma, siyasi partilere üyelik yoktur. Yani işbirliği ve örgütlenme yönünden çok zayıftırlar. Siyasetle çok az içli dışlı oldukları için düzene karşı hareketlerde kullanılmaları mümkün değildir. Okuma yazma oranları ve eğitime talepleri düşüktür.
- **Mekansal:** Gecekondu mahallelerinde imar ve konut koşulları berbatır. Bir- çok evin tek yatak odası vardır.
- **Ailevi:** Aile oldukça kalabalıktır. Ailede çocukluk dönemi yoktur. Çocuklar cinsiyetle oldukça erken yaşta tanışırlar. Nikahsız evlilikler dikkat çeker. Kocalar, çocuklarını ve kadınlarını çok sık terk ederler.
- **Bireysel:** Bireysel düzeyde, toplumdaki ayrı tutulma duygusu, çaresizlik, aşağılık duygusu, zayıf benlik yapısı, içgüdülerin kontrol edilmemesi, bugünü yaşama, yarını pek düşünmeme, kendini bırakma ve tevekkül, erkeğin büyüklüğüne olan yaygın inanç dikkat çekmektedir.

Yoksulluk kültürüne dâhil olan karakteristik özellikler olarak da şunlardan bahsedilebilir. Çoğu zaman yoksulluk kültürü, feodalizmden kapitalizme geçiş ya da modernleşme süreçlerinde olduğu gibi sosyo-ekonomik yapının değiştiği yeni toplumsal yapının oluştuğu zamanlarda kendini gösterebilir. Genellikle yerli sakinlerin başka bir ülkenin sömürgesi haline girdiği, uzun bir süre sömürgeciliğin yaşandığı ülkelerde de yoksulluk kültürü boy gösterebilir (Lewis, 1965: LIII; Akt: Okuroğlu, 2011: 19).

Yoksulluk kültürü, gelişmekte olan ülkelerin büyük kentlerine yapılan göçlerle oluşan sefalet mahallelerinde (slum'larda), yaşayan yoksul insanların yoksulluklarının, onların yoksulluktan kurtulamamalarını sağlayan davranış kalıpları geliştirmesine neden olduğunu ifade eden bir kavramdır. Yoksulluk, yoksul insanlar üzerinde ortadan kaldırılması mümkün olmayan kalıcı davranış kalıpları ortaya çıkartmakta ve bu davranış kalıpları miras olarak yoksulların çocuklarına da aktarılarak yoksulluktan kurtulunamayan bir süreç ortaya çıkarmaktadır (Erdem, 2003: 130-131).

Her toplumun kendine has bir hayat tarzı, dünyaya bakış açısı ve kültürel değerlerden oluşan bir yapıya sahip olduğu açıktır. Bu nedenle yoksulluk olgusunun karakteristik durumunu bu kültür kompleksinden soyutlamak suretiyle salt ekonomik bir tabana yerleştirerek bir çözüme ulaşmak çoğu kez verimsiz sonuçlar doğurabilir. Zaten bundan dolayıdır ki farklı ekolojik yapı ve kültür kompleksinden kaynaklanmış yoksulluk 19 biçimleri için standart çerçevede çözümler sunulamaz. Yine bu açıdan yaklaşıldığında bir toplumda kendine has bir yoksulluk kültürünün oluşması da kaçınılmaz olmaktadır. Daha da önemli olan, bir toplumda yoksulluk kültürünün tarihsel süreç içerisinde yoksulluğa maruz kalmış grupların ortak inanç değer yargıları ve kültürel sistemlerinin kurumsallaşmasıdır. Bu bakımdan yoksulluk kültürünün, bir toplum içinde savaş, ekonomik bunalım, kötü yönetim veya benzeri felaketler sonucunda birden bire meydana gelen bir olay olarak algılanmaması gerekir (Türkdoğan, 2003:106).

Yoksulluk kültürünün temelinde ücretli işçilik, kar amacıyla üretim, devamlı ve büyük ölçüde işsizlik, düşük ücretler, sosyal ve politik örgütlenmenin tabana yayılamaması, kendini yetersiz, yeteneksiz, işe yaramaz görme gibi unsurlar yatmaktadır. Ekonomik kırılmalarla başlayıp sosyal değerlerle beslenen yoksulluk kültüründe, toplumla bütünleşememe ve bunun getirdiği öfke, red, isyan, çaresizlik duyguları ön plana çıkmaktadır. Tüm sosyal yapılara ve sistemlere güvensizlik, kentsel yapı içinde yer alma isteği ve yer alamamaya karşı duyulan tepkiler söz konusudur. Ancak yoksulluk kültürünü tamamıyla red ve isyandan ayıran en önemli nokta, bütünleşme isteğinin halen devam ediyor olmasıdır (Özgen, 2005: 56).

Türkiye’de yoksulluk kültürünün, ilk defa Türk doğan tarafından ele alındığı bildirilmektedir. Türkdoğan 1973 yılında yaptığı araştırmasında, Lewis’in kuramındaki

temel kriterleri Erzurum'daki gecekondu mahallelerinde yoksulluk kültürünü mekânsal özellikler bağlamında ele almıştır (Aksan, 2012: 15).

Türkdoğan (1974), kente göç ile gecekondu alanlarında ve gecekondu aileleri arasında, ulusal kültürden kopuk, yaratıcılığını kaybetmiş, adeta “sulandırılmış bir kültürün” yerleştiğini öne sürer. Yazar, bu koşulları bir yan kültür olarak değerlendirir. Türkdoğan, gecekondu olgusunu kentleşme sürecinde bir sapma olarak değerlendirir ve gecekonduya yaşayanların kültürel özelliklerini de aşağı sınıf ve alt kültür yaklaşımları bağlamında ele alır (Türkdoğan, 1974: 3; Akt: Gül ve Sallan Gül, 2008: 74). Türkdoğan göre, yoksulluk kültürü modernleşme sürecinde kentleşmenin bir sonucudur. “Genellikle, gecekondulaşma süreci, tüm toplum norm ve değerler sisteminden sapmayı gösterir. İster çağdaş toplumlarda, ister geri kalmış toplumlarda olsun, yoksulluk kültürü veya aşağı sınıf kültürü, özellikle toplum düzeni, hayat tarzı ve kültürel idiom bakımından bu tür sapmaların kaynağını teşkil eder” (Türkdoğan, 1974: 84; Akt: Gül ve Sallan Gül, 2008: 75).

I.6. Yoksulluk ve Sosyal Dayanışma İlişkisi

Sosyal dayanışma, sosyal güvenlik sistemi aracılığıyla sağlanan sosyal korumanın en temel unsurudur. Yaşlılık, engellilik, hastalık, doğum, ölüm, işsizlik gibi risklerle karşılaşan insanların yaşam düzeylerini korumak ve geliştirmek için oluşan bir sistemdir. Sosyal dayanışma, bireylerin eşitliğine dayanan, hak ve sorumluluklara sahip oldukları bir yeniden dağıtım ilişkisidir. Bu değerlerden birinin eksikliği, sosyal dayanışmayı ve dolayısıyla korumanın sosyal niteliğini ortadan kaldırır (MEGEP, 2011: 3).

II. BÖLÜM: DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE YOKSULLUĞUN BOYUTLARI

II.1. Dünyada Yoksulluğun Boyutları

Dünya üzerindeki farklı toplumsal kesim, sınıf, bölge, ülkeler ve kıtalar da her geçen gün artmakta olan eşitsiz gelir dağılımı ve fırsatlardan dolayı yoksulluk oranları yükselmektedir. Son dönemlerde yaşanan özellikle küreselleşmenin etkisi ile ekonomik, siyasal kriz ve açılımlardan, ekonomik birleşmelerden, yapısal uyum politikalarından dolayı gelir dağılımının bozulması ve bölgesel eşitsizliklerin derinleşmesi ile yoksulluk artıp zengin ve yoksul kutuplar, ülkeler arasındaki açığı açılmaktadır. Bu aşamadaki üretim faaliyetlerindeki ve teknolojinin ilerlemesi ile zengin olarak ifade edilen tabaka daha zenginleşmiştir. Bu durumun tersi olan yoksul daha yoksullaşmaktadır. Bunun sebebi ise yoksul olan ülkelerin büyüme hızı olmaması ya da minimum derecede olmasıyla aradaki farkın açılmasıdır (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011: 64).

“Yoksulluğun çeşitli görünüşleri ve gerçekleşebileceği farklı yollar vardır. Bazı tanımlar daha niteliksel, diğerleri daha bütüncüdür. Tek bir ortak ve doğru yaklaşım yoktur. Farklı ülkeler ve farklı zamanlarda kullanılmış olan geniş bir yöntemler dizisi bulunmaktadır. Ancak genelde kabul gören yöntem, satın alma gücü paritesine göre hesaplanan günlük 1,25 dolar ya da 2 doların altında gelire hayatını sürdürmek zorunda kalan insanları yoksul olarak kabul eden WB'nin yöntemidir. Buna göre günlük 1,25 dolar, açlık sınırını ifade etmektedir. Bu sınır sadece insanın yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan asgari gıda ihtiyacını belirlemektedir. 2 dolarlık seviye ise temel ihtiyaçlar olarak ifade edilen sadece gıda değil, aynı zamanda ısınma, giyinme, bir hanede oturma, kısacası asgari toplumsulaşma hakkına sahip olmanın en düşük düzeyini göstermektedir” (Memiş, 2014: 149).

Dünya Bankası'nın belirlemiş olduğu günde 1.25 \$ yoksulluk sınırının 1990-2020 dönemine ait dünyanın belli başlı bölgeleri arasındaki sayısal ve oransal olarak dağılımı Tablo 1 ve 2 'de verilmiştir.

Tablo 1:Dünya'nın Değişik Bölgelerinde Günde 1.25 \$'dan Daha Az Gelirle Yaşayan Yoksul Nüfus (Milyon) ve Yoksul Nüfus Rakamsal Değerleri

Bölge	1990	2005	2015	2020f
D.Asya ve Pasifik	873	317	120	83
Çin	683	208	70	56
Avrupa ve Merkezi Asya	9	16	7	5
Latin Amerika ve Karahipler	50	45	30	27
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	10	11	6	6
Güney Asya	579	595	388	352
Hindistan	435	456	295	268
Alt Sahra Afrikası	296	387	366	352
Toplam	1,817	1,371	918	856

Kaynak: Taş ve Özcan, 2012: 425

Tablo 2: Dünyanın Çeşitli Bölgelerinde Bulunan Yoksulluk (%) Oranları

Bölge	1990	2005	2015	2020f
D.Asya ve Pasifik	54.7	16.8	5.9	4.0
Çin	60.2	15.9	5.1	4.0
Avrupa ve Merkezi Asya	2.0	3.7	1,7	1.2
Latin Amerika ve Karahipler	11.3	8.2	5.0	4.3
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	4.3	3.6	1.8	1.5
Güney Asya	51.7	40.3	22.8	19.4
Hindistan	51.3	42.6	23.6	20.3
Alt Sahra Afrikası	57.6	50.9	38.0	32.8
Toplam	41.7	25.2	15.0	12.8

Not: f'ler tahmin edilen değerleri ifade etmektedir.

Kaynak: Taş ve Özcan, 2012: 425

Tablo 2 incelendiğinde, 2005 yılına bakıldığında, 1990-2015 yılları arasında dünyada yoksulluğun ciddi oranda azaldığı gözlenmektedir. Özellikle Doğu Asya&Pasifiklerin 1990 yılında yaklaşık %55 olan yoksulluk oranının, 2015 yılında %5.9'a düşmesi dikkat çekmektedir. Bu oranda Çin'in başarılı ekonomi ve yoksulluk politikalarının önemli rolü olduğu düşünülmektedir. 2020 yılı tahminlerine bakıldığında da dünya genelinde yoksulluk oranının azalacağı, 2015 yılında toplam % 15 olan yoksulluk oranının, % 12.8'e düşeceği tahmin edilmektedir.

II.2. Türkiye'de Yoksulluğun Boyutları

Yoksulluk dünyada olduğu gibi Türkiye'de etkilerini devam ettiren bir sorundur. Türkiye'de yoksulluk yaş, hane halkının durumu ve ülke ortalamasının altında olan çocuklu aileler ve çocuklarla yakından ilintilidir. Yoksulluk eğitimsiz kadınlar işsiz ve okur-yazar olmayan aile reisleri söz konusu olduğunda daha da artmaktadır. Kırsal ve kent kesimi arasında yoksulluk açısından kırsal kesimin aleyhine önemli farklılıklar vardır. Yoksulluk, bireylerin birçok mal ve hizmetlere ulaşmasını sınırlamaktadır. Yoksullar bu anlamda harcamalarını çeşitlendirememektedir. Türkiye bu anlamda eşitsizliklerin oldukça yüksek olduğu orta gelire sahip bir ülkedir. Hem tüketim hem de gelir indeksleri kentsel alanlar da kırsal alanlara göre daha yüksektir. Yapılan araştırmalarda özellikle Türkiye İstatistik Kurumu(TÜİK) araştırmalarında bölgeler arasında da önemli farklılıklar vardır. Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgeleri diğer bölgelere göre daha yoksuldur ve insani gelişme göstergeleri daha düşüktür (Dinçoflaz, 2009: 22).

Ekonomik gelişmeler Türkiye'nin yoksulluk profilini derinden etkilemiş, 1980'li yıllardan başlayarak Türkiye, gelirin nispeten eşit dağıldığı bir ülke olmaktan çıkmış, zengin ile yoksul arasındaki farkların uçurum niteliğini hak edecek boyutlara ulaştığı bir ülke haline gelmiştir. 1980'lere kadar kırsal kesimde yaygın olan yoksulluk

90'lı yıllarda yaşanan zorunlu göçlerle kentlerde görünür bir nitelik kazanmış ve 1990'ların ikinci yarısından başlayarak yoksulluk ve yoksullukla ilgili tartışmalar gündemde yer almaya başlamıştır (Haspolatlı, 2014: 6).

Türkiye'de yoksullukla ilgili istatistikler düzenli bir şekilde tutulmamış, bu nedenle de geçmişten günümüze tarihi seyri hakkında net verilere ulaşılmamakta, yoksulluk hakkında net sonuca varılmamaktadır. Ayrıca yoksulluk üzerini belirlemede farklı yöntemlerin kullanılmış olması tarihi karşılaştırma yapmakta güçlük oluşturmaktadır. Diğer bir sorunda yoksullukla ilgili 2002 yılından önceki verilerin bulunmamasıdır (Sarısoy ve Koç, 2010: 334). 2002 yılından sonra TÜİK tarafından düzenli yoksulluk istatistiklerinin tutulduğu görülmektedir. "TÜİK 2002'den itibaren düzenli olarak her yıl yaptığı yoksulluk çalışmalarında değişik yoksulluk sınırı tanımlarına, ikamet edilen yerleşim biriminin kır ya da kent olmasına, hanehalkı fertlerinin işteki durumlarına, iktisadi faaliyet kollarına, hanehalkı büyüklüğüne ve hanehalkı fertlerinin eğitim durumlarına vb durumlara göre yoksulluk oranlarını hesaplamaktadır" (Çalışkan, 2010: 114). Tablo 3'te 2002-2013 yılları arasında yoksulluk sınırı yöntemine göre fertlerin yoksulluk oranları verilmektedir.

Tablo 3:Yoksulluk Sınırı Yöntemlerine Göre Fertlerin Yoksulluk Oranları

Türkiye	2002	2003	2004	2005	2006	2007(3)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gıda yoksulluğu (açlık)	1,35	1,29	1,29	0,87	0,74	0,48	0,54	0,48
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	26,96	28,12	25,60	20,50	17,81	17,79	17,11	18,08
Kişi başı günlük 1 doların altı	0,20	0,01	0,02	0,01
Kişi başı günlük 2.15 doların altı	3,04	2,39	2,49	1,55	1,41	0,52	0,47	0,22	0,21	0,14	0,06	0,06
Kişi başı günlük 4.3 doların altı	30,30	23,75	20,89	16,36	13,33	8,41	6,83	4,35	3,66	2,79	2,27	2,06
Harcama esaslı görelî yoksulluk	14,74	15,51	14,18	16,16	14,50	14,70	15,06	15,12
Türkiye- Kent												
Gıda yoksulluğu (açlık)	0,92	0,74	0,62	0,64	0,04	0,07	0,25	0,06
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	21,95	22,30	16,57	12,83	9,31	10,36	9,38	8,86
Kişi başı günlük 1 doların altı	0,03	0,01	0,01
Kişi başı günlük 2.15 doların altı	2,37	1,54	1,23	0,97	0,24	0,09	0,19	0,04	0,04	0,02	0,02	0,02
Kişi başı günlük 4.3 doların altı	24,62	18,31	13,51	10,05	6,13	4,40	3,07	0,96	0,97	0,94	0,60	0,64
Harcama esaslı	11,33	11,26	8,34	9,89	6,97	8,38	8,01	6,59
Türkiye- Kır												
Gıda yoksulluğu (açlık)	2,01	2,15	2,36	1,24	1,91	1,41	1,18	1,42
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	34,48	37,13	39,97	32,95	31,98	34,80	34,62	38,69
Kişi başı günlük 1 doların altı	0,46	0,01	0,02	0,04
Kişi başı günlük 2.15 doların altı	4,06	3,71	4,51	2,49	3,36	1,49	1,11	0,63	0,57	0,42	0,14	0,13
Kişi başı günlük 4.3 doların altı	38,82	32,18	32,62	26,59	25,35	17,59	15,33	11,92	9,61	6,83	5,88	5,13
Harcama esaslı görelî yoksulluk	19,86	22,08	23,48	26,35	27,06	29,16	31,00	34,20

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Tablo 3'te 2002-2013 yılları arasında, farklı yoksulluk ölçüm yöntemlerine bağlı olarak hesaplanan yoksulluk verileri yer almaktadır. Buna göre gıda yoksulluğunun 2002'den itibaren düzenli olarak azaldığı görülmektedir. Günlük 1 doların altında gelire sahip olan fertlerin oranlarında ise 2002-2003 yılları arasında ciddi düşüş yaşanmıştır. 2002 yılında kişi başı günlük 1 doların altında yer alan fert yoksul oranı % 0,20 iken, 2003 yılında ise % 0,01'e düşmüştür. 2006 yılından itibaren ise günlük 1 doların altında yaşayan kişi kalmamıştır. Ancak gıda ve gıda dışı harcamaları esas alan yoksulluk sınırı yöntemine göre yapılan hesaplamalarda 2002-2009 arası azalma yaşanmasına rağmen oranların hala çok yüksek olduğu görülmektedir. 2002 yılında gıda ve gıda dışı harcamaları esas alan yönteme göre belirlenen yoksul oranı % 26,96 iken; 2009 yılında bu oran % 18,08'dir.

Tablo 4:Hanehalkı Fertlerinin Cinsiyet ve Eğitim Durumuna Göre Yoksulluk Oranları
(Türkiye: Kent-Kır)

TÜRKİYE	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye Toplam	26,96	28,12	25,60	20,50	17,81	17,79	17,11	18,08
6 yaşından küçük fertler-	33,17	37,75	34,19	27,71	24,78	24,52	22,53	24,04
Okur-yazar değil veya bir okul bitirmeyen	36,99	38,01	37,52	31,53	28,10	28,98	30,50	29,84
İlkokul	26,13	27,55	24,36	17,13	14,19	14,24	13,44	15,34
İlköğretim	26,37	29,56	25,49	22,42	18,06	19,19	17,20	17,77
Ortaokul ve orta dengi meslek-	18,77	18,31	13,00	8,37	8,07	9,16	8,34	9,76
Lise ve lise dengi meslek	9,82	11,19	8,28	6,79	5,20	5,88	5,64	5,34
Yüksekokul, fakülte ve üstü-	1,57	2,66	1,33	0,79	1,01	0,81	0,71	0,71
KENT								
Kent Toplam	21,95	22,30	16,57	12,83	9,31	10,36	9,38	8,86
6 yaşından küçük fertler	31,18	31,59	24,93	19,48	13,01	14,66	12,41	13,01
Okur-yazar değil veya bir okul bitirmeyen	31,95	31,11	26,48	22,24	15,69	18,03	19,30	16,13
İlkokul	21,80	23,59	15,18	10,05	7,25	7,84	6,37	7,23
İlköğretim	21,27	23,60	15,77	14,29	10,54	14,11	10,01	8,46
Ortaokul ve orta dengi meslek	13,80	15,92	9,38	5,49	5,17	5,43	5,28	5,81
Lise ve lise dengi meslek	7,06	9,38	6,35	4,13	3,41	4,15	3,19	3,75
Yüksekokul, fakülte ve üstü-	1,07	2,19	1,03	0,53	0,88	0,41	0,47	0,48
KIR								
Kent Toplam	34,48	37,13	39,97	32,95	31,98	34,80	34,62	38,69
6 yaşından küçük fertler	36,79	46,24	49,64	40,55	44,18	44,09	43,90	48,69
Okur-yazar değil veya bir okul bitirmeyen	43,29	46,38	50,88	43,02	43,93	47,00	48,95	48,83
İlkokul	31,11	32,60	35,92	26,76	24,43	27,96	27,39	31,02
İlköğretim	33,99	39,05	41,91	35,67	29,18	30,37	33,03	37,98
Ortaokul ve orta dengi meslek	30,11	23,35	22,15	16,32	15,38	22,10	17,64	24,41
Lise ve lise dengi meslek	17,65	16,94	14,30	15,32	11,03	13,45	14,93	14,65
Yüksekokul, fakülte ve üstü-	4,37	5,38	2,90	2,23	1,64	3,24	2,44	3,37

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Tablo 4’de hanehalkı fertlerinin eğitim durumuna göre yoksulluk oranları verilmiştir. Tablodan gözlemlendiği üzere Türkiye’de yoksulluk eğitim düzeyiyle ters orantılı olarak değişim göstermektedir. Diğer bir ifade ile eğitim düzeyi arttıkça yoksulluk azalmaktadır. Türkiye’de en riskli ve kırılgan gruplar sırasıyla okur-yazar olmayanlar,

okur-yazar olup bir okul bitirmeyenler, 6 yaşından küçük fertler, ilkokul(ilköğretim) mezunlarıdır. Tablo'dan 2008 yılında Türkiye'de her dört çocuktan (6 yaşından küçük fertler) birinin yoksul olduğu anlaşılmaktadır. Kentsel bölgelerde her yedi çocuktan biri yoksulken, kırsal bölgelerde yaklaşık olarak iki çocuktan biri yoksuldur. Özellikle kırsal bölgelerde çocuk yoksulluğu önlenemez ise, yoksulluğun gelecek nesillere transfer edileceği öngörülmektedir. Ayrıca, kırsal bölgelerde eğitim durumuna göre yoksulluk oranları kentsel bölgelere göre 2-3 kat daha yüksektir. Bu durum kırsal bölgeler ile kentsel bölgeler arasında büyük bir fırsat eşitsizliğinin bulunduğunu da kanıtlamaktadır (Kabaş, 2014: 26).

Türkiye yaklaşık 5,7 milyon istihdam yaratmış, bu artış, kadınlar da dahil olmak üzere işgücüne katılımdaki hızlı artışlara rağmen Temmuz 2014 itibariyle işsizliği yüzde 10'un altında tutmuştur. Geçtiğimiz on yıllık dönemde Türkiye'nin artan zenginliği paylaşılmıştır. Eşitsizlik tüm Avrupa ülkelerine göre daha yüksek olmakla birlikte, tüm Latin Amerika ülkelerine göre hâlâ daha düşüktür (<http://www.worldbank.org>).

II.3. Yoksullukla Mücadele Yaklaşımları

Yoksulluk 1990'lardan bu yana gelişme düzeyi ne olursa olsun birçok ülkenin aktif olarak mücadele ettiği temel sorunların başında gelmektedir. Özellikle ekonomik açıdan daha zayıf ülkelerde küresel gelişmelerin olumsuz etkileri ile "yeni yoksulluk" olgusu mevcut yoksulluk sorununu daha da derinleştirmektedir. 2000'li yıllarda yeni yoksulluk olgusunun ülkelerle sınırlı olamayacağı ve küresel bir sorun olarak algılanması gerekliliği vurgulanmaktadır. Başta Birleşmiş Milletler(BM) olmak üzere Dünya Bankası(DB) vb. uluslararası kurumlar bu konuda önemli projeler, programlar ve politikalar uygulamakta ve uygulanmasını teşvik etmektedirler (Altan, 2007: 58).

Yoksulluğun dünyanın geleceğini tehdit eden ciddi bir küresel sorun olduğu gerçeğinin kendini giderek daha fazla hissettirmesi, bütün dünya ülkelerinin yoksullukla mücadelede birlikte hareket etme zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu amaçla, 2000 yılının Kasım ayında 189 ülkenin hükümet başkanları Milenyum Deklerasyonu imzalamışlar ve bu deklarasyonla 2015 yılına kadar belirlenen Milenyum Kalkınma Hedefleri'nin (MDGs) gerçekleştirilmesini taahhüt etmişlerdir (Gündoğan, 2008: 47).

Yoksullukla mücadelenin olmazsa olmazları olarak karşımıza; resmi kurumlar, sivil toplum örgütleri, uluslararası kuruluşlar çıkmaktadır. Küreselleşmenin etkisi ile ulus devletleri ve bu ulus devletlerinin resmi kuruluşları artık bu önemli sorunla tek başlarına üstesinden gelemeyeceğini anlamışlardır. Yoksulluk artık günümüzde farklı bir boyut almıştır. 21. Yüzyılda yoksulluğun boyutu; mali istikrarsızlık, salgın hastalıklar, küresel ısınma gibi bütün dünyayı ilgilendiren önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yoksulluk sorunu çok kapsamlı ve tek bir ülkenin baş edemeyeceği önemli bir sorun olduğu için bu soruna küresel çapta müdahale edilmesi kaçınılmazdır. Bu bağlamda sivil örgütleri günümüzde yoksullukla mücadele kapsamında yoğun olarak çalışmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin bu yoğun çalışmaları yoksulluğu azaltma konusunda yeterli düzeyde değildir; ama diğer yoksullukla mücadele yollarıyla birlikte yürütülürse çok daha başarılı olur (Aydın ve Türgay, 2011: 253).

II.3.1. Yoksullukla Dolaylı Mücadele Yaklaşımı

Dolaylı yaklaşım büyüme odaklı bir anlayışa dayanmakta ve hızlı büyüme yoluyla yoksulların gelirlerinin ve yaşam seviyesinin artırılması amaçlanmaktadır (Şengür ve Taban, 2012: 63).

Dolaylı mücadele yaklaşımı ile ülkelerdeki yoksulluk oranlarında azalma ve önleme yapılabilir. Dolaylı mücadele yaklaşımı altı başlık altında toplarsak bunlar (Dansuk, 1997: 98-100; Kutay, 2014: 105) :

Gelir Dağılımı Dengesizliğini Azaltmak: Ülkelerdeki ve toplumlardaki bireyler ve gruplar aynı zamanda ülkeler arasında adaletli dağıtım olmaması yoksulluğun önlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu sebeple tüm dünyada yoksullukla mücadelede çözümlenmesi gereken en önemli problemlerdendir. Bu durumda, gelir seviyesinin ortalama altında bulunan bireylerin seviyeleri arttırılmalı ve kamu vasıtasıyla gelir transferi yapılması uygun olacaktır (Erol, 2006: 90);

Ulusal Gelir Artışı: Ulusal gelir artışı göz önüne alınmadan yoksulluk etkisi azaltılamayacağı gibi tek başına da yeterli olamamaktadır.

Ekonomik Büyüme: Ulusal gelir artışı ile gerçekleşen ekonomik büyüme aynı zamanda işsizliği, gelir dağılımında ki adaletsizliği ve sosyal gelişimi de artmaktadır.

İnsan Kaynaklarına Yatırım: Örneğin eğitim gibi insani gelişime yatırım yapmak sadece bireyin değil toplumun kalkınmasına ve yoksulluğun azalmasına yardımcı olmaktadır.

Kırsal ve Kentsel Kalkınma Projeleri: Kır ve kentlerdeki istihdamın arttırılması ve emeğin rasyonel kullanılması ile kentlerdeki düzensiz yapının(gecekondu) ve kırsal bölgelerdeki geleneksel gelişmemişliğin azaltılması ile yoksulluk olgusuna etki eden bir problem ortadan kaldırılabilmektedir.

Vergilendirme: Büyüme ile ortaya çıkan gelir dağılımındaki adaletsizlik yoksulluğa sebep olmaktadır. Bu nedenle gelir dağılımındaki adaletsizliği azaltmak için vergilendirme politikaları uygulanmaktadır. Vergilendirme politikası ekonomik olarak

güçlü olandan daha çok, ekonomik olarak zayıf olandan daha az vergi alınarak yapılmaktadır.

II.3.2. Yoksullukla Doğrudan (Dolaysız) Mücadele Yaklaşımı

Doğrudan mücadele yaklaşımı, yoksulluk sorununun dolaysız çözümüne yönelik politikaları kapsamaktadır. Yoksullukla doğrudan mücadele yaklaşımında esas rolü devlet oynamaktadır. Devlet elinde bulundurduğu enstrümanları yoksullukla mücadele için kullanmaktadır. Gerek vergi politikası ve sosyal güvenlik politikası gerekse de eğitim politikası ve sağlık politikası gibi temel araçlarla gelirin ikincil dağılımına etkin bir şekilde müdahale ederek yoksulluğu azaltmaya çalışmaktadır (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011: 72). Şenses (2009: 240), doğrudan mücadele programlarının etkinliği ve yoksulluğun azaltılmasındaki nihai başarısı için üç temel koşulun sağlanması gerektiğini belirtmektedir:

- Yoksullukla mücadelenin genel kamuoyu tarafından öncelikli bir hedef olarak benimsenmesi ve uygulanacak somut program ve politikaların toplumda yaygın destek bulması,
- Program ve politikaların hedeflediği yoksul kitlenin iyi belirlenebilmesi,
- Uygulamanın şeffaf olması ve her kademede hızlı karar alabilecek bürokratik kadroların varlığı.

Doğrudan yoksullukla mücadele programlarının etkinliği ve yoksulluğun azaltılmasındaki nihai başarısı için üç temel koşulun sağlanması gerekmektedir. Bunlardan ilki, yoksullukla mücadelenin kamuoyu tarafından öncelikli bir hedef olarak algılanması ve bu yönde uygulanacak somut program ve politikaların toplumda yaygın destek bulmasıdır. İkinci şart, bu program ve politikaların hedeflediği yoksul kitlenin iyi belirlenebilmesidir. Gerekli üçüncü şart ise, politika ve uygulamaların şeffaf olması ve her kademede hızlı karar alabilecek bürokratik kadroların varlığıdır (Arpacıoğlu, 2012:90).

Yoksullukla mücadelede uygulanan doğrudan politikaların piyasa açısından bazı olumsuz etkiler doğurması eleştiri konusu yapılmaktadır. Yapılan bazı araştırmalardan çıkan sonuçlar, yoksullara yapılan transferlerin çalışma saatleri üzerinde, hatta emek arzı üzerinde negatif etki yarattığını ortaya koymaktadır. Bunun yanında doğrudan yaklaşımda karşılaşılan bir diğer güçlük, yoksullukla mücadelede etkin bir politika izlemenin zorluğudur. Bu durumun temel sebebi, çözüm bekleyen sorunların büyüklüğü karşısında bu amaçla kullanılacak kaynakların yetersiz olmasıdır. Yoksulluğun azaltılması ve gelir dağılımının düzelmesi amacıyla kullanılan bu sınırlı kaynakla ancak sınırlı sayıda yoksula ulaşılabilmektedir. Bu durumda mevcut sınırlı kaynağın muhtaç durumda bulunan doğru kişilere kanalize edilmesi ve kaynakların yetersizliği karşısında mevcut kaynakların yoksullara en yüksek oranda ulaştırılması için yoksul kesimin ve yoksulluk profilinin doğru olarak belirlenmesi doğrudan yaklaşımda büyük önem taşımaktadır (Arpacıoğlu, 2012: 90).

II.4. Türkiye’de Yoksullukla Mücadele

Yoksulluk, Türkiye’nin sürekli gündeminde olan yaygın bir problem olmasına karşın uzun süre devlet, yoksullukla mücadele konusunda etkin bir politika ortaya koyamamıştır. Türkiye’de yoksulluk sorununa çözüm arayışlarının kurumsal ve geniş kesimleri içerecek şekilde ele alınması 1980’lerin ortalarına rastlar. Bu tarihten önce devlet, yoksulluk probleminin yönetimi ve dolayısıyla çözümünde kapsayıcı politikalar geliştirememiş, sorunun çözümünü geçici ve anlık politik kararlara bağlamıştır (Demirhan ve Kartal, 2014: 620).

Tarihsel kökenleri olmakla beraber, yoksullukla mücadele ancak, yoksulluğun önemli bir sorun olarak görüldüğü 1980’lerde kurumsal bir hüviyete kavuşmuştur. Ancak bu, toplumun bütünüyle yoksullukla mücadele kurumlarından yoksun olduğu anlamına

gelmemektedir. Toplumda aşırı uçların görülmediği 1980'lere kadar gayri resmi kurumlar (akrabalık, cemaat, vakıf, komşuluk), yoksullukla mücadelede devletin resmi kurumlarından daha işlevsel olmuştur (Açıkgöz, 2013: 80).

Günümüzde yoksullukla mücadelenin en önemli dolaysız araçlarından olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF) ise; İstikrar ve Yapısal Uyum Programı'nın uygulandığı bir yıl olan 1986'da, sosyal güvenlik şemsiyesi altında olmayan, yoksul, kimsesiz, muhtaç ve düşkün vatandaşlara yönelik devletin tüm sosyal sorumluluklarını yerine getirmek amacıyla kurulmuştur. Bir düzenleme ile Başbakanlığa bağlı bir genel müdürlüğe dönüştürülen kurumun uygulayıcıları, illerde ve ilçelerde faaliyet gösteren ve sayısı 900'ün üstünde olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'dır. SYDTF tarafından bu vakıflara aktarılan gelirin kaynakları ise; diğer fonlardan yapılan aktarmalar, gelir ve kurumlar vergisi çerçevesinde alınan ilave vergiler, trafik cezalarının ve Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) gelirlerinin bir kısmı ve çeşitli kaynaklardan sağlanan bağışlardır. İhtiyaç sahipleri vakıflara başvurduklarında; sağlık, eğitim, proje, gıda-yakacak yardımları ve periyodik yardımlar gibi sosyal yardım programlarından yararlanabilmektedir (Şenses ve Önder, 2005: 14).

II.5. Yoksulluk ve Türkiye'de Hayırseverlik Anlayışı

Dünya'da 1970'li yılların ardından refah devletlerinin artan sosyal harcamaları devletin küçülmesini içeren, devlet müdahalesinden yoksun kendi haline bırakılmış bir piyasa sistemi şeklinde yeniden yapılandırılmasını öngörmüştür. Bu süreçte sosyal politika olgusunun içeriğinde önemli değişimler yaşanmıştır. Bu dönemde yeniden yapılanma girişimleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşları özelleştirilmiş, devlet her türlü ekonomik faaliyetin dışında kalarak ekonomide sadece düzenleyici ve denetleyici olarak

işlev görür hale gelerek, sosyal haklar göz ardı edilmiş, devletin üzerine düşen sosyal politika uygulamaları ise özel sektör, STK ve hayırseverlere bırakılmıştır.

İngilizce karşılığı ‘philanthropy’ olan bu terimin Türkçe ’deki karşılığı hayırseverlik olmakla birlikte, kelimenin tam anlamını karşılamamaktadır. Dilimizde hayırseverlik, çoğunlukla tarihi gelişimi sebebiyle bireylerin dini, vicdani ve/veya duygusal güdülerinden hareketle yaptıkları yardım faaliyetlerini çağrıştırmaktadır. Ancak uluslararası düzeyde filantropi terimi bu çağrışımlardan ziyade birey ve kurumların içinde buldukları toplumların refah seviyesini yükseltmek amacıyla (çoğunlukla sivil toplum kuruluşlarına ve stratejik bir planla) bağışta bulunmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Ergüder, 2006: 8).

Yoksullara gerçekten acıyan ve onlar için özveriyle bir şeyler yapmaya çalışan insanların oluşturduğu hayırseverlik alanının dili, geleneksel toplumlardaki dini niteliğini bir ölçüde kaybetmiş ama seküler bir nitelik de kazanarak modern toplumların yoksulluğa yaklaşımlarını önemli ölçüde belirlemeye devam etmiştir (Buğra, 2005: 4).

Hayırsever sosyal politikalar ile yoksulluğun ortadan kaldırılması konusunda hükümet boyutunu azaltmak, hayırsever kişi ve kurumların önemini artırmak amaçlanmaktadır. Hayırseverliğin son yıllarda yaygınlaşmasının ve güçlü sermaye sahiplerinin hayırseverlik işine soyunmasının altında yatan düşünce, dünya çapında varsıl ile yoksul arasında büyüyen bir uçurumun varlığıdır. Hayırseverlik, özünde yoksulluğu tümünden ortadan kaldırmayacak ve yoksulu varsıla bağlayacak faaliyetleri içermektedir (Akyıldız, 2010: 1268).

Günümüzde Türkiye’de hayırseverler, bireysel olduğu gibi aracı kurumlarında etkisiyle hayırlarını yapmaktadırlar. Öyle ki Osmanlıdan günümüze aktarılmış tarihsel

hayırseverlik anlayışının da etkisi ile Türkiye’de sosyal yardımlara aracılık eden özel ve kamu kuruluşları giderek artış göstermektedir (Güneş, 2012: 165).

Türkiye’de yapılan sosyal yardımların giderek arttığı, yoksullukla mücadelede sosyal yardımların kolayca uygulanabilirliği sebebiyle daha çok benimsendiği ve bu tercihin hayırseverlik öne sürülerek yayıldığına dair çeşitli gelişmeler yaşanmaktadır (Güneş, 2012: 152). Hayırseverliğin artması sosyal devletin kendisine yüklediği görev ve yükümlülükleri azalttığı gibi, yoksulluğun azalmasını sağlamasa da yoksul vatandaşların geçici süre ile daha rahat bir yaşam sürmelerini sağladığı söylenebilir.

Nitekim; Türkiye’deki hayırseverlik, bireysel bağış ve vakıf olgusu hakkındaki mevcut kaynak ve sektörde önemli bir boşluğu doldurmaktadır (Aydın ve diğerleri, 2006: 14).

Türkiye’de sosyal adalet için hayırseverlik üzerine yapılan ilk araştırma 2004-2005 yılları arasında Ford Vakfı adına TÜSEV tarafından yapılmıştır. Müslüman toplumlarda hayırseverlik, vakıflar ve sosyal adalet konularını irdeleyen bu araştırmada temel alınan “sosyal adalet için hayırseverlik” anlayışı, katkıların ya da bağışların politik, ekonomik ve sosyal anlamda en az varlığa sahip olanların fırsatlarını çoğaltmak amacıyla yapısal değişiklikler için çalışan kar amacı gütmeyen örgütlere yönlendirilmesidir. Söz konusu araştırmayla aslında Türkiye’de bireysel bağışların ve özel sermayenin kamu yararına tahsisinin en temel aracı olan vakıfların bu yöndeki potansiyeli ölçülmektedir. Araştırmanın bulgularına göre bireyler, vakıflara bağış yapmaktan çok, bireyden-bireye yardım doğrultusunda bir tercih ortaya koymaktadırlar. 2004 yılında yapılan toplam bağışlar dikkate alındığında kurumlara doğrudan yapılan bağışlar, en büyük payı oluşturmaktadır. Yoksullara yardım, eğitim ve engellilere yardım alanlarında çalışan vakıflara bağış yapmak en tercih edilen alanlar olmuştur. Bağışların amaçlarına ulaşmaları

için kişiler, ağırlıklı olarak bağışların bireyden bireye ve doğrudan gerçekleştirilmesi gerektiğine inanmakta ve buna uygun biçimde hareket etmektedirler. Bu nedenle doğrudan bağışlar en yaygın bağış türü olarak ortaya konmuştur. Alanında ilk olma özelliğini taşıyan bu araştırmanın sonuçlarına göre Türkiye’de yaygın bir bağışçılık eğiliminin olduğu söylenebilir (Aydın ve diğerleri, 2006: 17).

Hayırseverlik, yoksulluğun geçici olarak azaltılmasında veya yaşanan sıkıntıların bir süreliğine geçiştirilmesinde etkilidir. Ancak yoksullukla mücadele için, hayırseverlikten ziyade daha etkin çözümlere ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin temel sorunlarından biri olan işsizlik, yoksulluğunda başta gelen sebeplerindendir. Özelliklere gençlere yönelik istihdam olanaklarının artırılması, ilgili meslek eğitimlerinin verilerek, işsizlik oranı düşürülmesi ivedilikle önemlidir. Aksi takdirde yoksulluk olgusu devam ederek, kronik hale gelecektir. Bu durum yoksulluğun daha fazla kültür haline gelmesine neden oluşturacaktır.

III. BÖLÜM: YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SOSYAL YARDIM VE DAYANIŞMA VAKIFLARI, YARDIMLAŞMA UYGULAMALARINA ELEŞTİRİSEL BİR YAKLAŞIM

III.1. Türklerde Sosyal Dayanışma ve Vakıf Geleneği

Türklerde vakıf geleneğini açıklamak için öncelikle vakıf kavramının tanımlanması uygun görülmüştür. Vakıf; belirli bir hizmetin veya hizmetleri yerine getirilmesini sağlamak amacı ile kişi veya kişilerin malını ya da parasını bağışlayarak oluşturdukları kurumlardır. Buna göre bir kimsenin malını vakfetmesi ile o mal üzerindeki mülkiyeti ferdi mülkiyet olmaktan çıkıp kamunun mülkü haline gelir. Dolayısıyla vakfedilen şey amacı dışında kesinlikle kullanılamaz. Yani o mal veya paranın tasarruf hakkı, vakfın kuralları dâhilinde topluma aittir (Ceyhan, 2011: 213).

Türk milleti onlarca asır fukaralığa, yoksulluğa karşı bu sosyal dayanışma ve yardımlaşma geleneği ile mücadele etmiştir. Modern sosyal güvenlik tekniklerinin gelişmediği bu dönemde vakıflar, imaretler, zaviyeler gibi kurumlar geliştirilmiştir. Bunu Orhun Abideleri'ndeki Kul Tiğın Abidesi'nin Güney cephesinde yer alan “Varlıklı zengin millet üzerine oturdum. İşte aşsız, dışta donsuz; düşkün, perişan milletin üzerine oturdum... ölecek milleti diriltip besledim. Çıplak milleti elbiseli, fakir milleti zengin kıldım” ifadelerinde görmek mümkündür (Arıcı,b.t.).

Türklerin İslamiyeti seçmesiyle birlikte vakıf geleneği daha yerleşmiştir. Harzemşahlar, Atabekler, Eyyübler, Mısır, Suriye, Memlük Sultanlığı, Anadolu Selçukluları hakim oldukları vakıf müesseselerini önemli ölçüde geliştirmişlerdir. Anadolu Selçukluları döneminde eyalet gelirlerinin %14'ü vakıflara ait olup dini ve hayırlı işlere sarfedilmiştir. Selçukluların iktisadi ve sosyal hayatında vakıflar oldukça önemli yer tutmuştur. Bu dönemde büyük ölçüde yaygınlaşan vakıflar, toplumun eğitim, sağlık vb.

ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmışlar, Osmanlılar zamanında da kuruldukları amaç doğrultusunda hizmetlerini sürdürmeye devam etmişlerdir(Kurt, 1997: 505).

Osmanlılarda vakıf medeniyeti, İslam'ın temel kaynakları ile kendinden önceki Müslüman devletlerin uygulamalarına dayanarak gelişme imkânı bulmuştur. Bu bakımdan, Osmanlı tarih ve teşkilatını başlı başına ve kendinden öncekilerden tamamen bağımsız olarak düşünülemez. Zira Osmanlılar, kendilerinden önce Anadolu'ya gelip yerleşmiş bulunan Müslüman Türklerin yaşayış tarzlarını, ahlak, örf, iktisat ve diğer özelliklerini almaktan çekinmiyorlardı. Bir şehir veya kasaba, Selçuklulardan, Karahanlılardan veya başka bir beylikten Osmanlılara geçmekle hiçbir değişikliğe uğramıyordu. Çünkü Osmanlı devleti, teşkilat ve müesseseleri ile Anadolu Beylikleri teşkilat ve müesseseleri arasında pek büyük farklar bulunmuyordu. Bu kültürel ve medeni alışveriş ile Osmanlılar, beylikler vasıtasıyla Anadolu Selçuklu Devleti'nin mirası üzerinde ve onun bir devamı olarak gelişme imkânına sahip oldular. Bu vesile ile onlar, kendilerinden önceki diğer Müslüman Türk devletlerinin çok zengin teşkilat ve müesseselerinden de geniş ölçüde faydalanma imkânı buldular. Nitekim Abbasiler döneminde bir teşkilat olarak hukuki esasları tespit edilen vakıf müessesesi, İslam ve Osmanlı dünyasının her köşesine süratle yayılmıştır (Kazıcı, 2003: 81).

Osmanlı Devletinde vakıfların çok büyük bir gelişme gösterdiği, toplumun eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi en temel ihtiyaçlarının ötesinde, son derece ayrıntılara dönük alanlara bile yöneldiği anlaşılmaktadır. O kadar ki, batılı sosyal politikacılar 16.asır Osmanlı toplumu için vakıf cenneti tabirini kullanmışlardır. Gerçekten o dönemlerde vakıf kurumu "toplumun tüm ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışan tek yaygın toplumsal kuruluş" haline gelmiştir (Özaydın, 2003: 6).

Osmanlılar, sahipsiz kuşları bile beslemek ve korumak için vakıflar kurmuşlardır. Osmanlı toplumunda vakıflar o kadar önemli ve itibarlı bir müessesedir ki, mâlî imkân bakımından cemiyetin en alt seviyesinde bulunanlar ile en üst seviyesinde bulunanlar arasında anlayış bakımından bir fark göze çarpmaz. Bu bakımdan iki veya üçöz (oda) evi bulunan yaşlı ve kimsesiz bir kadın bile, evinin bir veya iki odasını vakfetmek suretiyle bu anlayışa katılabilmekteydi. Osmanlı dünyasında büyük tesisler yaptırmaya güçleri yetmeyenler, bütün bir toplum tarafından benimsenmiş olan hayır müesseselerine katılmaktan geri kalmıyorlardı. Yüzlerce kadın, geliri azalmış bir vakfa ufak da olsa bir gelir kaynağı sağlamak için evini, meyve bahçelerini, tarla ve hatta ziynet eşyası gibi mal varlıklarını bağışlamaktaydı (Kazıcı, 2003: 98).

Cumhuriyet döneminde de vakıflar, güçlerini büyük ölçüde yitirmiş olmalarına karşın, önemli kurumlar olarak göze çarpmaktadır. 1924 yılında kurulmuş olan Vakıflar Genel Müdürlüğünün çalışma sahası 1970 yılında yapılan değişiklikler ile sınai, ticari ve eğitim sahalarında ekonomik teşebbüs ve yatırımlara girme imkânı ile genişletilmiştir. Böylelikle kurum, uzman bir kimlikle eski vakıfları yönetmek, bazı sosyal hizmetler ile gelir artırıcı ekonomik faaliyetlerde bulunmak ve mülhak vakıflar ile cemaat ve esnafa ait vakıfları kontrol etmek ve yeni kurulan vakıfları denetlemek görevleri ile yükümlü kılınmıştır (Özaydın, 2003: 6-7).

III.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma dendiği zaman, bir cemiyeti oluşturan fertlerin ve grupların cemiyetin bütünlüğünü korumak ve bekasını sağlamak amacıyla birbirlerine karşı yaptıkları her türlü maddi ve manevi yardımlar ile dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı cemiyeti oluşturan birimlerin (fertlerin ve grupların) tek amaç etrafında birleşerek mücadele etmelerini anlaşılmaktadır (Yazılıtaş, 2002: 164).

İbn Haldun'un da belirttiği gibi insanın tek başına yaşamasını mümkün değildir, insan cemiyet içinde yaşamalıdır. Bunun da temel nedeni geçimlerini sağlamak için yardıma ihtiyaç duymalarıdır. Yardımlaşma açısından vakıflar toplumda oldukça önemli ihtiyaçlarını karşılayan kurumları oluşturmaktadırlar.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, 3294 sayılı kanunun amacına uygun çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve ayni yardımda bulunmak üzere her il ve ilçede kurulmuştur. SYDV'ler her ne kadar hukuki olarak vakıf sınıfına dâhil edilseler de bu kurumları kavramsal olarak sivil toplum kuruluşu saymak doğru olmaz. Gerek yasa ile kurulmuş olmaları gerekse yerelde mülki idare amirlerini yasa gereğince mütevelli heyetlerinin başkanı olarak bulundurmaları dolayısıyla Vakıfları “devlet tarafından kurulmuş, devlet dışı örgütlenmeler” kavramına dahil etmek mümkündür. Vakıfların mütevelli heyetlerinde kamu otoriteleri ile birlikte sivil üyelere de yer vermeleri bu tip bir kurumsal nitelemeyi destekler görünmektedir (Yılmaz, Cakar, 2008: 79).

3294 sayılı yasayı uygulamak amacıyla 5263 sayılı kanunla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) kurulmuştur. Bu müdürlüğe bağlı her il ve ilçede 973 tane SYD Vakfı bulunmaktadır. İllerde vali ilçelerde kaymakam başkanlığında oluşturulan bu vakıflar 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşmayı ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun amacına uygun hizmetler yerine getirmekle görevlendirilmiştir (SYDGM). Bu vakıflar aracılığı ile gıda, yakacak, giyim, eğitim, sağlık yardımları gerçekleştirilmekte, yapılacak yardımlar il ve ilçelerde oluşturulan “mütevelli heyetleri” tarafından belirlenmektedir. Bu vakıfların en önemli avantajı yerel olması nedeniyle yardımların yapılmasında hızlı bir sürecin uygulanmasıdır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, fonda toplanan kaynağın yoksul vatandaşlara dağıtılmasını sağlamak üzere kurulmuştur. Vakıfların karar organları, illerde valilerin ilçelerde kaymakamların başkanlığında oluşturulmuş mütevelli heyetleridir (<http://akgul.bilkent.edu.tr>).

Vakıfların yürütme organı olan Mütevelli Heyetlerinin yönetim modeli esasına göre kamu görevlileri, yerel yönetim temsilcileri, STK temsilcileri ve hayırsever vatandaşlardan oluşmaktadır. Vakıfların kurulu bulunduğu yerin Mülki İdare Amirleri Vakfın tabii başkanı olup, Mütevelli Heyeti illerde; Belediye Başkanı, Defterdar, İl Milli Eğitim Müdürü, İl Sağlık Müdürü, İl Tarım Müdürü, İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürü ve İl Müftüsünden oluşmaktadır. İlçelerde ise; Belediye Başkanı, Mal Müdürü, İlçe Milli Eğitim Müdürü, Sağlık Bakanlığının İlçe Üst Görevlisi varsa İlçe Tarım Müdürü ve İlçe Müftüsü Vakfın Mütevelli Heyetini teşkil etmektedir. Ayrıca gerek il gerekse ilçelerde her faaliyet dönemi için; Köy ve Mahalle Muhtarlarının kendi aralarından seçecekleri birer muhtar üye, ilde/ilçede kurulu ve 3294 sayılı Kanunda belirtilen amaçlara uygun faaliyette bulunan Sivil Toplum Kuruluş yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri temsilci (ilde 2, ilçede 1 temsilci) ve hayırsever vatandaşlar arasından İl Genel Meclisinin seçeceği iki kişi Vakıfların Mütevelli Heyetinde görev almaktadır (Kaya, 2009: 71).

III.2.1. Sosyal Bütünleşme Açısından Türk Vakıfları

Vakıflar insana, insanlara ve topluma hizmet etme, onların refahını ve mutluluğunu koruma ve artırma temelleri üzerine kurulmuş; insanlar arasındaki dayanışmayı, yardımlaşmayı ve işbirliğini hedefleyen sosyal kurumlardır. Vakıflar ihtiyaç sahibi olanlara maddi yardımlarda bulunarak yardıma muhtaç insanların refahının, hayat standardının ve mutlu olmalarının artmasına yardımcı olmakta; öte yandan yardım alan

insanların ait oldukları toplumla kaynaşmalarına ve bütünleşmelerine hizmet etmektedir (Ertem, 2011: 38). Diğer taraftan toplum içerisinde yaşanan tabakalaşmanın önüne geçmektedirler. Weber'in belirttiği üzere, yoksulluk aslında bir tabakalaşma sorunudur. Vakıflar toplumda oluşabilecek tabakalaşmanın önüne, yaptıkları faaliyetlerle önüne geçerek, yoksullukla mücadele etmektedirler.

Vakıflar, toplumda bireyler arasında sosyal yardımlaşma, dayanışma ve işbirliğini amaç edindiğinden dolayı bu tür hizmetlerin doğal sonucu olarak bireylerin maddi ve manevi bir bütün etrafında hareket etmesine neden olmaktadır. Toplumsal bir hizmetin görülmesi aşamasında hizmetten yararlananlar arasında oluşan sosyal ilişkilerin devamlılığı, sosyal bütünleşmeye tesir edecektir. Bu sosyal ilişkiler sadece hizmetten yararlananlar arasında değil, aynı zamanda hizmeti dağıtanlarla hizmetten yararlananlar arasında da oluşur. Böylece vakıflar toplumda yatay ve dikey sosyal ilişkilerin artmasına ve bunun sonucu olan yatay ve dikey bütünleşmenin gelişmesine katkıda bulunurlar (Soysaldı, b.t.: 11).

III.3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Sosyal Yardım Faaliyetleri

Türkiye'de yoksulluk olgusunun varlığı açık bir biçimde görülmekle birlikte bu sorun düşük eğitim düzeyi, işsizlik, kayıt dışı ekonomi, yetersiz sosyal güvenlik sistemi, ekonomik kriz, adil olmayan gelir dağılımı ve bölgesel eşitsizlikler gibi ülkenin yapısal sorunlarıyla beslenerek yaygınlaşmaktadır. Sosyal yardımlarla ilgili çok fazla sayıda yasa ve örgüt çokluğu bulunmaktadır. Sosyal yardım hizmeti sunan kurumların önemli bir bölümünde ise oldukça dar kapsamlı bir sosyal yardım uygulaması yapılmaktadır (Kılıç ve Çetinkaya, 2012: 96). Uygulama kapsamındaki sosyal yardımları ailelere yapılan

yardımlar, eğitim yardımları ve sağlık yardımları olmak üzere üç başlık altında toplamak mümkündür. Bu başlıklara ilişkin ayrıntılı bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

III.3.1. Ailelere Yapılan Yardımları

Aile yardımları kapsamında genel olarak; gıda yardımları, yakacak yardımları ve barınma yardımları yapılmaktadır. Bu yardımların içeriğinin ne olduğu ve bunlara ilişkin istatistiksel bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Gıda Yardımları: Ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan vatandaşların temel gereksinimlerinin karşılanması amacıyla, dini bayramlar öncesinde Fon'dan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına kaynak gönderilmektedir. “İhtiyaç sahibi ailelerin gıda ve giyim gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Ramazan ayı ve Kurban Bayramı öncesinde yılda iki kez Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına (SYDV) kaynak aktarılmaktayken, 2006 yılında 3 bayram için, 2008 yılı Haziran ayından 2010 yılı Nisan ayına kadar 3'er aylık periyotlarla yılda 4 kez aktarım yapılmıştır. 20.04.2010 tarih ve 2010/3 sayılı Fon Kurulu kararı ile gıda yardımları tekrar yılda iki kez yapılmaya başlanmıştır (Kan, 2011: 83).

Tablo 5:Gıda Yardımları

YIL	AKTARILAN KAYNAK (MİLYON TL)
2003-2012	1.397,32
2013	163,25

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

Vakıfların Periyodik Paylarından yıl içerisinde yaptıkları gıda yardımları da dikkate alındığında 2013 yılında toplam 658.681 hane için 180,70 Milyon TL kaynak kullanılmıştır.

Yakacak Yardımları: 2003 yılından itibaren, Türkiye Kömür İşletmelerinden sağlanan kömür, SYDV Vakıflarınca belirlenen ihtiyaç sahibi ailelere en az 500 Kg olmak üzere ve standartlara uygun torbalanarak evlere teslim edilmek suretiyle bedelsiz olarak ulaştırılmaktadır. Kömürün illere kadar ulaştırılması Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır. Kömürün dağıtımını ise Valiliklerin sorumluluğunda Vakıflar tarafından gerçekleştirilmektedir. 2012 yılında 2.103.324 aileye 1.992.546 ton; 2013 yılında ise 2.106.015 aileye 2.142.316 ton kömür dağıtılmıştır. Kömürün muhtaç durumda olan vatandaşlarımıza dağıtım sürecinde oluşan nakliye, hamaliye vb. giderler için 2013 yılında SYD Vakıflarına Fondan 3.815.150-TL kaynak aktarılmıştır.

Tablo 6: Yardım Edilen Hane Sayısı ve Kömür Miktarı

YIL	HANE	KÖMÜR (TON)
2003	1.096.488	649.818
2004	1.610.170	1.052.379
2005	1.831.234	1.329.676
2006	1.797.083	1.363.288
2007	1.894.555	1.434.163
2008	2.347.728	1.852.278
2009	2.256.265	1.910.778
2010	2.237.423	1.957.495
2011	2.060.213	1.921.771
2012	2.103.324	1.992.546
2013	2.106.015	2.142.316

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

Barınma Yardımları: Barınma yardımları kapsamında, sosyal güvenceden yoksun, fakir ve ihtiyaç sahibi vatandaşların sağlıksız ve eski evlerinin yerine yeni ev yapılmakta ya da evlerinin onarımı gerçekleştirilmektedir.

Tablo 7:Barınma Yardımları

YIL	AKTARILAN KAYNAK (MİLYON TL)	HANE SAYISI
2006-2012	187,48	
2013	51,68	4.214

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu,http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

Vakıfların Periyodik Paylarından yaptıkları onarım, yapım, kira vb. barınma yardımları da dikkate alındığında 2013 yılında 19.722 hane için 62,68 Milyon TL kaynak kullanılmıştır.

III.3.2. Eğitim Yardımları

İhtiyaç sahibi hanelerin eğitim çağındaki çocuklarına yönelik olarak sağlanan eğitim yardımları, ailelerin ilköğretim ve ortaöğretimde okuyan çocuklarının okul ihtiyaçlarını karşılamaları için aynı ve nakdi yardım yapılmak suretiyle yürütülen programlardır. Eğitim yardımları, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunun yardım faaliyetleri içerisinde büyük bir yer tutmaktadır. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kapsamında yardım programlarına aktarılan kaynaklar incelendiğinde 2002 yılında eğitim yardımlarının payı % 23 iken 2013 yılında yaklaşık %40 seviyelerine ulaştığı görülmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, 2013: 118).

Ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan ailelerin eğitim çağındaki çocuklarına yönelik yürütülmekte olan eğitim yardım programları, SYDTF'nin yardım faaliyetleri içerisinde önemli yer tutmaktadır. Eğitim destek yardımları kapsamında yürütülen programlar şunlardır;

Eğitim Materyali Yardımı: Bu kapsamda gerçekleştirilen yardımların ilki eğitim materyali yardımlarıdır. Eğitim materyali yardımları her oğretim yılının başlangıcında dar gelirli ailelerin ilk ve orta oğretimde okuyan çocukları için önlük, çanta ve kırtasiye gibi okul ihtiyaçlarının karşılanması için Fon'dan Vakıflara yörenin nüfusu, sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi göz önüne alınarak kaynak aktarılması ile gerçekleştirilmektedir (Altun, 2011: 161).

Eğitim materyali yardımı kapsamında, en son 2012- 2013 eğitim-oğretim döneminin ikinci dönemi için 2013 yılı şubat ayında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına birer periyodik pay kaynak aktarımı yapılmıştır.

Tablo 8: Eğitim Materyali Yardımı

YIL	AKTARILAN KAYNAK (MİLYON TL)
2003-2012	800,88
2013	65,52

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

Vakıfların Periyodik Paylarından yıl içerisinde yaptıkları eğitim materyali yardımları da dikkate alındığında 2013 yılında toplam 354.123 hane için 88,58 Milyon TL kaynak kullanılmıştır.

şartlı Eğitim Yardımı: şartlı Nakit Transferinin (şNT) kapsadığı şartlı Eğitim Yardımında, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında bulunan ve fakirlik nedeniyle çocuklarını okula gnderemeyen ya da okuldan almak zorunda kalan aileleri desteklemeyi hedefleyen nakdi bir sosyal yardım programıdır (Ortakaya, 2010: 35).

şNT, yoksulluk riski altındaki ailelerin çocuklarını düzenli okula göndermelerini hedefleyen nakit bir sosyal yardım programıdır. Yardım programına ilişkin

tutarlar şu şekildedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, 2013: 118-119):

- İlköğretim erkek öğrenci için aylık 30 TL, kız öğrenci için aylık 35 TL
- Ortaöğretim erkek öğrenci için aylık 45TL, kız öğrenci için aylık 55 TL

Programın şartlarının sağlanmasında programdan faydalananların aktif katılımının yanı sıra temel eğitim hizmetlerini sağlayan kurumların desteği gereklidir. Bu kuruluşlarla koordinasyonun sağlanabilmesi için;

- Milli Eğitim Bakanlığı E-Okul Sistemine ilişkin,
- PTT'den yapılacak ödemelere ilişkin veri alışverişi mekanizması oluşturulmuştur.

Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemindeki ŞNT Modülü sayesinde; başvuruların alınması; online veri paylaşımı yoluyla gelir, sosyal güvence, mülkiyet durumu gibi kayıtlı bilgilerin sorgulanması, şartlılık ilkesinin yerine getirilip getirilmediğinin yukarıda sayılan sistemler üzerinden kontrol edilmesi ve ödemelerin yapılması şeklindeki aşamaların hepsinde merkezi bir yazılım kullanılması sağlanmıştır.

Tablo 9: 2013 Yılı Şartlı Eğitim ve Sağlık Yardımları

			Hane Sayısı	Fayda Sahibi Sayısı
ŞARTLI EĞİTİM	İlkokul Şartlı Eğitim Yardımı	Erkek Öğrenci	414.851	504.983
		Kız Öğrenci	394.266	489.114
	Ortaokul Şartlı Eğitim Yardımı	Erkek Öğrenci	416.423	520.964
		Kız Öğrenci	393.777	502.111
	Lise Şartlı Eğitim Yardımı	Erkek Öğrenci	175.025	197.805
		Kız Öğrenci	159.692	185.505

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

Öğle Yemeği Yardımı: Taşımali Eğitim yapılan yerlerde merkeze taşınan öğrencilerin öğlen yemeklerinin karşılanması, 2003-2004 Öğretim yılından itibaren, kaynağı SYDTF'den olmak üzere İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından yürütülmektedir (Dodurka, 2014: 9).

Tablo 10:Öğle Yemeği Yardımı

YIL	AKTARILAN KAYNAK (MİLYON TL)
2003-2012	1.529,34
2013	250

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

Ücretsiz Kitap Yardımı: Ayrıca bilindiği üzere eğitimde fırsat ve imkân eşitliğine yönelik yürütülen uygulamalardan bir diğeri de ücretsiz ders kitabı dağıtımdır. Bu kapsamda 2003'ten 2014 yılına kadar toplam 1 milyar 970 milyon 706 bin 486 adet kitap ücretsiz dağıtılmış, bu uygulama için toplam 3 milyar 305 milyon 509 bin 908 TL ödeme yapılmıştır. Bu uygulama kapsamındaki ortaöğretim öğrencilerinin ücretsiz ders kitabı için 2015 yılı Bakanlık bütçesine 182 milyon 966 bin 900 TL kaynak öngörülmüş olup; ilköğretim öğrencilerine ücretsiz olarak dağıtılacak ders kitapları için de Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan 2015 yılı için 240 milyon TL tahsis edilmiştir. Ayrıca 2014-2015 eğitim ve öğretim yılı için özel okullarda öğrenim gören öğrencilerimizin ders kitapları da "Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı" kapsamına alınmıştır (Avcı, 2014: 8).

Öğrenci Taşıma Barınma ve İaşe Yardımı: Taşımali sistem dışında kalan ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin ulaşım ve barınma gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere SYDV'ler tarafından verilmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, 2013: 118). Eğitim hakkından yoksun kalması muhtemel ilköğretim, ortaöğretim

ve özel eğitim okul/kurumlarına devam eden öğrenciler ile yaygın eğitim hizmetinden yararlanan özel eğitim kursiyerlerinin resmî okul/kurumlara taşıma yoluyla erişimlerinin sağlanmasına devam edilmektedir. 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında toplam 831 bin 19 ilkokul ve ortaokul öğrencisi taşınmıştır. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci/kursiyerlerin taşınmalarına ilişkin olarak 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında 47 bin 737 öğrenci taşınmakta iken; 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında 56 bin 377 engelli öğrenci, 1.228 yirmi üç yaş ve üzeri engelli kursiyer ve 3 bin 498 veli olmak üzere toplam 61 bin 103 öğrenci/kursiyer taşınmıştır (Avcı, 2014: 9).

Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması: Bu programın temel amacı özel eğitime gereksinim duyan özürlü öğrencilerin okullarına ücretsiz olarak ulaşmalarının sağlanmasıdır. Bu yardım programı; özürlü öğrencilerin okullarına daha kolay erişimlerinin sağlanmasını, okula gitme oranlarının artırılmasını, eğitim ve öğretimin teşvik edilmesini, özürlü öğrencilerimize okul sevgisinin aşılmasını, çocukların ulaşımında yaşadıkları sorunların giderilmesini ve sonuç olarak özürlü bireylerin eğitilerek sosyal hayatın her safhasında kendilerine yer bulabilmelerini sağlamaktır (Işık Erol, 2014: 160). 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında uygulama, sadece zihinsel engelli ve otistik engel gruplarını kapsayacak şekilde yürütülmekte iken, 2005-2006 eğitim ve öğretim yılında kapsama tüm engel grupları (görme, işitme, ortopedik, otistik, zihinsel ve özel eğitim sınıfları) dâhil edilmiştir.

Tablo 11:Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması

YIL	AKTARILAN KAYNAK (MİLYON TL)	KİŞİ SAYISI
2005-2012	292,9	
2013	85	43.500

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

III.3.3. Sağlık Yardımları

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu tarafından Kurul kararıyla 31.01.2005 tarihinde 1262 sayılı “Sağlık Destek Yardımları Programı Uygulama Esasları”na dair bir genelge yayınlanarak, uygulanacak olan sağlık destek programlarının genel çerçevesi belirlenmiştir.

Tedavi Destekleri: 1991 yılından itibaren 3816 sayılı Yeşil Kart Yasası gereğince; sosyal güvenceden yoksun vatandaşların yataklı tedavileri Sağlık Bakanlığı tarafından, ayakta tedavi ve ilaç giderleri ise 2005 yılına kadar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından karşılanmaktadır. 5222 sayılı yasa ile yeşil kartlıların Fondan karşılanan ayakta tedavileri ile ilaçları 3816 sayılı yasa kapsamına alınmakta, yeşil kart uygulamasının tek elden yürütülmesi sağlanmaktadır (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, 2007: 33). 2012 yılına kadar sağlık yardımı kapsamında yeşil kartla karşılanmayan ve yeşil kartı olmayanların ödeme güçlerini aşan sağlık giderleri için yapılan yardımken Ocak 2012 yılından itibaren Genel Sağlık Sigortası'nın uygulamaya konulmasıyla tüm vatandaşların tedavi ve sağlık hizmetleri GSS kapsamına alınmıştır (Dodurka, 2014: 10).

Tablo 12:Tedavi Destek Yardımlar

YIL	AKTARILAN KAYNAK (MİLYON TL)
2003-2012	929
2013	0,06

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

Vakıfların Periyodik Paylarından yıl içerisinde yaptıkları sağlık yardımları da dikkate alındığında 2013 yılında toplam 27.937 hane için 11,97 Milyon TL kaynak kullanılmıştır.

Şartlı Sağlık Yardım (ŞNT): Şartlı sağlık yardım, ekonomik imkânlardaki kısıtlılık nedeniyle, temel sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanamayan; herhangi bir sosyal güvenlik şemsiyesi altında yer almayan ve düzenli bir geliri olmayan nüfusun en yoksul kesimine yönelik şartlı bir yardım programıdır. Şartlı sağlık yardım programında eğitim, sağlık ve gebelik şeklinde üç değişik yardım programı bulunmaktadır (Genç, 2010: 487).

Nüfusun en yoksul kesiminde yer alan ailelere 0-6 yaş arası çocukların düzenli sağlık kontrollerine götürülmesi şartı ile düzenli nakit para yardımı, çocuk başına aylık 30 TL olmak üzere Ziraat Bankası ve PTT'ler aracılığıyla doğrudan anneler adına açılan hesaplara yatırılmaktadır. Ayrıca Gebe kadınların doğumlarını hastanede gerçekleştirmeleri ve düzenli olarak doktor kontrolüne gitmeleri şartıyla şartlı gebelik yardımı verilmektedir. Bu yardım dâhilinde doğumun hastanede yapılması halinde bir seferlik 75 TL, muayenelerin düzenli yapılması halinde doğumdan önce aylık 35TL ve doğumdan sonra iki kere 35 TL verilmektedir (Dodurka, 2014: 11).

Tablo 13: Şartlı Sağlık Yardımı- Çocuk

YIL	AKTARILAN KAYNAK (MİLYON TL)
2003-2012	938,23
2013	229,23

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

Tablo 14: Şartlı Sağlık Yardımı-Kadın

YIL	AKTARILAN KAYNAK (MİLYON TL)
2003-2012	7,68
2013	14,77

Kaynak: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf

III.4. Modern Türkiye’de Yardımlaşma Uygulamalarına Eleştirel Bir Yaklaşım

Kişinin muhtaçlığının, aynı yardımlar veya nakdi ödemeler yoluyla giderilmesi anlamına gelen sosyal yardım, hem olumlu hem de olumsuz şekilde değerlendirilebilmektedir. Sosyal yardımın, damgalanma ve küçük düşürülme gibi psiko-sosyal sonuçlarının olmasının yanında, tembellik ve bağımlılık yapabilmesi, istismara açık olması ve insan haklarına aykırı olabilmesi yönlerinden olumsuz nitelikler taşıdığı ifade edilmektedir (Taşçı, 2008: 3).

Sosyal yardımlara yönelik eleştiriler sadece yoksullar açısından olumlu ve olumsuz yönlerle sınırlı kalmayıp bazı ideolojilerce de farklı eleştirilere maruz kalmaktadır. Buna liberallerin bu yardımları piyasaya müdahale olarak görmelerini örnek verebiliriz. Muhafazakârlar da bu yardımların devlet tarafından sunulmasıyla toplumda var olan aile-akrabalık, sivil-dini kurumların yardımlaşma ve dayanışma işlevini kaybedeceğine yönelik eleştirilerde bulunurken, yardımın verilebilmesi için birey ve/veya ailenin yoksul olduğunu kanıtlamak zorunda olan devlete de gereksiz bürokrasiyle birlikte para ve zaman kaybı olduğu belirtilmiştir (Kesgin, 2013: 78). Sosyal adaletçiler de bu yardımların birey onurunu zedelediği, damgalama işlevi gördüğü, yoksulluğu önlemenin aksine bunu ‘sürdürülebilir’ kıldığı için eleştirilerde bulunmaktadır (Kesgin, 2013: 80).

Sosyal yardımların olumlu yanlarından çok olumsuz yanlarının bulunduğunu savunan görüşler, insanın psikolojik ve psiko-sosyal boyutlarından hareket etmektedirler. Sosyal yardımın olumsuz yanlarını ileri sürenlerin hareket noktalarından diğer biri insanların sosyal yardıma bağımlı olarak tembelleşmesi ve ikincisi de sosyal yardımın istismar edilmesi üzerine şekil almaktadır (Taşçı, 2008: 3).

Sosyal yardımın olumlu yanları olduğu gibi eleştirilen yanlarının da olduğu unutulmamalıdır. Burada, sosyal yardımın eleştirilen olumsuz yanları başlıca şunlardır;

Yoksulların İstismar Edici Tutumları: Yoksullara yardım yapmama isteğinin ve görüşünün ahlaki dayanaklarından bir diğeri, yoksulların “istismar” a meyletmesiyle ilintilidir. Yoksullara yardımda istismar iki şekilde ortaya çıkabilmektedir. Birincisi, haksız sebeplerle yani ihtiyaç sahibi olunmamasına rağmen yardım talep etme veya alma ile ilgilidir. İkinci istismar türü ise yardımlardaki mükerrerlik ile ilgilidir; bu durum, aynı kişinin farklı kurumlardan ayrı ayrı yardım alması anlamına gelmektedir (Taşçı, 2009: 501).

Bağımlılığa Neden Olması – Sosyal Adaletsizlik: Sosyal yardımlardan faydalanan bazı kişi/kişiler sosyo-ekonomik durumları düzeliş kendilerine yeterli hale gelseler bile yardımın sağladığı refaha alıştıkları ve bu rahatlıktan mahrum kalmak istememeleri nedeniyle tekrar tekrar sosyal yardım başvurusunda bulunabilmektedir. Hatta bazı kişiler sosyal yardım almayı hak etmediği halde sosyo-ekonomik durumunu olduğundan kötü bir şekilde göstererek yardım alma çabasına girişmektedir. Bu durum sosyal yardımların bazı kişi/kişiler üzerinde bağımlılık yaptığını göstermekle beraber, ahlaki açıdan olumsuz bir yönelimin de olduğunu açıklamaktadır. ‘Siyasiler de sosyal yardımla güç kazanmak için bu durumu sonuna kadar kullanacakları gerekçesiyle eleştirilmektedir’ (Kesgin, 2013: 79).

Damgalanma ve Küçük Düşürülme: Sosyal yardımların en olumsuz yanı, yardım alanlarda psiko-sosyal zararlara yol açabilmesidir. Psiko- sosyal zararlar, yardımdan yaralanacak kişiyi yardıma muhtaç olduğunu kanıtlamak zorunda kalması ile ilintili olarak ortaya çıkabilen onur kırıcı davranışları içermektedir. Sosyal yardım alanların yardıma muhtaç olduklarını kanıtlamaları ve ilgili makamların da bu durumu onaylaması gerekmektedir. Bu da yoksulların damgalanmasına yol açmaktadır (Güneş, 2008: 47). Sosyal yardımın bu olumsuz yönünden olsa gerek, muhtaç potasında olanların, kendilerinin

içinde buldukları olumsuz koşulların (muhtaçlığın) çok önemli olmadığını belirtme ve dolayısıyla kendi buldukları hallerini inkar etme eğilimlerinin ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Başka bir ifade ile, “damgalanma” korkusu, muhtaçların, kendilerinin muhtaç olduklarını ortaya koymalarına mani olabilmektedir.

İstismara Açık Olması: Sosyal yardımların olumsuz yanlarından biri de, istismara açık olmasıdır. Sosyal yardımların istismarı, muhtaç olmadıkları halde bazı kişilerin sosyal yardım talep etmeleri ya da aynı kişilerin farklı sosyal yardım kurumlarından ayrı ayrı yardımlar alması şeklinde olabilir. Sosyal yardım alanında kamu ve özel kesime ait çok sayıda kurumun koordinasyonsuz biçimde faaliyette bulunuyor olması sistemin istismarını kolaylaştırmaktadır (Güneş, 2008: 48).

Psikolojik Etkiler: Sosyal yardımın sakıncalarının başında psikolojik etkileri gelmektedir. Bu yardımlardan yararlananların, ihtiyaç içinde olduklarını ispat etme durumunda bir çeşit kısıtlılık altına girdikleri, resmi makamların anlayış ve takdirine bağlı tutuldukları söylenmekte; bu durumun yardım görenler için küçültücü ve onur kırıcı bir hal aldığı dile getirilmektedir. Sosyal yardımın diğer bir sakıncası da yalnız muhtaç durumda olanlara yardım yapılmasının insanları tembellik ve israfa teşvik ettiği, tasarruf ve servet birimini olumsuz yönde etkileyeceği ileri sürülmektedir (Dillik, 1980: 70-71).

Sosyal yardımlar, sosyal güvenlik alanındaki önemli boşlukları doldurarak yoksulluğun kişiyi tehdit ettiği durumlarda düzleyici bir etkiye sahiptir. Sosyal yardımlar, özellikle mevcut sosyal sistemleri tamamlama ve olgunlaştırma fonksiyonu taşımaktadır. Sosyal yardımların olumlu yönleri aşağıda kısaca açıklanmıştır;

Yardım Alan Kişiyi Suçtan Uzak Tutması; hayatını devam ettirmek zorunda olan insan, tasarruflarını kullanarak veya çalışarak karşılayamadığı zorunlu ihtiyaçlarını hırsızlık, gasp, kapkaç gibi fiillerle karşılama yoluna gidebilmektedir. Bu durumda, sosyal

yardımanın, muhtaç durumda olan kişiyi kötülüklerden alıkoyma gibi bir özelliği de ortaya çıkmaktadır (Taşçı, 2008: 8).

Psiko Sosyal Yararları: Sosyal yardımların bir başka olumlu yönü, yardıma muhtaç kişilerin psikolojik sağlığına yaptığı katkıdır. Sosyal yardımlar sayesinde bu kişilerin kısa süreli de olsa “muhtaçlık” ve yoksulluk” psikolojisinden kurtulmaları, ruh sağlığına önemli bir katkı olarak düşünülmektedir. Sosyal yardımların olumlu yönlerinden biri de, insanların, hayatını idame ettirebilmek için suça yönelmekten alıkoymaktadır. Sosyal yardımlar, yardıma muhtaç durumundaki kişilere muhtaç durumdan kurtulunca ve ihtiyaç duyabileceği mesleki eğitimlerin edininceye kadar zaman kazandırmaktadır (Güneş, 2008: 47).

Sosyal yardımlarla, kişinin yardımdan sonra durumunun düzelmesi, kişinin sosyal yardıma muhtaçlıktan çıkması ve sorunlarını çözebilmesi açısından kişiye zaman kazandırılmakta ve yardımcı olunmaktadır. Ayrıca kişinin belli aralıklarla kontrol edilerek, kendisine yapılan yardımın devam edip etmeyeceğine de karar verilmektedir. Bütün bu süreç içerisinde aileyle ilişki kurmak, bütün aile üyelerine yönelerek yardımcı olmakta sosyal yardımın olumlu yanlarından biridir (Ölmez, 2007: 24).

IV. BÖLÜM: YOKSULLUK KÜLTÜRÜ VE SOSYAL DAYANIŞMA AÇISINDAN YUNUS EMRE KÜLTÜR VAKFI'NDAN YARDIM ALAN YOKSULLAR ÜZERİNDE BİR UYGULAMA

IV.1. Yunus Emre Kültür Vakfı'nın Tanıtılması

Yunus Emre Kültür Vakfı 1978 yılında Karaman'da kurulmuştur. Kurulduğu günden itibaren, her geçen gün büyüyerek ve gelişerek, faaliyetlerini sürdürmektedir. Araştırmanın bu bölümünde Yunus Emre Kültür Vakfı'na dair bilgiler yer almaktadır.

IV.1.1. Vâkıfın Kuruluşu ve Amaçları

Yunus Emre Kültür Vakfı, 1978 yılında vakıf hizmetlerine gönül vermiş, Allah'ın rızasını kazanma yolunda hizmet yapmayı kendine düstur edinen 10 gönül dostu insan bir araya gelerek vakfın kuruluşunu gerçekleştirmişlerdir.

Vakfın İlk Kurucuları:

1. Mehmet Nuh Memduh İŞÇİ
2. Mustafa KAMER
3. Sezai GÖÇMEN
4. Mehmet KALAY
5. Ali ÖZER
6. Ükâşe AKÖZ
7. Mustafa SAĞKAYA
8. Sami DİNÇ
9. Şuayip HEBEBÇİ
10. Abdullah SIVACI

1978 yılında Eğitim ve Hayır Hizmetleri olarak kurulan vakıf, Yunus Emre Hazretlerinin Karamanlı olması hasebi ile 1986 yılında ismini Yunus Emre Kültür Vakfı olarak değiştirerek bu isim ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

Vakfın gayesi memleket, ilim, irfan ve ümranına hizmet etmektir. Bu maksadın tahakkuku için de; yürürlükteki kanun ve nizamlara uygun olarak Dini ve Milli olan bütün fikri ilmi ictimal, iktisadi ve ahlaki hizmetleri re'sen veya aharla yürütür. Gayeye uygun olarak yurt, her seviyede eğitim-öğretim için okul (üniversite dâhil) eğitim ve danışmanlık hizmetleri (kurs, konferans, kütüphane, dershane), tedavi kurumları, Huzurevi-dinlenme ve aşevleri ile sosyal hizmetler mesken ve binalar inşa eder, kiralar, satın alır, korur, yürütür ve yaşatır. Her derecedeki dini milli eğitim ve öğretim kurum ve kurslardaki öğrencilerin öğrenimlerine yardımcı olmak maksadıyla ihtiyaçlarını karşılar. Karşılıklı ve karşılıksız yurt içi ve yurt dışı tahsil, ihtisas, doktora burs ve kredileri verir. Mevzuat dâhilinde özel olarak ilk ve ortaöğretim okulları açmak, çalıştırmak, olgunlaştırmak, maharet kursları ile bütün eğitim-öğretim kurumları için yetiştirme ve hazırlama yurtları, kursları açar, organize eder ve yürütür. Bilgi ve görgüsünden fayda umulan veya vakfın gayesi ve şartlarına göre çalıştırılması düşünülen kimselere çalışma imkân ve yardımlarını temin eder. Yetiştirme, yükselme ve araştırmalarına maddi ve manevi desteklerde bulunur. Her türlü yardım vb. konularda aracılık ve dağıtım hizmetlerinde bulunur. Gazete ve ekleri kitap, broşür, bülten ve ekleri, dergi(mecmua).İlmi ve Kültürel eser yayınları, satın alır, satar, bunlarla ilgili tesisler kurar, çalıştırır ve yaşatır. Memleket içi ve dışı ilmi, fenni, sosyal ve kültürel alanlardaki inkişafı takip eder. Bu sahalarda araştırmalar yaptırır. Toplum ve insanlık hizmetlerine sunar dâhili ve harici, konferans, seminer, toplantılar ve irşat ekipleri takip eder. Bu tür faaliyetlere iştirak eder, karşılıklı alışverişlerde bulunur. Gençliğin ve halkın fikir, ruh ve beden sağlığını geliştirmek, sosyal yardımlaşma,

dayanışma ve sevginin fertler arasında yaygınlaşması için sportif faaliyetler müsabaka ve seyahatler düzenler. Bunlarla ilgili tesis ve kamplar hazırlar, yürütür. Zekât ve fitreleri kabul eder, ayrı bir hesapta toplar, bunlarla ilgili sandıklar kurar ve bu yardımları ihtiyaç sahiplerine şartlarına uygun olarak dağıtır. Gıda bankacılığı kapsamında her türlü gıdaları kabul eder, toplamasını yapar, bunları ayrı bir hesapta toplar, dağıtımını ile ilgili sandığı kurar. Toplanan gıda yardımları ihtiyaç sahiplerini tespit ederek bedelsiz olarak dağıtır. Yeni yada kullanılmış her türlü giyecek, yakacak ve ev eşyalarını kabul eder, ihtiyaç sahiplerini tespit ederek bedelsiz olarak dağıtır. Ölüm, doğum, evlenme, hastalık ve her türlü felakete uğrama hallerinde muhtaç olanlara imkân sağlar. Fakir ve ihtiyaç halinde bulunan yerlerdeki halkın yol, su, köprü vs. imar donatım hizmetlerine iştirak ve öncülük eder.

Aynı istikamette faaliyet gösteren kuruluşlara (dernek, vakıf müessesese vs.) her çeşit destek ve yardımlarda bulunabilir. Cami inşa eder, bunun için gerekli araziye ve malzemeyi satın alır, hibe ve bağışını kabul eder, yapılmış ve yapılmakta olan cami derneklerine her türlü destek ve yardımda bulunur, ihya eder. Vakfın mevcutlarını nemalandırmak ve ilmi gelire katkıda bulunmak gayesiyle Zirai, Sanai, İktisadi ve Ticari İşletmeler kurar. Tarla satın alır parselasyon yapar satar ve sosyal dayanışmayı sağlamak üzere bu konularda organizasyonlarda bulunur. Teşvik eder, destekler.

Vakfın manevi değerlerine bağlı, vatanına milletine, bayrağına saygılı, ahlaklı, dürüst ve çalışkan nesiller yetişmesine vesile olmak ve katkı sağlamakta hedefleri arasındadır.

Vakıf çalışmaları gönüllülük esasına dayalı olmakla birlikte vâkıfa üye olunarak, vakıf hizmetlerine katkı sağlanabilmektedir.

IV.1.2. Vakfın Yapmış Olduğu Faaliyet ve Çalışma Esasları

Vakfın yapmış olduğu genel faaliyetler ve hizmetler şunlardır:

- Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri
- Geri Dönüşüm ve Çevrecilik Çalışmaları
- İhtiyaç Sahiplerine Yardım Dağıtımları
- Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

Vakfa ait dört ayrı iktisadi işletme bulunmaktadır. Bunlar;

- Cedit Pansiyonu
- Siyahser Pansiyonu
- Yunus Emre Kreşi
- Geri Dönüşüm Merkezi

Vakfın yapmış olduğu tüm faaliyet ve çalışmalarında esas aldığı anlayış şu şekilde sıralanmaktadır:

- Eğitim – öğretim hizmetlerimizde vatanını milletini bayrağını seven, manevi değerlerine bağlı bireyler yetiştirmek.
- Yardım dağıtım hizmetlerimizde ihtiyaç sahibi ailelerimizin sıkıntılarını gidermek, dertleri ile dertlenmek yalnız olmadıklarını hissettirmek.
- Sosyal kültürel faaliyetlerde ise toplumumuzun tamamını kucaklayabilecek faaliyetler düzenlemek(Aşure, yemek programları, kandil programları, kutlu doğum vb.).
- Çevrecilik çalışmalarımızda daha yeşil bir Karaman için yetiştirdiğimiz fidanların toprakla buluşmasını sağlamak.

Vakfın yoksullar için yapmış olduğu yardımların büyük bir kısmı vakfın kendi bütçesi ile olmak üzere yardımsever vatandaşların da destekleri ile karşılanmaktadır. Herhangi bir kurum yada kuruluştan destek alınmamaktadır. Vakfın tüm birimlerinde toplam 120 kişi çalışmaktadır.

IV.1.3. Vâkıfın Yoksullara Yönelik Sosyal Yardım Faaliyetleri

Vakfın yoksullara yönelik yapmış olduğu başlıca çalışmalar şunlardır:

- Vakıf; bakıma muhtaç, işsiz veya yeterli geliri olmayan ailelerin geçimlerine katkıda bulunmak amacıyla pek çok alanda yardımlar yapmaktadır.
- Yardım başvurusunda bulunan ihtiyaçlı sahibi ailelerin başvuruları usul ve esaslara göre alınmaktadır. Gerekli tespit ve incelemeler sonucunda ailelere gıda paketleri, giyecek, ev eşyası, , odun-kömür vb. yardımlarda bulunmaktadır.

IV.1.4. Vakfın Yıllara Göre Faaliyet Raporu

Yunus emre kültür Vakfı 2010-2014 yılları arasında toplam 490,875 TL nakdi yardım yapmıştır. Yaptığı yardımları her geçen gün artıran Yunus Emre kültür Vakfı'nın yıllara göre yaptığı nakdi yardımlar Tablo 15'de görülmektedir.

Tablo 15: Yunus Emre Kültür Vakfı'nın Yaptığı Nakdi Yardımlar (2010-2014)

Yıllar	Miktar (TL)
2010	44,551
2011	158,805
2012	80,957
2013	75,051
2014	131,511
Toplam	490,875

Yunus Emre kültür Vakfı'nın 2010-2014 yılları arasında yaptığı nakdi yardımlar Tablo 16'da görülmektedir.

Tablo 16: Yunus Emre Kültür Vakfı'nın Yaptığı Ayni Yardımlar

Yıllar	Gıda (Aile)	Giyecek (Kişi)	Odun-Kömür (Aile)	Kırtasiye (Kişi)	Eşya (Aile)
2010	1195	4570	1376	100	59
2011	1346	3925	1165	98	38
2012	1241	5333	1391	198	45
2013	1238	5500	1215	200	19
2014	1624	3433	1025	218	123
Toplam	6644	22761	6172	814	284

Tablo 16'ya bakıldığında Yunus Emre Kültür Vakfı'nın 2010-2014 yılları arasında toplam 6644 aileye gıda yardımı, 22761 kişiye giyecek yardımı, 6172 aileye odun-kömür yardımı, 814 kişiye kırtasiye yardımı yaptığı ve 284 aileye eşya yardımında bulunduğu görülmektedir.

IV.2. Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan Yardım Alanlar Üzerinde Bir Araştırma

Araştırmanın bu bölümünde Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişiler üzerinde gerçekleştirilen araştırmaya dair bilgiler verilmiş, ardından ulaşılan bulgular tablolar ve grafikler aracılığıyla yorumlanarak sunulmuştur.

IV.2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin sosyal yardımlar ve yoksulluk hakkındaki görüşlerini incelemek ve bu kişilerin tanımlayıcı özellikleri açısından sosyal yardımlar ve yoksulluk hakkındaki görüşlerinde

farklılık olup olmadığını belirlemektir. Araştırma sonucunda, yoksulluğun gerçek bir olgu mu olduğu, yoksa bir kültür haline mi dönüştüğü yardım alanlar üzerinden ortaya konulmuş olacaktır.

IV.2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Karaman ilindeki Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan yoksullar oluşturmaktadır. Vakıf yetkililerinden alınan bilgilere göre; 2014 yılında Vakıf 6500 kişiye yardım etmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde (Salant ve Dillman, 1994: 55):

$$n = N \cdot t^2 \cdot p \cdot q / d^2 (N-1) + t^2 p q$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen \pm örneklem hatasıdır.”

formülü kullanılarak homojen bir yapıda olmayan bu evren için % 95 güven aralığında, \pm % 5 örneklem hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü $n = 365$ olarak hesaplanmıştır. Geri dönüşüm oranı ve hatalı ve eksik doldurulmalar dikkate alınarak 450 kişi örneklem alınmış, 410 kullanılabilir anket formu elde edilmiştir.

IV.2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Söz konusu ankette toplam 18 soru bulunmaktadır. Anketin ilk 16 sorusu katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin (yaş, cinsiyet vb.) belirlenmesine yöneliktir. 17. ve 18. sorular yardımlar ve yoksullukla ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik 5'li likert tipi 10'ar maddeden oluşan ölçeklerdir.

Anketteki ilk 16 sorunun sorulma amacı, yardım alan kişilerin genel bir profilini ortaya koymak ve hayatlarından memnuniyet durumlarını, çocuklarının

kendilerinden daha rahat bir yaşam süreceği inançlarını sorgulamak ve yoksulluk problemlerinin ne kadar süredir var olduğunu belirlemektir.

Ankette yer alan 17. sorunun amacı ise katılımcıların yardımlarla ilgili görüşlerini incelemek, yardımların yerine ulaşip ulaşmadığı, yoksulluk üzerindeki etkilerini, yoksulların gözünden incelemek amacındadır.

18. soruda da, yoksulların, yoksullukla ilgili görüşlerini inceleyerek, yoksulluğun bir kültür haline dönüşüp dönüşmediğini belirlemeye yöneliktir.

Yardımlar ve yoksulluk ölçeği likert tipi beşli derecelendirme ölçeği şeklinde düzenlenmiştir. Derecelendirme ölçeğindeki değerler 1=Kesinlikle katılmıyorum 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum ve 5= Kesinlikle katılıyorum olarak belirtilmiştir.

Ölçeklerin sonuçları 5.00–1.00=4.00 puanlık bir genişliğe dağılmışlardır. Bu genişlik beşe bölünerek ölçeğin kesim noktalarını belirleyen düzeyler belirlenmiştir. Buna göre; 1.00-1.79 puan aralığı, “çok düşük”, 1.80-2.59 “düşük”, 2.60-3.39 “orta”, 3.40-4.19 “yüksek” ve 4.20-5.00 arası “çok yüksek” olarak değerlendirilmektedir.

Anket formunun hazırlanmasında Aksan (2012) Yoksulluk ve Yoksulluk Kültürü başlıklı yüksek lisans tezinden büyük ölçüde yararlanılmış, bunun yanında Yusufoglu, (2010) Erdem (2003) ile Doğan ve Çelik’in (2012) çalışmalarından faydalanılmıştır.

IV.2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (Oneway) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular % 95 güven aralığında, % 5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

IV.2.5. Araştırmanın Bulguları

Bu bölümde, araştırmaya katılan Katılımcılar ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 17: Araştırmaya Katılanların Tanımlayıcı Özellikleri

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	183	44,6
	Erkek	227	55,4
Yaş Grubu	15-24 Yaş Arası	34	8,3
	25-34 Yaş Arası	82	20,0
	35-44 Yaş Arası	99	24,1
	45-54 Yaş Arası	121	29,5
	55-64 Yaş Arası	55	13,4
	64 Yaş ve üzeri	19	4,6
Medeni Durum	Evli	323	78,8
	Bekâr	53	12,9
	Boşanmış	22	5,4
	Eşi vefat etmiş	12	2,9
Öğrenim Düzeyi	Okur-yazar değil	38	9,3
	Okur-yazar	6	1,5
	İlkokul mezunu	225	54,9
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	18,5
	Lise ve dengi mezunu	43	10,5
	Üniversite/yüksek okul	22	5,4
Aylık Gelir Düzeyi	0-500 TL	163	39,8
	501-750 TL	44	10,7
	751-1000 TL	115	28,0
	1001-1500 TL	67	16,3
	1500 TL üstü	21	5,1
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	245	59,8
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	18,5
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	15,4
	Emekli	26	6,3
Çocuk Sayısı	Yok	58	14,1
	1 tane	35	8,5
	2 tane	102	24,9
	3 tane	109	26,6
	4 tane	65	15,9
	5 ve üzeri	41	10,0

Tablo 18: Araştırmaya Katılanların Tanımlayıcı Özellikleri (Devam)

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Konut durumu	Kira	187	45,6
	Kendi evi	202	49,3
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	5,1
Doğum yeri	Karaman	290	70,7
	Diğer	120	29,3
Karaman'da yaşadığı süre	5 yıldan az	40	9,8
	5-9 yıl	31	7,6
	10-14 yıl	18	4,4
	15 ve daha fazla	321	78,3
Sosyal güvence	Evet	253	61,7
	Hayır	157	38,3
Hayattan memnuniyet durumu	Memnunum	135	32,9
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	11,5
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	55,6
Bugünkü sağlık durumu	Herhangi bir ağrım ya da rahatsızlığım yok.	225	54,9
	Biraz rahatsızım ancak ciddi değil	122	29,8
	Ciddi ve tedavisi zor bir rahatsızlığım var	63	15,4
Çocuğunun rahat yaşam sürme inancı	Evet	204	49,8
	Hayır	131	32,0
	Fikrim Yok	75	18,3
Yoksulluk problemi	Doğduğumdan beri	240	58,5
	Evlenmeden önce başladı	34	8,3
	Evlendikten sonra	126	30,7
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	2,4
Toplam		410	100,0

Katılımcılar cinsiyet değişkenine göre 183'ü (% 44,6) kadın, 227'si (% 55,4) erkek olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar yaş grubu değişkenine göre 34'ü (% 8,3) 15-24 yaş arası, 82'si (% 20,0) 25-34 yaş arası, 99'u (% 24,1) 35-44 yaş arası, 121'i (% 29,5) 45-54 yaş arası, 55'i (% 13,4) 55-64 yaş arası, 19'u (% 4,6) 64 yaş ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar medeni durum değişkenine göre 323'ü (% 78,8) evli, 53'ü (% 12,9) bekâr, 22'si (% 5,4) boşanmış, 12'si (% 2,9) eşi vefat etmiş olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar öğrenim düzeyi değişkenine göre 38'i (% 9,3) okur-yazar değil, 6'sı (% 1,5) okur-yazar, 225'i (% 54,9) ilkokul mezunu, 76'sı (% 18,5) ortaokul ve dengi mezunu, 43'ü (% 10,5) lise ve dengi mezunu, 22'si (% 5,4) üniversite/yüksekokul olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar aylık gelir düzeyi değişkenine göre 163'ü (% 39,8) 0-500 TL, 44'ü (% 10,7) 501-750 TL, 115'i (% 28,0) 751-1000 TL, 67'si (% 16,3) 1001-1500 TL, 21'i (%5,1) 1500 TL üstü olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar çalışma durumu değişkenine göre 245'i (% 59,8) çalışmıyor, 76'sı (% 18,5) Çalışıyor ama düzenli geliri yok, 63'ü (% 15,4) Çalışıyor ve düzenli geliri var, 26'sı (% 6,3) emekli olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar çocuk değişkenine göre 58'i (% 14,1) Yok, 35'i (% 8,5) 1 tane, 102'si (% 24,9) 2 tane, 109'u (% 26,6) 3 tane, 65'i (% 15,9) 4 tane, 41'i (% 10,0) 5 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar konut durumu değişkenine göre 187'si (% 45,6) kira, 202'si (%49,3) kendi evi, 21'i (%5,1) başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar doğum yeri değişkenine göre 290'ı (% 70,7) Karaman, 120'si (%29,3) diğer olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar Karaman'da yaşadığı süre değişkenine göre 40'ı (% 9,8) 5 yıldan az, 31'i (% 7,6) 5-9 yıl, 18'i (% 4,4) 10-14 yıl, 321'i (% 78,3) 15 ve daha fazla olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar sosyal güvence değişkenine göre 253'ü (% 61,7) evet, 157'si (%38,3) hayır olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre 135'i (% 32,9) memnunum, 47'si (% 11,5) zengin olsa daha memnun olurum, 228'i (% 55,6) memnun değilim ama şükür ediyorum olarak dağılmaktadır.

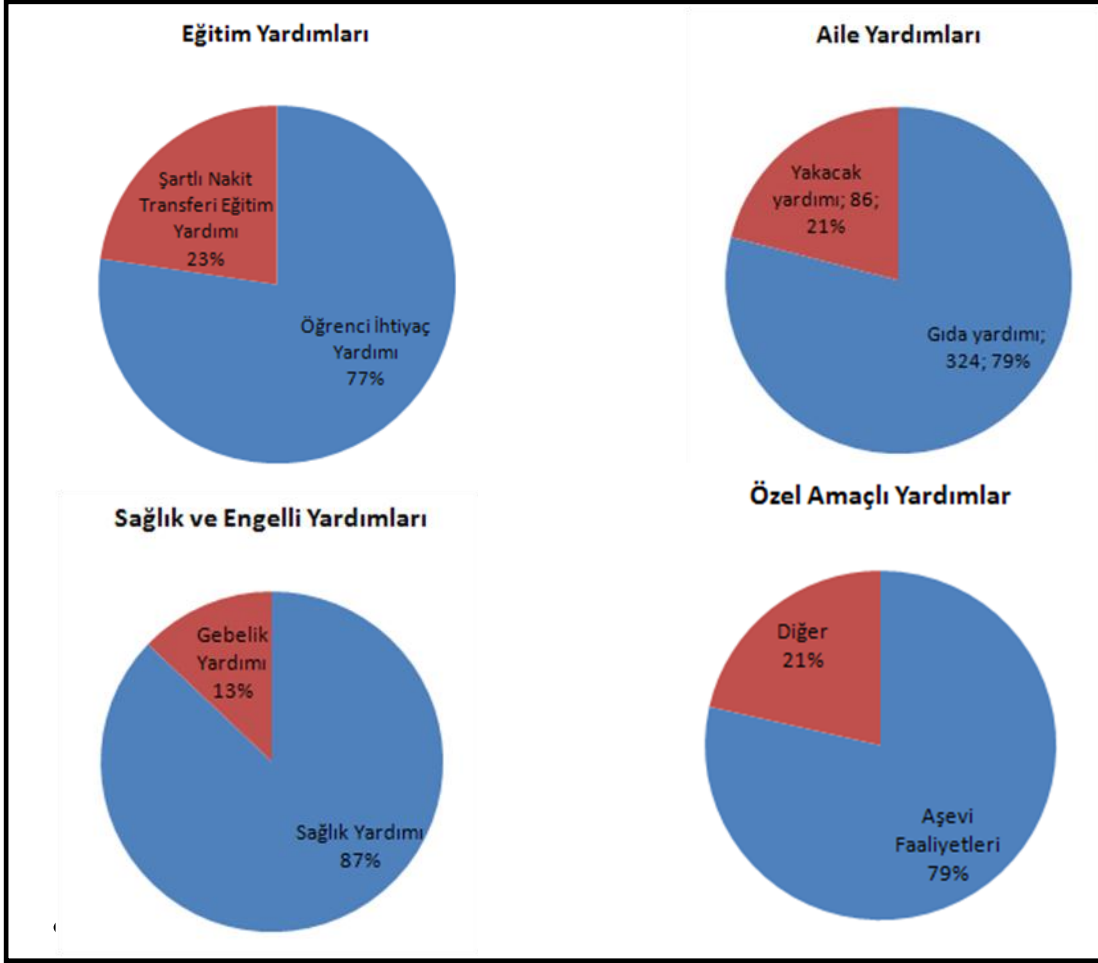
Katılımcılar bugünkü sağlık durumu değişkenine göre 225'i (% 54,9) Herhangi bir ağrım ya da rahatsızlığım yok., 122'si (% 29,8) biraz rahatsızım ancak ciddi değil, 63'ü (% 15,4) ciddi ve tedavisi zor bir rahatsızlığım var olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar çocuğunun rahat yaşam sürme inancı değişkenine göre 204'ü (%49,8) evet, 131'i (% 32,0) hayır, 75'i (% 18,3) fikrim yok olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar yoksulluk problemi değişkenine göre 240'ı (%58,5) Doğduğumdan beri, 34'ü (% 8,3) Evlenmeden önce başladı, 126'sı (% 30,7) Evlendikten sonra, 10'u (%2,4) Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olarak dağılmaktadır.

Tablo 19: Katılımcıların Aldıkları Yardımların Dağılımı

Aile Yardımları	Gıda Yardımı	324	79,0
	Yakacak Yardımı	86	21,0
Eğitim Yardımı	Öğrenci İhtiyaç Yardımı	317	77,3
	Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımı	93	22,7
Sağlık ve Engelli Yardımı	Sağlık Yardımı	357	87,1
	Gebelik Yardımı	53	12,9
Özel Amaçlı Yardımlar	Aşevi Faaliyetleri	322	78,5
	Diğer	88	21,5
Toplam		410	100,0

Şekil 2: Katılımcıların Aldıkları Yardımların Dağılımı

Katılımcılar aile yardımları değişkenine göre 324'ü (% 79,0) gıda yardımı, 86'sı (% 21,0) yakacak yardımı olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar eğitim yardımı değişkenine göre 317'si (% 77,3) öğrenci ihtiyaç yardımı, 93'ü (% 22,7) şartlı nakit transferi eğitim yardımı olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar sağlık ve engelli yardımı değişkenine göre 357'si (% 87,1) sağlık yardımı, 53'ü (% 12,9) gebelik yardımı olarak dağılmaktadır.

Katılımcılar özel amaçlı yardımlar değişkenine göre 322'si (% 78,5) aşevi faaliyetleri, 88'i (% 21,5) diğer olarak dağılmaktadır.

Araştırmaya katılan katılımcılar Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları Tablo 19’da görülmektedir.

Tablo 20: Katılımcıların Yapılan Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	93	22,7	49	12,0	0	0,0	124	30,2	144	35,1	3,430	1,598
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	26	6,3	61	14,9	38	9,3	178	43,4	107	26,1	3,680	1,192
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	0	0,0	71	17,3	73	17,8	168	41,0	98	23,9	3,710	1,015
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	14	3,4	68	16,6	14	3,4	248	60,5	66	16,1	3,690	1,036
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	0	0,0	72	17,6	23	5,6	262	63,9	53	12,9	3,720	0,901
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	27	6,6	18	4,4	36	8,8	244	59,5	85	20,7	3,830	1,019
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	70	17,1	37	9,0	77	18,8	141	34,4	85	20,7	3,330	1,358
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	0	0,0	69	16,8	50	12,2	182	44,4	109	26,6	3,810	1,013
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	38	9,3	20	4,9	18	4,4	227	55,4	107	26,1	3,840	1,146
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	6	1,5	111	27,1	37	9,0	142	34,6	114	27,8	3,600	1,195

Araştırmaya katılan katılımcıların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” ifadesine katılımcılar, %22,7'si (n=93) kesinlikle katılmıyorum, % 12,0'ı (n=49) katılmıyorum, % 30,2'si (n=124) katılıyorum, % 35,1'i (n=144) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” ifadesine yüksek ($3,430 \pm 1,598$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” ifadesine katılımcılar, % 6,3'ü (n=26) kesinlikle katılmıyorum, % 14,9'u (n=61) katılmıyorum, % 9,3'ü (n=38) kararsızım, %43,4'ü (n=178) katılıyorum, % 26,1'i (n=107) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” ifadesine yüksek ($3,680 \pm 1,192$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” ifadesine katılımcılar, %17,3'ü (n=71) katılmıyorum, % 17,8'i (n=73) kararsızım, % 41,0'ı (n=168) katılıyorum, %23,9'u (n=98) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” ifadesine yüksek ($3,710 \pm 1,015$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” ifadesine katılımcılar, % 3,4'ü (n=14) kesinlikle katılmıyorum, % 16,6'sı (n=68) katılmıyorum, %3,4'ü (n=14) kararsızım, %60,5'i (n=248) katılıyorum, % 16,1'i (n=66) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” ifadesine yüksek ($3,690 \pm 1,036$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” ifadesine katılımcılar, % 17,6'sı (n=72) katılmıyorum, % 5,6'sı (n=23) kararsızım, % 63,9'u (n=262) katılıyorum, % 12,9'u (n=53) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yapılan*

yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.” ifadesine yüksek ($3,720 \pm 0,901$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” ifadesine katılımcılar, % 6,6'sı (n=27) kesinlikle katılmıyorum, % 4,4'ü (n=18) katılmıyorum, %8,8'i (n=36) kararsızım, %59,5'i (n=244) katılıyorum, %20,7'si (n=85) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar, “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” ifadesine yüksek ($3,830 \pm 1,019$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” ifadesine katılımcılar, % 17,1'i (n=70) kesinlikle katılmıyorum, % 9,0'ı (n=37) katılmıyorum, %18,8'i (n=77) kararsızım, % 34,4'ü (n=141) katılıyorum, % 20,7'si (n=85) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” ifadesine orta ($3,330 \pm 1,358$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” ifadesine katılımcılar, % 16,8'i (n=69) katılmıyorum, % 12,2'si (n=50) kararsızım, %44,4'ü (n=182) katılıyorum, % 26,6'sı (n=109) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” ifadesine yüksek ($3,810 \pm 1,013$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” ifadesine katılımcılar, % 9,3'ü (n=38) kesinlikle katılmıyorum, % 4,9'u (n=20) katılmıyorum, % 4,4'ü (n=18) kararsızım, % 55,4'ü (n=227) katılıyorum, % 26,1'i (n=107) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” ifadesine yüksek ($3,840 \pm 1,146$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” ifadesine katılımcılar, % 1,5'i (n=6) kesinlikle katılmıyorum, % 27,1'i (n=111) katılmıyorum, %9,0'ı (n=37) kararsızım, % 34,6'sı (n=142) katılıyorum, % 27,8'i (n=114) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” ifadesine yüksek (3,600 ± 1,195) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcıların yoksullukla ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları Tablo 20’de görülmektedir.

Tablo 21: Katılımcıların Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum	46	11,2	67	16,3	46	11,2	193	47,1	58	14,1	3,370	1,232
Yoksulluk katedir	6	1,5	64	15,6	97	23,7	161	39,3	82	20,0	3,610	1,020
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler	22	5,4	82	20,0	59	14,4	173	42,2	74	18,0	3,480	1,156
Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir	0	0,0	44	10,7	86	21,0	210	51,2	70	17,1	3,750	0,864
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır	16	3,9	41	10,0	43	10,5	270	65,9	40	9,8	3,680	0,922
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir	6	1,5	101	24,6	8	2,0	202	49,3	93	22,7	3,670	1,122
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur	36	8,8	0	0,0	44	10,7	210	51,2	120	29,3	3,920	1,090
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum	61	14,9	8	2,0	121	29,5	192	46,8	28	6,8	3,290	1,130
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur	22	5,4	49	12,0	4	1,0	188	45,9	147	35,9	3,950	1,153
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	0	0,0	0	0,0	34	8,3	149	36,3	227	55,4	4,470	0,645

Araştırmaya katılan katılımcıların yoksullukla ilgili ifadelere verdiği cevaplar incelendiğinde;

“*Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum*” ifadesine katılımcılar, % 11,2'si (n=46) kesinlikle katılmıyorum, % 16,3'ü (n=67) katılmıyorum, %11,2'si (n=46) kararsızım, % 47,1'i (n=193) katılıyorum, % 14,1'i (n=58) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum*” ifadesine orta ($3,370 \pm 1,232$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yoksulluk kaderdir*” ifadesine katılımcılar, % 1,5'i (n=6) kesinlikle katılmıyorum, % 15,6'sı (n=64) katılmıyorum, % 23,7'si (n=97) kararsızım, % 39,3'ü (n=161) katılıyorum, %20,0'ı (n=82) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yoksulluk kaderdir.*” ifadesine yüksek ($3,610 \pm 1,020$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler*” ifadesine katılımcılar, %5,4'ü (n=22) kesinlikle katılmıyorum, % 20,0'ı (n=82) katılmıyorum, % 14,4'ü (n=59) kararsızım, % 42,2'si (n=173) katılıyorum, % 18,0'ı (n=74) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.*” ifadesine yüksek ($3,480 \pm 1,156$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir*” ifadesine katılımcılar, %10,7'si (n=44) katılmıyorum, % 21,0'ı (n=86) kararsızım, % 51,2'si (n=210) katılıyorum, % 17,1'i (n=70) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir*” ifadesine yüksek ($3,750 \pm 0,864$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır*” ifadesine katılımcılar, % 3,9'u (n=16) kesinlikle katılmıyorum, % 10,0'ı (n=41) katılmıyorum, % 10,5'i (n=43) kararsızım, % 65,9'u (n=270) katılıyorum, % 9,8'i (n=40) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar

“Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır” ifadesine yüksek ($3,680 \pm 0,922$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir” ifadesine katılımcılar, % 1,5'i (n=6) kesinlikle katılmıyorum, % 24,6'sı (n=101) katılmıyorum, % 2,0'ı (n=8) kararsızım, % 49,3'ü (n=202) katılıyorum, % 22,7'si (n=93) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar *“İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir”* ifadesine yüksek ($3,670 \pm 1,122$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur” ifadesine katılımcılar, %8,8'i (n=36) kesinlikle katılmıyorum, % 10,7'si (n=44) kararsızım, % 51,2'si (n=210) katılıyorum, % 29,3'ü (n=120) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar *“Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur”* ifadesine yüksek ($3,920 \pm 1,090$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum” ifadesine katılımcılar, %14,9'u (n=61) kesinlikle katılmıyorum, % 2,0'ı (n=8) katılmıyorum, % 29,5'i (n=121) kararsızım, % 46,8'i (n=192) katılıyorum, % 6,8'i (n=28) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar *“Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum”* ifadesine orta ($3,290 \pm 1,130$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur” ifadesine katılımcılar, % 5,4'ü (n=22) kesinlikle katılmıyorum, % 12,0'ı (n=49) katılmıyorum, %1,0'ı (n=4) kararsızım, % 45,9'u (n=188) katılıyorum, % 35,9'u (n=147) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar *“Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur”* ifadesine yüksek ($3,950 \pm 1,153$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” ifadesine katılımcılar, % 8,3'ü (n=34) kararsızım, % 36,3'ü (n=149) katılıyorum, % 55,4'ü (n=227)

kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcılar “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” ifadesine çok yüksek ($4,470 \pm 0,645$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo 22: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Kadın	183	3,730	1,457	3,400	0,001
	Erkek	227	3,190	1,669		
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Kadın	183	3,690	1,179	0,206	0,837
	Erkek	227	3,670	1,205		
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Kadın	183	3,770	0,986	0,902	0,368
	Erkek	227	3,670	1,039		
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Kadın	183	3,790	0,885	1,656	0,090
	Erkek	227	3,620	1,140		
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Kadın	183	3,690	0,930	-0,674	0,501
	Erkek	227	3,750	0,879		
Yapılan yardımların topluma önemli katkıların olduğunu düşünüyorum.	Kadın	183	3,670	1,159	-3,017	0,004
	Erkek	227	3,970	0,869		
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Kadın	183	3,040	1,382	-3,854	0,000
	Erkek	227	3,560	1,297		
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Kadın	183	3,820	1,067	0,221	0,825
	Erkek	227	3,800	0,970		
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Kadın	183	3,690	1,212	-2,442	0,016
	Erkek	227	3,960	1,076		
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Kadın	183	3,460	1,230	-2,107	0,037
	Erkek	227	3,710	1,157		

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumu t testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel

açıdan anlamlı bulunmuştur($t=3.400$; $p=0.001<0,05$). Kadınların “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($x=3,730$), erkeklerin puanlarından ($x=3,190$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.017$; $p=0.004<0,05$). Erkeklerin “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları ($x=3,970$), kadınların puanlarından ($x=3,670$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.854$; $p=0.000<0,05$). Erkeklerin “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($x=3,560$), kadınların puanlarından ($x=3,040$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.442$; $p=0.016<0,05$). Erkeklerin “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” puanları ($x=3,960$), kadınların puanlarından ($x=3,690$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.*” puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki

fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.107$; $p=0.037<0,05$). Erkeklerin “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puanları ($x=3,710$), kadınların puanlarından ($x=3,460$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan Katılımcılar “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 22’deki verilerden yapılan yardımları değerlendirmede cinsiyetin etkili olduğu, kadınların yaşamlarını yardımların daha fazla kolaylaştırdığı görülmektedir. Erkeklerin ise yardımları daha toplumsal açıdan ele aldıkları ve olumlu değerlendirdikleri söylenebilir.

Tablo 23: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum	Kadın	183	3,390	1,203	0,326	0,745
	Erkek	227	3,350	1,258		
Yoksulluk kaderdir	Kadın	183	3,550	1,072	-0,987	0,324
	Erkek	227	3,650	0,977		
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler	Kadın	183	3,490	1,133	0,169	0,866
	Erkek	227	3,470	1,176		
Yoksul olmamak için eğitimi olmak gerekir	Kadın	183	3,720	0,867	-0,526	0,599
	Erkek	227	3,770	0,864		
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır	Kadın	183	3,610	0,977	-1,363	0,179
	Erkek	227	3,730	0,874		
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir	Kadın	183	3,490	1,133	-2,927	0,004
	Erkek	227	3,810	1,093		
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur	Kadın	183	3,890	1,048	-0,521	0,603
	Erkek	227	3,950	1,124		
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum	Kadın	183	3,250	1,129	-0,674	0,501
	Erkek	227	3,320	1,132		
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur	Kadın	183	4,020	1,064	1,153	0,243
	Erkek	227	3,890	1,220		
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Kadın	183	4,500	0,654	0,748	0,455
	Erkek	227	4,450	0,639		

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumu t testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.” puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.927$; $p=0.004<0,05$). Erkeklerin "*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*" puanları ($x=3,810$), kadınların puanlarından ($x=3,490$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, "Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.", "Yoksulluk kaddedir.", "İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.", "Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.", "Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.", "Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.", "Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.", "Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.", "Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir." puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 23'teki verilerden, yoksullukla ilgili kadın ve erkeklerin benzer görüşlerde oldukları, sadece erkeklerin yoksullukla kurtulmada şansın kadınlara göre daha etkili olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Tablo 24:Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	15-24 Yaş Arası	34	3,500	1,796	0,497	0,779	
	25-34 Yaş Arası	82	3,490	1,573			
	35-44 Yaş Arası	99	3,360	1,675			
	45-54 Yaş Arası	121	3,530	1,500			
	55-64 Yaş Arası	55	3,160	1,630			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,580	1,539			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	15-24 Yaş Arası	34	3,530	1,482	0,758	0,581	
	25-34 Yaş Arası	82	3,660	1,307			
	35-44 Yaş Arası	99	3,870	1,066			
	45-54 Yaş Arası	121	3,650	1,174			
	55-64 Yaş Arası	55	3,580	1,182			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,530	0,841			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	15-24 Yaş Arası	34	3,470	1,107	1,596	0,160	
	25-34 Yaş Arası	82	3,840	0,975			
	35-44 Yaş Arası	99	3,720	1,011			
	45-54 Yaş Arası	121	3,790	1,016			
	55-64 Yaş Arası	55	3,650	0,966			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,260	1,098			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	15-24 Yaş Arası	34	3,850	1,132	2,365	0,039	2 > 4 3 > 4 2 > 6
	25-34 Yaş Arası	82	3,890	0,930			
	35-44 Yaş Arası	99	3,820	1,063			
	45-54 Yaş Arası	121	3,530	1,073			
	55-64 Yaş Arası	55	3,560	0,996			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,320	0,820			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	15-24 Yaş Arası	34	3,970	0,717	1,460	0,202	
	25-34 Yaş Arası	82	3,630	0,729			
	35-44 Yaş Arası	99	3,640	0,909			
	45-54 Yaş Arası	121	3,690	1,032			
	55-64 Yaş Arası	55	3,930	0,959			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,680	0,671			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	15-24 Yaş Arası	34	3,620	1,206	1,081	0,370	
	25-34 Yaş Arası	82	3,930	0,953			
	35-44 Yaş Arası	99	3,950	0,919			
	45-54 Yaş Arası	121	3,800	1,038			
	55-64 Yaş Arası	55	3,800	0,848			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,530	1,611			

Tablo 25: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu(Devam)

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	15-24 Yaş Arası	34	3,180	1,547	0,981	0,429	
	25-34 Yaş Arası	82	3,480	1,269			
	35-44 Yaş Arası	99	3,140	1,498			
	45-54 Yaş Arası	121	3,400	1,235			
	55-64 Yaş Arası	55	3,450	1,385			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,050	1,268			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	15-24 Yaş Arası	34	3,850	1,048	1,691	0,136	
	25-34 Yaş Arası	82	3,770	1,034			
	35-44 Yaş Arası	99	3,580	1,070			
	45-54 Yaş Arası	121	3,930	0,964			
	55-64 Yaş Arası	55	3,930	0,900			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,950	1,079			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davrandığımı düşünüyorum.	15-24 Yaş Arası	34	3,880	1,038	1,329	0,251	
	25-34 Yaş Arası	82	3,890	1,030			
	35-44 Yaş Arası	99	3,880	1,214			
	45-54 Yaş Arası	121	3,650	1,283			
	55-64 Yaş Arası	55	4,110	0,994			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,790	0,787			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	15-24 Yaş Arası	34	3,790	1,225	0,408	0,843	
	25-34 Yaş Arası	82	3,700	1,214			
	35-44 Yaş Arası	99	3,570	1,117			
	45-54 Yaş Arası	121	3,520	1,239			
	55-64 Yaş Arası	55	3,580	1,212			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,630	1,212			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin yaş gruplarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=2,365; p=0,039<0.05). Buna göre;

- Yaş grubu 25-34 yaş arası olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları (3,890 ± 0,930), yaş grubu 45-54 yaş arası olanların puanlarından (3,530 ± 1,073) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 35-44 yaş arası olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları (3,820 ± 1,063), yaş grubu 45-54 yaş arası olanların puanlarından (3,530 ± 1,073) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 25-34 yaş arası olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları (3,890 ± 0,930), yaş grubu 64 yaş ve üzeri olanların puanlarından (3,320 ± 0,820) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 25’e göre farklı yaş gruplarındaki bireylerin yardımlarla ilgili görüşlerinin benzerlik gösterdiği, sadece yaşı ilerleyen bireylerin yardıma olan

ihtiyaçlarının artması paralelinde, yapılan yardımlarla ihtiyaçlarını karşılama durumları azalış göstermektedir.

Tablo 26: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.	15-24 Yaş Arası	34	3,530	1,161	1,070	0,377	
	25-34 Yaş Arası	82	3,240	1,272			
	35-44 Yaş Arası	99	3,200	1,286			
	45-54 Yaş Arası	121	3,530	1,205			
	55-64 Yaş Arası	55	3,400	1,196			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,320	1,157			
Yoksulluk kaderdir.	15-24 Yaş Arası	34	3,620	1,045	2,772	0,018	4 > 2
	25-34 Yaş Arası	82	3,460	1,178			5 > 2
	35-44 Yaş Arası	99	3,440	1,127			4 > 3
	45-54 Yaş Arası	121	3,750	0,906			5 > 3
	55-64 Yaş Arası	55	3,910	0,727			4 > 6
	64 Yaş ve üzeri	19	3,260	0,806			5 > 6
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.	15-24 Yaş Arası	34	3,590	1,234	1,300	0,263	
	25-34 Yaş Arası	82	3,400	1,236			
	35-44 Yaş Arası	99	3,260	1,200			
	45-54 Yaş Arası	121	3,600	0,980			
	55-64 Yaş Arası	55	3,550	1,259			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,740	1,098			
Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.	15-24 Yaş Arası	34	3,740	0,864	3,875	0,002	4 > 2
	25-34 Yaş Arası	82	3,620	0,964			4 > 5
	35-44 Yaş Arası	99	3,790	0,689			3 > 6
	45-54 Yaş Arası	121	3,970	0,785			4 > 6
	55-64 Yaş Arası	55	3,550	1,033			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,260	0,872			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.	15-24 Yaş Arası	34	3,470	1,212	1,903	0,093	
	25-34 Yaş Arası	82	3,700	0,898			
	35-44 Yaş Arası	99	3,590	1,060			
	45-54 Yaş Arası	121	3,630	0,858			
	55-64 Yaş Arası	55	3,960	0,693			
	64 Yaş ve üzeri	19	3,890	0,315			

Tablo 27: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu (Devam)

İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.	15-24 Yaş Arası	34	3,560	1,133	9,064	0,000	4 > 1
	25-34 Yaş Arası	82	3,340	1,199			5 > 1
	35-44 Yaş Arası	99	3,270	1,159			4 > 2
	45-54 Yaş Arası	121	4,020	1,012			5 > 2
	55-64 Yaş Arası	55	4,130	0,747			4 > 3
	64 Yaş ve üzeri	19	3,790	1,032			5 > 3
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.	15-24 Yaş Arası	34	3,970	1,243	8,144	0,000	1 > 2
	25-34 Yaş Arası	82	3,440	1,389			4 > 2
	35-44 Yaş Arası	99	3,690	1,209			5 > 2
	45-54 Yaş Arası	121	4,270	0,606			6 > 2
	55-64 Yaş Arası	55	4,200	0,869			4 > 3
	64 Yaş ve üzeri	19	4,110	0,567			5 > 3
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.	15-24 Yaş Arası	34	3,030	1,114	7,472	0,000	4 > 1
	25-34 Yaş Arası	82	2,780	1,277			3 > 2
	35-44 Yaş Arası	99	3,190	1,158			4 > 2
	45-54 Yaş Arası	121	3,650	0,928			5 > 2
	55-64 Yaş Arası	55	3,450	1,068			6 > 2
	64 Yaş ve üzeri	19	3,630	0,684			4 > 3
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.	15-24 Yaş Arası	34	4,030	1,218	1,228	0,295	
	25-34 Yaş Arası	82	3,710	1,300			
	35-44 Yaş Arası	99	3,950	1,304			
	45-54 Yaş Arası	121	4,000	1,025			
	55-64 Yaş Arası	55	4,020	0,991			
	64 Yaş ve üzeri	19	4,320	0,478			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	15-24 Yaş Arası	34	4,620	0,604	3,982	0,002	1 > 5
	25-34 Yaş Arası	82	4,500	0,671			2 > 5
	35-44 Yaş Arası	99	4,610	0,531			3 > 5
	45-54 Yaş Arası	121	4,460	0,592			4 > 5
	55-64 Yaş Arası	55	4,220	0,762			1 > 6
	64 Yaş ve üzeri	19	4,160	0,834			2 > 6
						3 > 6	

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin aylık gelir düzeylerine göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan

farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yoksulluk kaderdir.*” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,772$; $p=0,018<0.05$). Buna göre;

- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,750 \pm 0,906$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($3,460 \pm 1,178$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,910 \pm 0,727$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($3,460 \pm 1,178$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,750 \pm 0,906$), yaş grubu 35-44 yaş arası olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,127$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,910 \pm 0,727$), yaş grubu 35-44 yaş arası olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,127$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,750 \pm 0,906$), yaş grubu 64 Yaş ve üzeri olanların puanlarından ($3,260 \pm 0,806$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,910 \pm 0,727$), yaş grubu 64 Yaş ve üzeri olanların puanlarından ($3,260 \pm 0,806$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=3,875; p=0,002<0.05). Buna göre;

- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları (3,970 ± 0,785), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından (3,620 ± 0,964) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları (3,970 ± 0,785), yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*puanlarından (3,550 ± 1,033) yüksek bulunmuştur.*
- Yaş grubu 35-44 yaş arası olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları (3,790 ± 0,689), yaş grubu 64 yaş ve üzeri olanların puanlarından (3,260 ± 0,872) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları (3,970 ± 0,785), yaş grubu 64 yaş ve üzeri olanların puanlarından (3,260 ± 0,872) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=9,064; p=0,000<0.05). Buna göre;

- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları (4,020 ± 1,012), yaş grubu 15-24 yaş arası olanların puanlarından (3,560 ± 1,133) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları (4,130 ± 0,747), yaş grubu 15-24 yaş arası olanların puanlarından (3,560 ± 1,133) yüksek bulunmuştur.

- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,020 \pm 1,012$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($3,340 \pm 1,199$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,130 \pm 0,747$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($3,340 \pm 1,199$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,020 \pm 1,012$), yaş grubu 35-44 yaş arası olanların puanlarından ($3,270 \pm 1,159$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,130 \pm 0,747$), yaş grubu 35-44 yaş arası olanların puanlarından ($3,270 \pm 1,159$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=8,144$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Yaş grubu 15-24 yaş arası olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($3,970 \pm 1,243$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,389$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,270 \pm 0,606$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,389$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,200 \pm 0,869$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,389$) yüksek bulunmuştur.

- Yaş grubu 64 Yaş ve üzeri olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,110 \pm 0,567$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,389$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,270 \pm 0,606$), yaş grubu 35-44 yaş arası olanların puanlarından ($3,690 \pm 1,209$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,200 \pm 0,869$), yaş grubu 35-44 yaş arası olanların puanlarından ($3,690 \pm 1,209$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=7,472$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,650 \pm 0,928$), yaş grubu 15-24 yaş arası olanların puanlarından ($3,030 \pm 1,114$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 35-44 yaş arası olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,190 \pm 1,158$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($2,780 \pm 1,277$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,650 \pm 0,928$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($2,780 \pm 1,277$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,450 \pm 1,068$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($2,780 \pm 1,277$) yüksek bulunmuştur.

- Yaş grubu 64 Yaş ve üzeri olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,630 \pm 0,684$), yaş grubu 25-34 yaş arası olanların puanlarından ($2,780 \pm 1,277$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,650 \pm 0,928$), yaş grubu 35-44 yaş arası olanların puanlarından ($3,190 \pm 1,158$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,982$; $p=0,002 < 0.05$). Buna göre;

- Yaş grubu 15-24 yaş arası olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,620 \pm 0,604$), yaş grubu 55-64 yaş arası olanların puanlarından ($4,220 \pm 0,762$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 25-34 yaş arası olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,500 \pm 0,671$), yaş grubu 55-64 yaş arası olanların puanlarından ($4,220 \pm 0,762$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 35-44 yaş arası olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,610 \pm 0,531$), yaş grubu 55-64 yaş arası olanların puanlarından ($4,220 \pm 0,762$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 45-54 yaş arası olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,460 \pm 0,592$), yaş grubu 55-64 yaş arası olanların “*puanlarından ($4,220 \pm 0,762$) yüksek bulunmuştur.*”
- Yaş grubu 15-24 yaş arası olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,620 \pm 0,604$), yaş grubu 64 yaş ve üzeri olanların puanlarından ($4,160 \pm 0,834$) yüksek bulunmuştur.

- Yaş grubu 25-34 yaş arası olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,500 \pm 0,671$), yaş grubu 64 yaş ve üzeri olanların puanlarından ($4,160 \pm 0,834$) yüksek bulunmuştur.
- Yaş grubu 35-44 yaş arası olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,610 \pm 0,531$), yaş grubu 64 yaş ve üzeri olanların puanlarından ($4,160 \pm 0,834$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”, “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 26-27’deki verilerden 45-54 yaş aralığındaki bireylerin yoksulluğa bakış açılarının daha gerçekçi olduğu, diğer yaş grupları arasında daha fazla kültür olarak algılandığı söylenebilir.

Tablo 28: Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Evli	323	3,400	1,597	0,713	0,545	
	Bekâr	53	3,430	1,599			
	Boşanmış	22	3,910	1,659			
	Eşi vefat etmiş	12	3,500	1,567			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Evli	323	3,700	1,149	0,583	0,627	
	Bekâr	53	3,490	1,382			
	Boşanmış	22	3,820	1,220			
	Eşi vefat etmiş	12	3,670	1,435			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Evli	323	3,750	0,997	0,745	0,526	
	Bekâr	53	3,550	1,102			
	Boşanmış	22	3,590	0,908			
	Eşi vefat etmiş	12	3,670	1,303			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Evli	323	3,690	1,021	0,177	0,912	
	Bekâr	53	3,740	1,163			
	Boşanmış	22	3,590	1,054			
	Eşi vefat etmiş	12	3,830	0,937			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Evli	323	3,700	0,909	3,365	0,019	3 > 1 1 > 4 2 > 4 3 > 4
	Bekâr	53	3,810	0,709			
	Boşanmış	22	4,140	0,834			
	Eşi vefat etmiş	12	3,170	1,267			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	Evli	323	3,820	1,018	1,489	0,217	
	Bekâr	53	3,910	0,925			
	Boşanmış	22	3,590	1,297			
	Eşi vefat etmiş	12	4,330	0,778			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Evli	323	3,300	1,340	2,101	0,100	
	Bekâr	53	3,680	1,356			
	Boşanmış	22	2,860	1,552			
	Eşi vefat etmiş	12	3,330	1,303			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Evli	323	3,830	1,015	0,466	0,706	
	Bekâr	53	3,790	0,927			
	Boşanmış	22	3,590	1,141			
	Eşi vefat etmiş	12	3,670	1,155			
“Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”	Evli	323	3,850	1,125	1,572	0,196	
	Bekâr	53	4,020	1,009			
	Boşanmış	22	3,590	1,297			
	Eşi vefat etmiş	12	3,330	1,775			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Evli	323	3,580	1,199	0,163	0,921	
	Bekâr	53	3,660	1,126			
	Boşanmış	22	3,730	1,316			
	Eşi vefat etmiş	12	3,670	1,303			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin medeni durumlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,365$; $p=0,019<0.05$). Buna göre;

- Medeni durum boşanmış olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($4,140 \pm 0,834$), medeni durumevli olanların puanlarından ($3,700 \pm 0,909$) yüksek bulunmuştur.
- Medeni durum evli olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($3,700 \pm 0,909$), medeni durum eşi vefat etmiş olanların puanlarından ($3,170 \pm 1,267$) yüksek bulunmuştur.
- Medeni durum bekâr olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($3,810 \pm 0,709$), medeni durum eşi vefat etmiş olanların puanlarından ($3,170 \pm 1,267$) yüksek bulunmuştur.
- Medeni durum boşanmış olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($4,140 \pm 0,834$), medeni durum eşi vefat etmiş olanların puanlarından ($3,170 \pm 1,267$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, Yardımları Yeterli Buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı

sağlıyor.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.”,“Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 28’deki verilerden, yardımlarla ilgili farklı medeni durumdaki bireylerin görüşlerinin genel olarak benzerlik gösterdiği, ancak yapılan yardımların boşanmış bireylerin ailesinde yoksulluk durumunun azalmasında daha etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 29:Katılımcıların Medeni Durumlarına Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.	Evli	323	3,360	1,224	0,566	0,638	
	Bekâr	53	3,280	1,262			
	Boşanmış	22	3,680	1,211			
	Eşi vefat etmiş	12	3,330	1,435			
Yoksulluk kaderdir.	Evli	323	3,560	1,024	1,918	0,126	
	Bekâr	53	3,740	0,944			
	Boşanmış	22	4,050	0,899			
	Eşi vefat etmiş	12	3,500	1,314			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.	Evli	323	3,430	1,133	2,953	0,032	3 > 1 3 > 4
	Bekâr	53	3,620	1,274			
	Boşanmış	22	4,050	0,785			
	Eşi vefat etmiş	12	3,000	1,477			
Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.	Evli	323	3,730	0,847	4,833	0,003	3 > 1 3 > 2
	Bekâr	53	3,530	0,992			
	Boşanmış	22	4,320	0,646			
	Eşi vefat etmiş	12	4,000	0,603			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.	Evli	323	3,700	0,862	4,115	0,007	1 > 3 2 > 3 4 > 3
	Bekâr	53	3,700	0,911			
	Boşanmış	22	3,050	1,430			
	Eşi vefat etmiş	12	4,000	1,044			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.	Evli	323	3,670	1,132	0,913	0,435	
	Bekâr	53	3,810	1,001			
	Boşanmış	22	3,450	1,057			
	Eşi vefat etmiş	12	3,330	1,435			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.	Evli	323	3,940	1,063	2,064	0,104	
	Bekâr	53	3,660	1,300			
	Boşanmış	22	4,320	0,477			
	Eşi vefat etmiş	12	3,830	1,403			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.	Evli	323	3,330	1,099	1,029	0,379	
	Bekâr	53	3,150	1,133			
	Boşanmış	22	3,320	1,323			
	Eşi vefat etmiş	12	2,830	1,528			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.	Evli	323	3,960	1,128	0,695	0,555	
	Bekâr	53	4,000	1,271			
	Boşanmış	22	3,860	0,990			
	Eşi vefat etmiş	12	3,500	1,567			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Evli	323	4,460	0,651	3,763	0,011	4 > 1 4 > 2
	Bekâr	53	4,340	0,678			
	Boşanmış	22	4,590	0,503			
	Eşi vefat etmiş	12	5,000	0,000			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin medeni durumlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan

farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.*” puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,953$; $p=0,032<0.05$). Buna göre;

- Medeni durum boşanmış olanların “*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.*” puanları ($4,050 \pm 0,785$), medeni durum evli olanların puanlarından ($3,430 \pm 1,133$) yüksek bulunmuştur.
- Medeni durum boşanmış olanların “*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.*” puanları ($4,050 \pm 0,785$), medeni durum eşi vefat etmiş olanların puanlarından ($3,000 \pm 1,477$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,833$; $p=0,003<0.05$). Buna göre;

- Medeni durum boşanmış olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları ($4,320 \pm 0,646$), medeni durum evli olanların puanlarından ($3,730 \pm 0,847$) yüksek bulunmuştur.
- Medeni durum boşanmış olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları ($4,320 \pm 0,646$), medeni durum bekâr olanların puanlarından ($3,530 \pm 0,992$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,115$; $p=0,007<0.05$). Buna göre;

- Medeni durum evli olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları ($3,700 \pm 0,862$), medeni durum boşanmış olanların puanlarından ($3,050 \pm 1,430$) yüksek bulunmuştur.
- Medeni durum bekâr olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları ($3,700 \pm 0,911$), medeni durum boşanmış olanların puanlarından ($3,050 \pm 1,430$) yüksek bulunmuştur.
- Medeni durum eşi vefat etmiş olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları ($4,000 \pm 1,044$), medeni durum boşanmış olanların puanlarından ($3,050 \pm 1,430$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,763$; $p=0,011 < 0,05$). Buna göre;

- Medeni durum eşi vefat etmiş olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($5,000 \pm 0,000$), medeni durum evli olanların puanlarından ($4,460 \pm 0,651$) yüksek bulunmuştur.
- Medeni durum eşi vefat etmiş olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($5,000 \pm 0,000$), medeni durum bekâr olanların puanlarından ($4,340 \pm 0,678$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.*”, “*Yoksulluk kaderdir.*”, “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*”, “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*”, “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*”,

“Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 29’deki verilerden, boşanmış olan bireylerin yoksulluğu bir kültür olarak değil, gerçek bir olgu olarak algıladıkları söylenebilir.

Tablo 30: Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Okur-yazar değil	38	4,000	1,273	3,996	0,002	1 > 3 2 > 3 5 > 3 1 > 4 2 > 4 5 > 4
	Okur-yazar	6	4,670	0,516			
	İlkokul mezunu	225	3,240	1,607			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,290	1,734			
	Lise ve dengi mezunu	43	4,070	1,334			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,360	1,620			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Okur-yazar değil	38	3,950	0,928	1,088	0,366	
	Okur-yazar	6	3,000	1,549			
	İlkokul mezunu	225	3,610	1,246			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,760	1,165			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,790	1,036			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,640	1,293			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Okur-yazar değil	38	3,890	0,894	1,572	0,167	
	Okur-yazar	6	3,000	0,894			
	İlkokul mezunu	225	3,690	1,009			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,780	1,001			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,840	1,067			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,360	1,177			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Okur-yazar değil	38	3,790	0,843	1,432	0,212	
	Okur-yazar	6	4,330	0,516			
	İlkokul mezunu	225	3,680	1,070			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,630	1,141			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,490	0,960			
	Üniversite/yüksek okul	22	4,050	0,722			

Tablo 31: Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Okur-yazar değil	38	3,760	1,076	2,895	0,014	4 > 3 4 > 5
	Okur-yazar	6	3,330	1,033			
	İlkokul mezunu	225	3,650	0,962			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	4,050	0,563			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,580	0,852			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,640	0,727			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	Okur-yazar değil	38	3,890	0,924	0,983	0,428	
	Okur-yazar	6	3,670	0,516			
	İlkokul mezunu	225	3,860	0,928			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,710	1,231			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,700	1,301			
	Üniversite/yüksek okul	22	4,180	0,664			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Okur-yazar değil	38	3,340	1,097	1,180	0,318	
	Okur-yazar	6	3,000	1,789			
	İlkokul mezunu	225	3,330	1,369			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,120	1,523			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,440	1,221			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,860	1,125			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Okur-yazar değil	38	4,080	0,969	2,429	0,035	1 > 2 5 > 2 5 > 3 5 > 4
	Okur-yazar	6	3,000	0,894			
	İlkokul mezunu	225	3,760	0,992			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,740	1,025			
	Lise ve dengi mezunu	43	4,120	1,117			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,640	0,902			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Okur-yazar değil	38	3,680	1,141	1,617	0,154	
	Okur-yazar	6	3,000	1,549			
	İlkokul mezunu	225	3,800	1,281			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	4,050	0,893			
	Lise ve dengi mezunu	43	4,000	0,535			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,680	1,129			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Okur-yazar değil	38	3,370	1,149	1,103	0,358	
	Okur-yazar	6	3,000	0,894			
	İlkokul mezunu	225	3,660	1,178			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,470	1,321			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,790	1,036			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,680	1,323			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin öğrenim düzeylerine göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcılar, “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,996$; $p=0,002<0.05$). Buna göre;

- Öğrenim düzeyi Okur-yazar değil olanların yapılan “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($4,000 \pm 1,273$), öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların yapılan puanlarından ($3,240 \pm 1,607$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi okur-yazar olanların yapılan “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($4,670 \pm 0,516$), öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların yapılan puanlarından ($3,240 \pm 1,607$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi lise ve dengi mezunu olanların yapılan “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($4,070 \pm 1,334$), öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların yapılan puanlarından ($3,240 \pm 1,607$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi Okur-yazar değil olanların yapılan “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($4,000 \pm 1,273$), öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların yapılan puanlarından ($3,290 \pm 1,734$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi okur-yazar olanların yapılan “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($4,670 \pm 0,516$), öğrenim düzeyi Ortaokul ve dengi mezunu olanların yapılan puanlarından ($3,290 \pm 1,734$) yüksek bulunmuştur.

- Öğrenim düzeyi lise ve dengi mezunu olanların yapılan “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($4,070 \pm 1,334$), öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların yapılan puanlarından ($3,290 \pm 1,734$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,895$; $p=0,014<0.05$). Buna göre;

- Öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($4,050 \pm 0,563$), öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların puanlarından ($3,650 \pm 0,962$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($4,050 \pm 0,563$), öğrenim düzeyi lise ve dengi mezunu olanların puanlarından ($3,580 \pm 0,852$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,429$; $p=0,035<0.05$). Buna göre;

- Öğrenim düzeyi okur-yazar değil olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($4,080 \pm 0,969$), öğrenim düzeyi Okur-yazar olanların puanlarından ($3,000 \pm 0,894$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi lise ve dengi mezunu olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($4,120 \pm 1,117$), öğrenim düzeyi Okur-yazar olanların puanlarından ($3,000 \pm 0,894$) yüksek bulunmuştur.

- Öğrenim düzeyi lise ve dengi mezunu olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları (4,120 ± 1,117), öğrenim düzeyi İlkokul mezunu olanların puanlarından (3,760 ± 0,992) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi lise ve dengi mezunu olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları (4,120 ± 1,117), öğrenim düzeyi Ortaokul ve dengi mezunu olanların puanlarından (3,740 ± 1,025) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 30-31’deki verilere bakıldığında, öğrenim durumu düşük bireylere yapılan yardımların aileleri üzerinde daha olumlu etkilerinin olduğu görülmektedir.

Tablo 32:Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.	Okur-yazar değil	38	3,210	1,255	1,523	0,181	
	Okur-yazar	6	2,670	1,033			
	İlkokul mezunu	225	3,320	1,216			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,630	1,355			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,490	1,142			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,140	1,037			
Yoksulluk kaderdir.	Okur-yazar değil	38	3,660	1,146	0,775	0,568	
	Okur-yazar	6	3,330	0,516			
	İlkokul mezunu	225	3,640	0,939			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,610	1,190			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,350	1,152			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,730	0,767			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.	Okur-yazar değil	38	3,370	1,195	1,618	0,154	
	Okur-yazar	6	2,330	0,516			
	İlkokul mezunu	225	3,460	1,153			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,570	1,215			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,670	0,993			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,410	1,221			
Yoksul olmamak için eğitimi almak gerekir.	Okur-yazar değil	38	3,920	0,818	0,714	0,613	
	Okur-yazar	6	3,670	0,516			
	İlkokul mezunu	225	3,730	0,883			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,670	0,870			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,720	0,766			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,950	0,999			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.	Okur-yazar değil	38	3,740	1,032	2,634	0,023	3 > 2 5 > 2 1 > 6 3 > 6 5 > 6
	Okur-yazar	6	3,000	0,894			
	İlkokul mezunu	225	3,740	0,848			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,570	1,075			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,810	0,794			
	Üniversite/yüksek okul	22	3,180	0,958			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.	Okur-yazar değil	38	3,450	1,245	2,787	0,017	2 > 4 3 > 4 6 > 4
	Okur-yazar	6	4,330	0,516			
	İlkokul mezunu	225	3,790	1,056			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,390	1,266			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,490	1,162			
	Üniversite/yüksek okul	22	4,000	0,756			

Tablo 33:Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu (Devam)

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.	Okur-yazar değil	38	3,740	1,032	1,268	0,277	
	Okur-yazar	6	4,000	0,894			
	İlkokul mezunu	225	4,020	1,028			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,750	1,387			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,770	1,065			
	Üniversite/yüksekokul	22	4,090	0,526			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.	Okur-yazar değil	38	3,130	1,277	3,941	0,002	3 > 4 1 > 6 3 > 6 4 > 6 5 > 6
	Okur-yazar	6	3,000	1,549			
	İlkokul mezunu	225	3,480	1,027			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	3,130	1,215			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,140	1,037			
	Üniversite/yüksekokul	22	2,550	1,262			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.	Okur-yazar değil	38	3,580	1,348	2,572	0,026	3 > 1 4 > 1 3 > 6 4 > 6
	Okur-yazar	6	4,000	1,549			
	İlkokul mezunu	225	4,060	1,094			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	4,080	1,117			
	Lise ve dengi mezunu	43	3,720	1,161			
	Üniversite/yüksekokul	22	3,450	1,184			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Okur-yazar değil	38	4,610	0,595	0,616	0,688	
	Okur-yazar	6	4,670	0,516			
	İlkokul mezunu	225	4,470	0,634			
	Ortaokul ve dengi mezunu	76	4,430	0,680			
	Lise ve dengi mezunu	43	4,400	0,660			
	Üniversite/yüksekokul	22	4,500	0,740			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin öğrenim düzeylerine göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=2,634; p=0,023<0.05). Buna göre;

- Öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları (3,740 ± 0,848), öğrenim düzeyi okur-yazar olanların puanlarından (3,000 ± 0,894) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi lise ve dengi mezunu olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları (3,810 ± 0,794), öğrenim düzeyi okur-yazar olanların puanlarından (3,000 ± 0,894) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi okur-yazar değil olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları (3,740 ± 1,032), öğrenim düzeyi üniversite/yüksekokul olanların puanlarından (3,180 ± 0,958) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları (3,740 ± 0,848), öğrenim düzeyi üniversite/yüksekokul olanların puanlarından (3,180 ± 0,958) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi lise ve dengi mezunu olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları (3,810 ± 0,794), öğrenim düzeyi üniversite/yüksekokul olanların puanlarından (3,180 ± 0,958) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=2,787; p=0,017<0.05). Buna göre;

- Öğrenim düzeyi okur-yazar olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,330 \pm 0,516$), öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların puanlarından ($3,390 \pm 1,266$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,790 \pm 1,056$), öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların puanlarından ($3,390 \pm 1,266$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi üniversite/yüksekokul olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,000 \pm 0,756$), öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların puanlarından ($3,390 \pm 1,266$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,941$; $p=0,002<0.05$). Buna göre;

- Öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,480 \pm 1,027$), öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların puanlarından ($3,130 \pm 1,215$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi okur-yazar değil olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,130 \pm 1,277$), öğrenim düzeyi üniversite/yüksekokul olanların puanlarından ($2,550 \pm 1,262$) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,480 \pm 1,027$), öğrenim düzeyi üniversite/ yüksekokul olanların puanlarından ($2,550 \pm 1,262$) yüksek bulunmuştur.

- Öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları (3,130 ± 1,215), öğrenim düzeyi üniversite/yüksekokul olanların puanlarından (2,550 ± 1,262) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi Lise ve dengi mezunu olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları (3,140 ± 1,037), öğrenim düzeyi üniversite/yüksekokul olanların puanlarından (2,550 ± 1,262) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=2,572; p=0,026<0.05). Buna göre;

- Öğrenim düzeyi İlkokul mezunu olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları (4,060 ± 1,094), öğrenim düzeyi okur-yazar değil olanların puanlarından (3,580 ± 1,348) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları (4,080 ± 1,117), öğrenim düzeyi okur-yazar değil olanların puanlarından (3,580 ± 1,348) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi ilkokul mezunu olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları (4,060 ± 1,094), öğrenim düzeyi üniversite/yüksekokul olanların puanlarından (3,450 ± 1,184) yüksek bulunmuştur.
- Öğrenim düzeyi ortaokul ve dengi mezunu olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları (4,080 ± 1,117), öğrenim

düzeyi üniversite/yüksekokul olanların puanlarından ($3,450 \pm 1,184$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”, “Yoksulluk katedir.”, “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”, “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” puan ortalamalarının öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 32-33'deki veriler incelendiğinde, düşük eğitim düzeyinde yoksulluğun daha fazla kültür haline dönüştüğü söylenebilir.

Tablo 34: Katılımcıların Aylık Gelir Düzeylerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	0-500 TL	163	3,480	1,521	1,319	0,262	
	501-750 TL	44	3,320	1,653			
	751-1000 TL	115	3,620	1,570			
	1001-1500 TL	67	3,070	1,735			
	1500 TL üstü	21	3,430	1,720			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	0-500 TL	163	3,560	1,243	1,172	0,322	
	501-750 TL	44	3,680	1,073			
	751-1000 TL	115	3,700	1,228			
	1001-1500 TL	67	3,820	1,127			
	1500 TL üstü	21	4,050	0,973			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	0-500 TL	163	3,640	1,046	1,919	0,106	
	501-750 TL	44	4,050	1,077			
	751-1000 TL	115	3,770	0,965			
	1001-1500 TL	67	3,550	0,892			
	1500 TL üstü	21	3,760	1,179			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	0-500 TL	163	3,630	1,083	0,714	0,583	
	501-750 TL	44	3,640	1,080			
	751-1000 TL	115	3,750	0,981			
	1001-1500 TL	67	3,690	1,018			
	1500 TL üstü	21	4,000	0,949			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	0-500 TL	163	3,720	0,898	1,337	0,255	
	501-750 TL	44	3,910	1,053			
	751-1000 TL	115	3,650	0,869			
	1001-1500 TL	67	3,630	0,951			
	1500 TL üstü	21	4,000	0,447			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	0-500 TL	163	3,820	0,970	1,791	0,130	
	501-750 TL	44	4,050	0,569			
	751-1000 TL	115	3,700	1,092			
	1001-1500 TL	67	3,840	1,226			
	1500 TL üstü	21	4,240	0,889			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	0-500 TL	163	3,470	1,307	3,468	0,008	1 > 4 3 > 4 5 > 4
	501-750 TL	44	3,230	1,255			
	751-1000 TL	115	3,410	1,350			
	1001-1500 TL	67	2,810	1,448			
	1500 TL üstü	21	3,670	1,390			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	0-500 TL	163	3,920	0,962	2,396	0,050	1 > 4 2 > 4 3 > 4
	501-750 TL	44	3,910	0,910			
	751-1000 TL	115	3,830	0,976			
	1001-1500 TL	67	3,520	1,172			
	1500 TL üstü	21	3,520	1,123			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	0-500 TL	163	3,960	1,008	2,218	0,066	
	501-750 TL	44	3,770	1,097			
	751-1000 TL	115	3,620	1,361			
	1001-1500 TL	67	3,870	1,166			
	1500 TL üstü	21	4,240	0,625			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	0-500 TL	163	3,530	1,167	2,094	0,081	
	501-750 TL	44	3,840	1,238			
	751-1000 TL	115	3,450	1,286			
	1001-1500 TL	67	3,720	1,098			
	1500 TL üstü	21	4,100	0,944			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin aylık gelir düzeylerine göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,468$; $p=0,008<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,470 \pm 1,307$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($2,810 \pm 1,448$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,410 \pm 1,350$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($2,810 \pm 1,448$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,670 \pm 1,390$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($2,810 \pm 1,448$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,396$; $p=0,050<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,920 \pm 0,962$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($3,520 \pm 1,172$) yüksek bulunmuştur.

- Aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,910 \pm 0,910$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($3,520 \pm 1,172$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,830 \pm 0,976$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($3,520 \pm 1,172$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkıların olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 34’teki verilerden, yardım alan bireylerin gelir düzeyleri yükseldikçe yapılan yardımlara ilişkin görüşlerinde olumludan olumsuzla doğru bir geçiş olduğu görülmektedir.

Tablo 35: Katılımcıların Aylık Gelir Düzeylerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.	0-500 TL	163	3,100	1,213	3,752	0,005	3 > 1 5 > 1
	501-750 TL	44	3,500	1,321			
	751-1000 TL	115	3,630	1,224			
	1001-1500 TL	67	3,390	1,193			
	1500 TL üstü	21	3,670	1,017			
Yoksulluk kaderdir.	0-500 TL	163	3,750	0,943	2,631	0,034	1 > 4 1 > 5
	501-750 TL	44	3,430	1,265			
	751-1000 TL	115	3,650	1,000			
	1001-1500 TL	67	3,400	1,016			
	1500 TL üstü	21	3,240	0,995			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.	0-500 TL	163	3,550	1,258	2,452	0,045	5 > 2 5 > 4
	501-750 TL	44	3,200	1,193			
	751-1000 TL	115	3,530	1,012			
	1001-1500 TL	67	3,240	1,102			
	1500 TL üstü	21	3,950	0,973			
Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.	0-500 TL	163	3,570	0,981	4,817	0,001	2 > 1 3 > 1 3 > 4
	501-750 TL	44	3,890	0,618			
	751-1000 TL	115	4,000	0,784			
	1001-1500 TL	67	3,690	0,722			
	1500 TL üstü	21	3,620	0,865			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.	0-500 TL	163	3,720	0,911	0,451	0,772	
	501-750 TL	44	3,750	0,991			
	751-1000 TL	115	3,650	0,889			
	1001-1500 TL	67	3,570	0,941			
	1500 TL üstü	21	3,620	1,024			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.	0-500 TL	163	3,690	0,985	2,402	0,049	3 > 2 3 > 5
	501-750 TL	44	3,360	1,366			
	751-1000 TL	115	3,850	1,110			
	1001-1500 TL	67	3,660	1,238			
	1500 TL üstü	21	3,240	1,091			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.	0-500 TL	163	3,700	1,166	3,931	0,004	3 > 1 4 > 1
	501-750 TL	44	3,770	1,362			
	751-1000 TL	115	4,130	0,941			
	1001-1500 TL	67	4,150	0,925			
	1500 TL üstü	21	4,100	0,700			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanmıyorum.	0-500 TL	163	3,130	1,199	2,428	0,047	3 > 1 3 > 2
	501-750 TL	44	3,110	1,205			
	751-1000 TL	115	3,520	1,029			
	1001-1500 TL	67	3,310	1,157			
	1500 TL üstü	21	3,480	0,512			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.	0-500 TL	163	3,750	1,264	3,431	0,009	3 > 1 5 > 1 5 > 2 5 > 4
	501-750 TL	44	3,930	1,265			
	751-1000 TL	115	4,110	0,934			
	1001-1500 TL	67	3,970	1,193			
	1500 TL üstü	21	4,570	0,507			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	0-500 TL	163	4,360	0,719	4,866	0,001	2 > 1 4 > 1 2 > 3 4 > 3 2 > 5
	501-750 TL	44	4,750	0,438			
	751-1000 TL	115	4,440	0,565			
	1001-1500 TL	67	4,640	0,595			
	1500 TL üstü	21	4,330	0,730			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin aylık gelir düzeylerine göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların “*Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,752$; $p=0,005<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.*” puanları ($3,630 \pm 1,224$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,100 \pm 1,213$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların “*Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.*” puanları ($3,670 \pm 1,017$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,100 \pm 1,213$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yoksulluk kaderdir.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,631$; $p=0,034<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,750 \pm 0,943$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($3,400 \pm 1,016$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,750 \pm 0,943$), aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların puanlarından ($3,240 \pm 0,995$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,452$; $p=0,045<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların “*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.*” puanları ($3,950 \pm 0,973$), aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların puanlarından ($3,200 \pm 1,193$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların “*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.*” puanları ($3,950 \pm 0,973$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($3,240 \pm 1,102$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,817$; $p=0,001<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları ($3,890 \pm 0,618$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,570 \pm 0,981$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları ($4,000 \pm 0,784$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,570 \pm 0,981$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları ($4,000 \pm 0,784$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($3,690 \pm 0,722$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,402$; $p=0,049<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,850 \pm 1,110$), aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların puanlarından ($3,360 \pm 1,366$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,850 \pm 1,110$), aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların puanlarından ($3,240 \pm 1,091$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,931$; $p=0,004<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,130 \pm 0,941$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,700 \pm 1,166$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,150 \pm 0,925$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,700 \pm 1,166$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,428$; $p=0,047<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,520 \pm 1,029$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,130 \pm 1,199$) yüksek bulunmuştur.

- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,520 \pm 1,029$), aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların puanlarından ($3,110 \pm 1,205$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,431$; $p=0,009<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları ($4,110 \pm 0,934$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,750 \pm 1,264$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları ($4,570 \pm 0,507$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($3,750 \pm 1,264$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları ($4,570 \pm 0,507$), aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların puanlarından ($3,930 \pm 1,265$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları ($4,570 \pm 0,507$), aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların puanlarından ($3,970 \pm 1,193$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,866$; $p=0,001<0.05$). Buna göre;

- Aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,750 \pm 0,438$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($4,360 \pm 0,719$) yüksek bulunmuştur.

- Aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,640 \pm 0,595$), aylık gelir düzeyi 0-500 TL olanların puanlarından ($4,360 \pm 0,719$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,750 \pm 0,438$), aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların puanlarından ($4,440 \pm 0,565$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 1001-1500 TL olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,640 \pm 0,595$), aylık gelir düzeyi 751-1000 TL olanların puanlarından ($4,440 \pm 0,565$) yüksek bulunmuştur.
- Aylık gelir düzeyi 501-750 TL olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,750 \pm 0,438$), aylık gelir düzeyi 1500 TL üstü olanların puanlarından ($4,330 \pm 0,730$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 35’teki verilerden gelir düzeyi düşük bireyler açısından yoksulluğun giderek bir kültür haline dönüştüğü gözlenmektedir.

Tablo 36:Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Çalışmıyor	245	3,580	1,525	2,435	0,064	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,260	1,644			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,320	1,674			
	Emekli	26	2,810	1,812			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Çalışmıyor	245	3,600	1,223	2,306	0,076	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,610	1,212			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,920	1,140			
	Emekli	26	4,080	0,796			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Çalışmıyor	245	3,750	1,009	0,651	0,583	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,620	1,119			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,780	0,888			
	Emekli	26	3,540	1,067			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Çalışmıyor	245	3,700	1,023	1,310	0,271	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,510	1,160			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,860	1,030			
	Emekli	26	3,730	0,724			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Çalışmıyor	245	3,740	0,908	0,807	0,490	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,620	1,006			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,700	0,835			
	Emekli	26	3,920	0,628			
Yapılan yardımların topluma önemli katkıların olduğunu düşünüyorum.	Çalışmıyor	245	3,730	1,048	3,426	0,017	3 > 1 3 > 4
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,960	0,774			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	4,140	0,820			
	Emekli	26	3,650	1,548			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Çalışmıyor	245	3,340	1,341	2,073	0,103	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,590	1,224			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,060	1,491			
	Emekli	26	3,080	1,468			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Çalışmıyor	245	3,840	0,980	11,527	0,000	1 > 3 2 > 3 4 > 3
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	4,090	0,851			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,190	1,090			
	Emekli	26	4,120	0,993			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Çalışmıyor	245	3,780	1,187	0,941	0,421	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,910	1,110			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,860	1,229			
	Emekli	26	4,150	0,368			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Çalışmıyor	245	3,540	1,196	1,170	0,321	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,580	1,278			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,750	0,967			
	Emekli	26	3,920	1,412			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin çalışma durumlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile

incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,426$; $p=0,017<0.05$). Buna göre;

- Çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları ($4,140 \pm 0,820$), çalışma durumu çalışmıyor olanların puanlarından ($3,730 \pm 1,048$) yüksek bulunmuştur.
- Çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları ($4,140 \pm 0,820$), çalışma durumu emekli olanların puanlarından ($3,650 \pm 1,548$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=11,527$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Çalışma durumu çalışmıyor olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,840 \pm 0,980$), çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların puanlarından ($3,190 \pm 1,090$) yüksek bulunmuştur.
- Çalışma durumu Çalışıyor ama düzenli geliri yok olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($4,090 \pm 0,851$), çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların *puanlarından* ($3,190 \pm 1,090$) yüksek bulunmuştur.

- Çalışma durumu emekli olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($4,120 \pm 0,993$), çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanlarından ($3,190 \pm 1,090$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 36’deki verilerden çalışan bireylerin yapılan yardımları daha olumlu değerlendirdikleri gözlenmektedir.

Tablo 37:Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.	Çalışmıyor	245	3,270	1,268	1,454	0,227	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,510	1,172			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,570	1,174			
	Emekli	26	3,350	1,164			
Yoksulluk kaderdir.	Çalışmıyor	245	3,580	1,020	4,098	0,007	2 > 1 2 > 3
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,920	0,963			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,330	1,047			
	Emekli	26	3,650	0,936			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.	Çalışmıyor	245	3,480	1,168	1,317	0,268	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,410	1,145			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,380	1,128			
	Emekli	26	3,880	1,107			
Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.	Çalışmıyor	245	3,660	0,885	6,656	0,000	2 > 1 2 > 4 3 > 4
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	4,080	0,813			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,840	0,653			
	Emekli	26	3,380	0,983			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.	Çalışmıyor	245	3,670	0,919	2,299	0,077	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,490	1,077			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,890	0,805			
	Emekli	26	3,770	0,587			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.	Çalışmıyor	245	3,610	1,095	1,062	0,365	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,780	1,115			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,670	1,283			
	Emekli	26	3,960	0,958			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.	Çalışmıyor	245	3,800	1,128	2,895	0,035	3 > 1
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,990	1,149			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	4,190	0,965			
	Emekli	26	4,190	0,567			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.	Çalışmıyor	245	3,250	1,188	1,102	0,348	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,180	1,140			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	3,490	0,931			
	Emekli	26	3,420	0,945			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkumdur.	Çalışmıyor	245	3,920	1,183	1,530	0,206	
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	3,830	1,248			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	4,220	0,975			
	Emekli	26	3,880	0,909			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Çalışmıyor	245	4,450	0,649	4,983	0,002	3 > 1 1 > 4 2 > 4 3 > 4
	Çalışıyor ama düzenli geliri yok	76	4,530	0,599			
	Çalışıyor ve düzenli geliri var	63	4,630	0,485			
	Emekli	26	4,080	0,891			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin çalışma durumlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan

farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yoksulluk kaderdir.*” puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,098$; $p=0,007<0.05$). Buna göre;

- Çalışma durumu Çalışıyor ama düzenli geliri yok olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,920 \pm 0,963$), çalışma durumu çalışmıyor olanların puanlarından ($3,580 \pm 1,020$) yüksek bulunmuştur.
- Çalışma durumu Çalışıyor ama düzenli geliri yok olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,920 \pm 0,963$), çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların puanlarından ($3,330 \pm 1,047$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=6,656$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Çalışma durumu Çalışıyor ama düzenli geliri yok olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları ($4,080 \pm 0,813$), çalışma durumu çalışmıyor olanların puanlarından ($3,660 \pm 0,885$) yüksek bulunmuştur.
- Çalışma durumu Çalışıyor ama düzenli geliri yok olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları ($4,080 \pm 0,813$), çalışma durumu emekli olanların puanlarından ($3,380 \pm 0,983$) yüksek bulunmuştur.
- Çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların “*Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.*” puanları ($3,840 \pm 0,653$), çalışma durumu emekli olanların puanlarından ($3,380 \pm 0,983$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,895$; $p=0,035<0.05$). Buna göre; çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,190 \pm 0,965$), çalışma durumu çalışmıyor olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanlarından ($3,800 \pm 1,128$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,983$; $p=0,002<0.05$). Buna göre;

- Çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,630 \pm 0,485$), çalışma durumu çalışmıyor olanların puanlarından ($4,450 \pm 0,649$) yüksek bulunmuştur.
- Çalışma durumu çalışmıyor olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,450 \pm 0,649$), çalışma durumu emekli olanların puanlarından ($4,080 \pm 0,891$) yüksek bulunmuştur.
- Çalışma durumu Çalışıyor ama düzenli geliri yok olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,530 \pm 0,599$), çalışma durumu emekli olanların puanlarından ($4,080 \pm 0,891$) yüksek bulunmuştur.
- Çalışma durumu Çalışıyor ve düzenli geliri var olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,630 \pm 0,485$), çalışma durumu emekli olanların puanlarından ($4,080 \pm 0,891$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.*”, “*İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.*”, “*Yoksulluk*

insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” puan ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 37’deki verilerden, çalışan bireylerin yoksulluğa karşı yaklaşımlarının daha gerçekçi olduğu, yoksulluk kültürü açısından çalışan bireylerin risk grubu oluşturmadığı söylenebilir.

Tablo 38: Katılımcıların Çocuklarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Yok	58	3,430	1,697	1,232	0,293	
	1 tane	35	3,660	1,697			
	2 tane	102	3,320	1,555			
	3 tane	109	3,280	1,586			
	4 tane	65	3,430	1,630			
	5 ve üzeri	41	3,930	1,421			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Yok	58	3,380	1,361	2,031	0,073	
	1 tane	35	3,970	1,098			
	2 tane	102	3,830	1,186			
	3 tane	109	3,560	1,117			
	4 tane	65	3,830	1,167			
	5 ve üzeri	41	3,560	1,184			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Yok	58	3,410	1,077	3,793	0,002	2 > 1 3 > 1 5 > 1 2 > 4 3 > 4 5 > 4
	1 tane	35	3,970	0,985			
	2 tane	102	3,950	1,028			
	3 tane	109	3,510	1,006			
	4 tane	65	3,850	0,922			
	5 ve üzeri	41	3,660	0,911			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Yok	58	3,780	1,215	2,025	0,074	
	1 tane	35	3,910	0,658			
	2 tane	102	3,760	0,967			
	3 tane	109	3,530	1,151			
	4 tane	65	3,850	0,815			
	5 ve üzeri	41	3,390	1,115			

Tablo 39:Katılımcıların Çocuklarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu (Devam)

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Yok	58	3,880	0,727	1,788	0,114	
	1 tane	35	3,890	0,832			
	2 tane	102	3,520	0,941			
	3 tane	109	3,710	0,936			
	4 tane	65	3,770	0,915			
	5 ve üzeri	41	3,830	0,919			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	Yok	58	3,780	0,974	2,752	0,019	1 > 6 2 > 6 3 > 6 4 > 6 5 > 6
	1 tane	35	3,940	1,056			
	2 tane	102	3,960	0,943			
	3 tane	109	3,920	1,055			
	4 tane	65	3,820	0,882			
	5 ve üzeri	41	3,320	1,213			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Yok	58	3,450	1,569	1,505	0,187	
	1 tane	35	3,830	0,985			
	2 tane	102	3,360	1,233			
	3 tane	109	3,170	1,420			
	4 tane	65	3,180	1,286			
	5 ve üzeri	41	3,270	1,500			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Yok	58	3,740	0,947	2,645	0,023	6 > 1 2 > 4 3 > 4 6 > 4
	1 tane	35	3,940	0,906			
	2 tane	102	3,900	1,020			
	3 tane	109	3,560	1,101			
	4 tane	65	3,850	0,956			
	5 ve üzeri	41	4,150	0,910			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Yok	58	4,030	0,973	1,164	0,326	
	1 tane	35	3,660	1,027			
	2 tane	102	3,750	1,310			
	3 tane	109	3,970	1,058			
	4 tane	65	3,690	1,249			
	5 ve üzeri	41	3,850	1,062			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Yok	58	3,570	1,110	3,632	0,003	2 > 5 1 > 6 2 > 6 3 > 6 4 > 6
	1 tane	35	3,970	1,317			
	2 tane	102	3,670	1,253			
	3 tane	109	3,770	1,094			
	4 tane	65	3,430	1,212			
	5 ve üzeri	41	3,000	1,095			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin çocuklarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,793$; $p=0,002<0.05$). Buna göre;

- Çocuk 1 tane olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları ($3,970 \pm 0,985$), çocuk yok olanların puanlarından ($3,410 \pm 1,077$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 2 tane olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları ($3,950 \pm 1,028$), çocuk yok olanların puanlarından ($3,410 \pm 1,077$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 4 tane olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları ($3,850 \pm 0,922$), çocuk yok olanların puanlarından ($3,410 \pm 1,077$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 1 tane olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları ($3,970 \pm 0,985$), çocuk 3 tane olanların puanlarından ($3,510 \pm 1,006$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 2 tane olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları ($3,950 \pm 1,028$), çocuk 3 tane olanların puanlarından ($3,510 \pm 1,006$) yüksek bulunmuştur.

- Çocuk 4 tane olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları (3,850 ± 0,922), çocuk 3 tane olanların puanlarından (3,510 ± 1,006) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=2,752; p=0,019<0.05). Buna göre;

- Çocuk yok olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları (3,780 ± 0,974), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından (3,320 ± 1,213) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 1 tane olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları (3,940 ± 1,056), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından (3,320 ± 1,213) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 2 tane olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları (3,960 ± 0,943), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından (3,320 ± 1,213) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 3 tane olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları (3,920 ± 1,055), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından (3,320 ± 1,213) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 4 tane olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları (3,820 ± 0,882), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından (3,320 ± 1,213) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=2,645; p=0,023<0.05). Buna göre;

- Çocuk 5 ve üzeri olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($4,150 \pm 0,910$), çocuk yok olanların puanlarından ($3,740 \pm 0,947$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 1 tane olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,940 \pm 0,906$), çocuk 3 tane olanların *puanlarından* ($3,560 \pm 1,101$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 2 tane olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,900 \pm 1,020$), çocuk 3 tane olanların puanlarından ($3,560 \pm 1,101$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 5 ve üzeri olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($4,150 \pm 0,910$), çocuk 3 tane olanların *puanlarından* ($3,560 \pm 1,101$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,632$; $p=0,003 < 0.05$). Buna göre;

- Çocuk 1 tane olanların “*Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.*” puanları ($3,970 \pm 1,317$), çocuk 4 tane olanların puanlarından ($3,430 \pm 1,212$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk yok olanların “*Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.*” puanları ($3,570 \pm 1,110$), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından ($3,000 \pm 1,095$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 1 tane olanların “*Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.*” puanları ($3,970 \pm 1,317$), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından ($3,000 \pm 1,095$) yüksek bulunmuştur.

- Çocuk 2 tane olanların “*Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.*” puanları ($3,670 \pm 1,253$), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından ($3,000 \pm 1,095$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 3 tane olanların “*Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.*” puanları ($3,770 \pm 1,094$), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından ($3,000 \pm 1,095$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan Katılımcılar “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*”, “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*”, “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*”, “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*”, “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*”, “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 38 ve 39’deki verilerden bireylerin çocuk sayıları arttıkça yapılan yardımlara daha fazla ihtiyaç duydukları, daha fazla sayıda çocuk sahibi olan bireylerin yapılan yardımları daha olumlu değerlendirmelerinden anlaşılmaktadır.

Tablo 40:Katılımcıların Çocuklarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum	Yok	58	3,310	1,245	1,564	0,169	
	1 tane	35	3,800	0,868			
	2 tane	102	3,200	1,298			
	3 tane	109	3,430	1,329			
	4 tane	65	3,450	1,090			
	5 ve üzeri	41	3,200	1,209			
Yoksulluk kaderdir	Yok	58	3,810	0,888	3,065	0,010	1 > 2 3 > 2 4 > 2 5 > 2 6 > 2
	1 tane	35	3,060	1,083			
	2 tane	102	3,520	1,167			
	3 tane	109	3,700	1,041			
	4 tane	65	3,620	0,842			
	5 ve üzeri	41	3,760	0,799			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler	Yok	58	3,450	1,273	0,983	0,428	
	1 tane	35	3,740	1,010			
	2 tane	102	3,290	1,095			
	3 tane	109	3,530	1,221			
	4 tane	65	3,490	1,048			
	5 ve üzeri	41	3,560	1,226			
Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir	Yok	58	3,710	0,973	1,967	0,083	
	1 tane	35	3,940	0,765			
	2 tane	102	3,670	0,848			
	3 tane	109	3,790	0,817			
	4 tane	65	3,910	0,824			
	5 ve üzeri	41	3,460	0,951			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır	Yok	58	3,550	1,046	0,445	0,817	
	1 tane	35	3,770	0,877			
	2 tane	102	3,710	0,851			
	3 tane	109	3,660	0,993			
	4 tane	65	3,750	0,771			
	5 ve üzeri	41	3,610	0,997			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir	Yok	58	3,840	0,970	3,210	0,007	5 > 2 1 > 3 5 > 3 5 > 4
	1 tane	35	3,400	1,333			
	2 tane	102	3,410	1,172			
	3 tane	109	3,650	1,212			
	4 tane	65	4,020	0,893			
	5 ve üzeri	41	3,800	0,901			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur	Yok	58	3,810	1,317	3,150	0,008	2 > 3 4 > 3 5 > 3 6 > 3
	1 tane	35	4,140	0,912			
	2 tane	102	3,600	1,229			
	3 tane	109	4,060	1,065			
	4 tane	65	4,120	0,650			
	5 ve üzeri	41	4,000	0,975			

Tablo 41: Katılımcıların Çocuklarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum	Yok	58	3,190	1,191	1,109	0,355	
	1 tane	35	3,030	1,043			
	2 tane	102	3,250	1,158			
	3 tane	109	3,280	1,209			
	4 tane	65	3,520	1,017			
	5 ve üzeri	41	3,390	0,972			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur	Yok	58	4,050	1,317	0,713	0,614	
	1 tane	35	4,090	0,887			
	2 tane	102	3,930	1,196			
	3 tane	109	3,830	1,208			
	4 tane	65	3,890	1,048			
	5 ve üzeri	41	4,150	1,014			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Yok	58	4,430	0,624	2,568	0,026	3 > 5 2 > 6 3 > 6 4 > 6
	1 tane	35	4,600	0,651			
	2 tane	102	4,580	0,535			
	3 tane	109	4,500	0,689			
	4 tane	65	4,370	0,627			
	5 ve üzeri	41	4,220	0,759			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin çocuklarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yoksulluk kaderdir.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,065$; $p=0,010<0,05$). Buna göre;

- Çocuk yok olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,810 \pm 0,888$), çocuk 1 tane olanların puanlarından ($3,060 \pm 1,083$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 2 tane olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,520 \pm 1,167$), çocuk 1 tane olanların puanlarından ($3,060 \pm 1,083$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 3 tane olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,700 \pm 1,041$), çocuk 1 tane olanların puanlarından ($3,060 \pm 1,083$) yüksek bulunmuştur.

- Çocuk 4 tane olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,620 \pm 0,842$), çocuk 1 tane olanların puanlarından ($3,060 \pm 1,083$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 5 ve üzeri olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,760 \pm 0,799$), çocuk 1 tane olanların puanlarından ($3,060 \pm 1,083$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,210$; $p=0,007<0.05$). Buna göre;

- Çocuk 4 tane olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,020 \pm 0,893$), çocuk 1 tane olanların puanlarından ($3,400 \pm 1,333$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk yok olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,840 \pm 0,970$), çocuk 2 tane olanların puanlarından ($3,410 \pm 1,172$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 4 tane olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,020 \pm 0,893$), çocuk 2 tane olanların puanlarından ($3,410 \pm 1,172$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 4 tane olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,020 \pm 0,893$), çocuk 3 tane olanların puanlarından ($3,650 \pm 1,212$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,150$; $p=0,008<0.05$). Buna göre;

- Çocuk 1 tane olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,140 \pm 0,912$), çocuk 2 tane olanların puanlarından ($3,600 \pm 1,229$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 3 tane olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,060 \pm 1,065$), çocuk 2 tane olanların puanlarından ($3,600 \pm 1,229$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 4 tane olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,120 \pm 0,650$), çocuk 2 tane olanların puanlarından ($3,600 \pm 1,229$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 5 ve üzeri olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,000 \pm 0,975$), çocuk 2 tane olanların puanlarından ($3,600 \pm 1,229$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=2,568$; $p=0,026 < 0.05$). Buna göre;

- Çocuk 2 tane olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,580 \pm 0,535$), çocuk 4 tane olanların puanlarından ($4,370 \pm 0,627$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 1 tane olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,600 \pm 0,651$), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından ($4,220 \pm 0,759$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuk 2 tane olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,580 \pm 0,535$), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından ($4,220 \pm 0,759$) yüksek bulunmuştur.

- Çocuk 3 tane olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,500 \pm 0,689$), çocuk 5 ve üzeri olanların puanlarından ($4,220 \pm 0,759$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”, “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” puan ortalamalarının çocuk değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 40-41’deki verilerden bireylerin çocuk sayısı arttıkça yoksulluğun daha fazla kültür haline dönüştüğü gözlenmektedir.

Tablo 42:Katılımcıların Konut Durumlarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Kira	187	3,440	1,583	0,254	0,776	
	Kendi evi	202	3,450	1,577			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,190	1,965			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Kira	187	3,700	1,203	0,728	0,484	
	Kendi evi	202	3,630	1,169			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,950	1,322			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Kira	187	3,800	0,961	1,600	0,203	
	Kendi evi	202	3,620	1,059			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,810	1,030			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Kira	187	3,780	0,917	1,304	0,272	
	Kendi evi	202	3,610	1,115			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,760	1,221			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Kira	187	3,790	0,853	2,033	0,132	
	Kendi evi	202	3,640	0,953			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,950	0,740			
Yapılan yardımların topluma önemli katkıların olduğunu düşünüyorum.	Kira	187	3,850	0,915	0,401	0,670	
	Kendi evi	202	3,800	1,102			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	4,000	1,095			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Kira	187	3,270	1,297	6,014	0,003	1 > 3 2 > 3
	Kendi evi	202	3,470	1,354			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	2,430	1,599			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Kira	187	3,710	0,964	3,294	0,038	2 > 1
	Kendi evi	202	3,930	1,015			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,520	1,289			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Kira	187	3,690	1,187	3,317	0,037	2 > 1
	Kendi evi	202	3,950	1,119			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	4,140	0,854			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Kira	187	3,610	1,188	0,011	0,989	
	Kendi evi	202	3,600	1,202			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,570	1,248			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin konut durumlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında

olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, *“Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”* puan ortalamalarının konut durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=6,014$; $p=0,003<0.05$). Buna göre;

- Konut durumu kira olanların *“Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”* puanları ($3,270 \pm 1,297$), konut durumu başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olanların puanlarından ($2,430 \pm 1,599$) yüksek bulunmuştur.
- Konut durumu kendi evi olanların *“Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”* puanları ($3,470 \pm 1,354$), konut durumu başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olanların puanlarından ($2,430 \pm 1,599$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.”* puan ortalamalarının konut durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,294$; $p=0,038<0.05$). Buna göre; konut durumu kendi evi olanların *“Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.”* puanları ($3,930 \pm 1,015$), konut durumu kira olanların *“Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.”* puanlarından ($3,710 \pm 0,964$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”* puan ortalamalarının konut durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,317$; $p=0,037<0.05$). Buna göre; konut durumu kendi evi olanların *“Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”* puanları

(3,950 ± 1,119),konut durumu kira olanların “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*”puanlarından (3,690 ± 1,187) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.”puan ortalamalarının konut durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 42’deki verilerden kendi evlerinde oturanların yapılan yardımları daha olumlu değerlendirdikleri gözlenmektedir.

Tablo 43:Katılımcıların Konut Durumlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum	Kira	187	3,440	1,266	0,924	0,398	
	Kendi evi	202	3,280	1,199			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,480	1,250			
Yoksulluk kaderdir	Kira	187	3,710	1,070	3,706	0,025	1 > 3 2 > 3
	Kendi evi	202	3,570	0,940			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,100	1,179			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler	Kira	187	3,540	1,156	2,195	0,113	
	Kendi evi	202	3,380	1,179			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,860	0,793			
Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir	Kira	187	3,780	0,894	0,194	0,823	
	Kendi evi	202	3,720	0,848			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,710	0,784			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır	Kira	187	3,590	1,045	4,295	0,014	2 > 1 2 > 3
	Kendi evi	202	3,790	0,744			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,290	1,146			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir	Kira	187	3,600	1,156	6,282	0,002	1 > 3 2 > 3
	Kendi evi	202	3,810	1,068			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	2,950	1,024			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur	Kira	187	3,860	1,165	0,974	0,378	
	Kendi evi	202	4,000	1,020			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,760	1,044			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum	Kira	187	3,210	1,216	1,253	0,287	
	Kendi evi	202	3,380	1,050			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	3,140	1,062			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur	Kira	187	3,860	1,171	1,241	0,290	
	Kendi evi	202	4,010	1,161			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	4,140	0,854			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Kira	187	4,500	0,617	2,276	0,104	
	Kendi evi	202	4,420	0,681			
	Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor	21	4,710	0,463			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin konut durumlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan

farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yoksulluk kaderdir.*” puan ortalamalarının konut durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,706$; $p=0,025<0.05$). Buna göre;

- Konut durumu kira olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,710 \pm 1,070$), konut durumu başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olanların puanlarından ($3,100 \pm 1,179$) yüksek bulunmuştur.
- Konut durumu kendi evi olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,570 \pm 0,940$), konut durumu başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olanların puanlarından ($3,100 \pm 1,179$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puan ortalamalarının konut durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,295$; $p=0,014<0.05$). Buna göre;

- Konut durumu kendi evi olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları ($3,790 \pm 0,744$), konut durumu kira olanların puanlarından ($3,590 \pm 1,045$) yüksek bulunmuştur.
- Konut durumu kendi evi olanların “*Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.*” puanları ($3,790 \pm 0,744$), konut durumu başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olanların puanlarından ($3,290 \pm 1,146$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puan ortalamalarının konut durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=6,282$; $p=0,002<0.05$). Buna göre;

- Konut durumu kira olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,600 \pm 1,156$), konut durumu başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olanların puanlarından ($2,950 \pm 1,024$) yüksek bulunmuştur.
- Konut durumu kendi evi olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,810 \pm 1,068$), konut durumu başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olanların puanlarından ($2,950 \pm 1,024$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.” “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.”, “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” puan ortalamalarının konut durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 43’deki veriler incelendiğinde; birinin evinde bedelsiz oturan bireylerin yoksulluğa karşı bakış açılarının daha gerçekçi olduğu gözlenmektedir.

Tablo 44:Katılımcıların Doğum Yerlerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Karaman	290	3,440	1,640	0,122	0,899
	Diğer	120	3,420	1,498		
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Karaman	290	3,760	1,169	2,072	0,044
	Diğer	120	3,490	1,230		
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Karaman	290	3,790	1,020	2,230	0,026
	Diğer	120	3,540	0,986		
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Karaman	290	3,690	1,089	-0,196	0,832
	Diğer	120	3,710	0,902		
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Karaman	290	3,770	0,900	1,524	0,128
	Diğer	120	3,620	0,900		
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	Karaman	290	3,870	1,007	1,076	0,283
	Diğer	120	3,750	1,047		
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Karaman	290	3,340	1,371	0,417	0,677
	Diğer	120	3,280	1,330		
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Karaman	290	3,820	1,054	0,308	0,758
	Diğer	120	3,780	0,909		
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Karaman	290	3,900	1,059	1,612	0,143
	Diğer	120	3,700	1,326		
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Karaman	290	3,570	1,178	-0,881	0,379
	Diğer	120	3,680	1,237		

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin doğum yerlerine göre farklılaşma durumu t testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puan ortalamalarının doğum yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.072$; $p=0.044<0,05$). Karaman'ın "*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*" puanları ($x=3,760$), diğer illerde doğanların puanlarından ($x=3,490$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, "*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*" puan ortalamalarının doğum yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.230$; $p=0.026<0,05$). Karaman'ın "*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*" puanları ($x=3,790$), diğer illerde doğanların puanlarından ($x=3,540$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, "*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*", "*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*", "*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*", "*Yapılan yardımlar topluma önemli katkılarına olduğunu düşünüyorum.*", "*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*", "*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*", "*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*", "*Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.*" puan ortalamalarının doğum yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 44'deki verilerden doğum yerlerine göre bireylerin genel olarak yapılan yardımları benzer düzeyde değerlendirdikleri, ancak Karaman'da doğan bireylerin yapılan yardımları daha yeterli buldukları ve yardımlardan daha fazla memnun oldukları görülmektedir.

Tablo 45: Katılımcıların Doğum Yerlerin Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.	Karaman	290	3,370	1,250	0,167	0,867
	Diğer	120	3,350	1,193		
Yoksulluk kaderdir.	Karaman	290	3,580	1,037	-0,970	0,332
	Diğer	120	3,680	0,979		
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.	Karaman	290	3,420	1,133	-1,404	0,161
	Diğer	120	3,600	1,205		
Yoksul olmamak için eğitimi olmak gerekir.	Karaman	290	3,790	0,845	1,580	0,115
	Diğer	120	3,640	0,906		
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.	Karaman	290	3,720	0,885	1,541	0,124
	Diğer	120	3,570	1,002		
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.	Karaman	290	3,660	1,133	-0,340	0,734
	Diğer	120	3,700	1,097		
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.	Karaman	290	3,850	1,126	-2,037	0,032
	Diğer	120	4,090	0,979		
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.	Karaman	290	3,280	1,133	-0,140	0,888
	Diğer	120	3,300	1,127		
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.	Karaman	290	3,950	1,170	0,080	0,936
	Diğer	120	3,940	1,117		
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Karaman	290	4,510	0,601	1,940	0,076
	Diğer	120	4,380	0,734		

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin doğum yerlerine göre farklılaşma durumu t testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puan ortalamalarının doğum yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.037$; $p=0.032<0,05$). Diğer illerde doğanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($x=4,090$), Karaman’ın puanlarından ($x=3,850$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”, “Yoksulluk kaddedir.”, “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.”, “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” puan ortalamalarının doğum yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 45’teki verilerden doğum yerlerine göre genel olarak bireylerin yoksulluğu benzer düzeyde değerlendirdikleri söylenebilir.

Tablo 46:Katılımcıların Karaman’da Yaşadıkları Sürelere Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	5 yıldan az	40	3,350	1,511	0,820	0,483	
	5-9 yıl	31	3,060	1,825			
	10-14 yıl	18	3,220	1,665			
	15 ve daha fazla	321	3,490	1,583			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	5 yıldan az	40	3,730	1,358	5,256	0,001	2 > 1 2 > 4
	5-9 yıl	31	4,420	0,886			
	10-14 yıl	18	4,000	1,188			
	15 ve daha fazla	321	3,590	1,172			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	5 yıldan az	40	3,730	1,132	5,117	0,002	2 > 1 2 > 3 2 > 4
	5-9 yıl	31	4,390	0,615			
	10-14 yıl	18	3,670	0,840			
	15 ve daha fazla	321	3,650	1,020			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	5 yıldan az	40	3,900	0,900	5,245	0,001	2 > 4
	5-9 yıl	31	4,260	0,445			
	10-14 yıl	18	4,000	0,840			
	15 ve daha fazla	321	3,600	1,080			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	5 yıldan az	40	3,500	0,847	4,480	0,004	2 > 1 2 > 3 4 > 3
	5-9 yıl	31	3,940	0,854			
	10-14 yıl	18	3,110	1,023			
	15 ve daha fazla	321	3,760	0,891			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	5 yıldan az	40	4,050	0,959	1,366	0,253	
	5-9 yıl	31	4,060	0,929			
	10-14 yıl	18	3,780	0,808			
	15 ve daha fazla	321	3,790	1,042			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	5 yıldan az	40	3,170	1,318	0,831	0,477	
	5-9 yıl	31	3,160	1,369			
	10-14 yıl	18	3,000	1,283			
	15 ve daha fazla	321	3,380	1,367			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	5 yıldan az	40	3,900	1,033	5,940	0,001	1 > 3 2 > 3 4 > 3
	5-9 yıl	31	4,060	0,998			
	10-14 yıl	18	2,890	0,758			
	15 ve daha fazla	321	3,820	1,001			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	5 yıldan az	40	3,770	1,250	5,765	0,001	1 > 3 2 > 3 4 > 3
	5-9 yıl	31	3,940	1,063			
	10-14 yıl	18	2,780	1,734			
	15 ve daha fazla	321	3,900	1,074			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	5 yıldan az	40	3,600	1,236	2,311	0,076	
	5-9 yıl	31	3,710	1,419			
	10-14 yıl	18	2,890	1,410			
	15 ve daha fazla	321	3,630	1,146			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin Karaman’da yaşadıkları sürelerine göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=5,256; p=0,001<0.05). Buna göre;

- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puanları (4,420 ± 0,886), Karaman’da yaşadığı süre 5 yıldan az olanların puanlarından (3,730 ± 1,358) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puanları (4,420 ± 0,886), Karaman’da yaşadığı süre 15 ve daha fazla olanların puanlarından (3,590 ± 1,172) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=5,117; p=0,002<0.05). Buna göre;

- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları (4,390 ± 0,615), Karaman’da yaşadığı süre 5 yıldan az olanların puanlarından (3,730 ± 1,132) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları (4,390 ± 0,615), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların puanlarından (3,670 ± 0,840) yüksek bulunmuştur.

- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları ($4,390 \pm 0,615$), Karaman’da yaşadığı süre 15 ve daha fazla olanların puanlarından ($3,650 \pm 1,020$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=5,245$; $p=0,001<0.05$). Buna göre; Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları ($4,260 \pm 0,445$), Karaman’da yaşadığı süre 15 ve daha fazla olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanlarından ($3,600 \pm 1,080$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,480$; $p=0,004<0.05$). Buna göre;

- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($3,940 \pm 0,854$), Karaman’da yaşadığı süre 5 yıldan az olanların puanlarından ($3,500 \pm 0,847$) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($3,940 \pm 0,854$), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların puanlarından ($3,110 \pm 1,023$) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 15 ve Daha fazla olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($3,760 \pm 0,891$), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların puanlarından ($3,110 \pm 1,023$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=5,940$; $p=0,001<0.05$). Buna göre;

- Karaman’da yaşadığı süre 5 yıldan az olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,900 \pm 1,033$), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların puanlarından ($2,890 \pm 0,758$) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($4,060 \pm 0,998$), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların *puanlarından* ($2,890 \pm 0,758$) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 15 ve Daha fazla olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,820 \pm 1,001$), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların puanlarından ($2,890 \pm 0,758$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=5,765$; $p=0,001<0.05$). Buna göre;

- Karaman’da yaşadığı süre 5 yıldan az olanların “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” puanları ($3,770 \pm 1,250$), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların puanlarından ($2,780 \pm 1,734$) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” puanları ($3,940 \pm 1,063$), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların puanlarından ($2,780 \pm 1,734$) yüksek bulunmuştur.

- Karaman’da yaşadığı süre 15 ve Daha fazla olanların “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” puanları (3,900 ± 1,074), Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların puanlarından (2,780 ± 1,734) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 46’deki verilerden, 5-9 yıl arası Karaman’da yaşam süresi bulunanların yapılan yardımları daha olumlu değerlendirdikleri gözlenmektedir.

Tablo 47: Katılımcıların Karaman’da Yaşadıkları Sürelere Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.	5 yıldan az	40	3,650	0,949	2,035	0,108	
	5-9 yıl	31	3,740	0,999			
	10-14 yıl	18	3,330	1,283			
	15 ve daha fazla	321	3,300	1,273			
Yoksulluk kaderdir.	5 yıldan az	40	3,200	0,911	3,540	0,015	4 > 1
	5-9 yıl	31	3,450	1,287			
	10-14 yıl	18	3,330	1,283			
	15 ve daha fazla	321	3,690	0,976			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.	5 yıldan az	40	3,350	1,051	1,610	0,187	
	5-9 yıl	31	3,810	1,046			
	10-14 yıl	18	3,110	0,900			
	15 ve daha fazla	321	3,480	1,186			
Yoksul olmamak için eğitimi olmak gerekir.	5 yıldan az	40	3,950	0,677	1,329	0,264	
	5-9 yıl	31	3,580	1,232			
	10-14 yıl	18	3,890	0,583			
	15 ve daha fazla	321	3,730	0,854			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.	5 yıldan az	40	3,700	0,758	0,439	0,725	
	5-9 yıl	31	3,740	0,930			
	10-14 yıl	18	3,440	0,856			
	15 ve daha fazla	321	3,680	0,945			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.	5 yıldan az	40	3,750	1,080	0,264	0,851	
	5-9 yıl	31	3,520	1,180			
	10-14 yıl	18	3,670	1,283			
	15 ve daha fazla	321	3,680	1,116			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.	5 yıldan az	40	4,050	0,932	3,171	0,024	1 > 2 3 > 2 4 > 2
	5-9 yıl	31	3,350	1,496			
	10-14 yıl	18	4,000	1,283			
	15 ve daha fazla	321	3,960	1,039			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.	5 yıldan az	40	3,100	0,982	1,437	0,232	
	5-9 yıl	31	2,970	1,197			
	10-14 yıl	18	3,330	1,372			
	15 ve daha fazla	321	3,340	1,124			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.	5 yıldan az	40	4,200	0,966	1,216	0,303	
	5-9 yıl	31	3,810	1,250			
	10-14 yıl	18	4,220	0,943			
	15 ve daha fazla	321	3,920	1,174			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	5 yıldan az	40	4,600	0,496	0,854	0,465	
	5-9 yıl	31	4,390	0,715			
	10-14 yıl	18	4,560	0,511			
	15 ve daha fazla	321	4,460	0,661			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin Karaman’da yaşadıkları sürelerle göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, *“Yoksulluk kaderdir.”* puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,540$; $p=0,015<0.05$). Buna göre; Karaman’da yaşadığı süre 15 ve Daha fazla olanların *“Yoksulluk kaderdir.”* puanları ($3,690 \pm 0,976$), Karaman’da yaşadığı süre 5 yıldan az olanların puanlarından ($3,200 \pm 0,911$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”* puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,171$; $p=0,024<0.05$). Buna göre;

- Karaman’da yaşadığı süre 5 yıldan az olanların *“Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”* puanları ($4,050 \pm 0,932$), Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların puanlarından ($3,350 \pm 1,496$) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 10-14 yıl olanların *“Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”* puanları ($4,000 \pm 1,283$), Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların puanlarından ($3,350 \pm 1,496$) yüksek bulunmuştur.
- Karaman’da yaşadığı süre 15 ve Daha fazla olanların *“Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”* puanları ($3,960 \pm 1,039$), Karaman’da yaşadığı süre 5-9 yıl olanların puanlarından ($3,350 \pm 1,496$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”*, *“İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”*, *“Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”*, *“Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az*

olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.”, “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” puan ortalamalarının Karaman’da yaşadığı süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 47’deki verilere bakıldığında, 5-9 yıldır Karaman’da yaşayan bireylerin yoksulluğu bir kültüre dönüştürdükleri gözlenmektedir.

Tablo 48:Katılımcıların Sosyal Güvencelerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Evet	253	3,580	1,522	2,481	0,016
	Hayır	157	3,180	1,690		
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Evet	253	3,570	1,182	-2,328	0,020
	Hayır	157	3,850	1,192		
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Evet	253	3,700	0,990	-0,280	0,780
	Hayır	157	3,730	1,058		
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Evet	253	3,730	0,938	0,956	0,365
	Hayır	157	3,630	1,178		
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Evet	253	3,680	0,879	-1,088	0,277
	Hayır	157	3,780	0,936		
Yapılan yardımların topluma önemli katkıların olduğunu düşünüyorum.	Evet	253	3,770	1,039	-1,502	0,129
	Hayır	157	3,930	0,981		
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Evet	253	3,360	1,330	0,547	0,585
	Hayır	157	3,280	1,404		
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Evet	253	3,830	0,942	0,576	0,580
	Hayır	157	3,770	1,120		
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Evet	253	3,710	1,205	-2,944	0,002
	Hayır	157	4,050	1,011		
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Evet	253	3,640	1,178	0,899	0,369
	Hayır	157	3,540	1,222		

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin sosyal güvencelerine göre farklılaşma durumu t testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, *“Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”* puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.481$; $p=0.016<0,05$). Sosyal güvencesi olanların yapılan *“Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”* puanları ($x=3,580$), sosyal güvencesi olmayanların yapılan puanlarından ($x=3,180$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”* puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.328$; $p=0.020<0,05$). Sosyal güvencesi olmayanların *“Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”* puanları ($x=3,850$), sosyal güvencesi olanların puanlarından ($x=3,570$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”* puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.944$; $p=0.002<0,05$). Sosyal güvencesi olmayanların *“Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”* puanları ($x=4,050$), sosyal güvencesi olanların puanlarından ($x=3,710$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 48’de dikkat çeken nokta sosyal güvencesi bulunanların, yapılan yardımlarla yaşamlarının rahatladığını ancak yapılan yardımları yeterli bulmadıklarıdır. Bu sonuç, yardımların geçici ihtiyaçları karşılamaktan ziyade yoksulluğun kültür haline dönüştüğünü düşündürmektedir.

Tablo 49:Katılımcıların Sosyal Güvencelerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.	Evet	253	3,310	1,266	-1,201	0,230
	Hayır	157	3,460	1,174		
Yoksulluk kaderdir.	Evet	253	3,690	0,976	2,135	0,038
	Hayır	157	3,470	1,078		
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.	Evet	253	3,510	1,164	0,674	0,501
	Hayır	157	3,430	1,145		
Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir	Evet	253	3,720	0,857	-0,802	0,423
	Hayır	157	3,790	0,877		
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.	Evet	253	3,660	0,944	-0,432	0,666
	Hayır	157	3,700	0,888		
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.	Evet	253	3,740	1,101	1,479	0,140
	Hayır	157	3,570	1,151		
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.	Evet	253	4,030	0,957	2,510	0,019
	Hayır	157	3,750	1,259		
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.	Evet	253	3,300	1,184	0,376	0,707
	Hayır	157	3,260	1,039		
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.	Evet	253	3,850	1,157	-2,127	0,034
	Hayır	157	4,100	1,133		
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Evet	253	4,420	0,678	-1,911	0,048
	Hayır	157	4,550	0,582		

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin sosyal güvencelerine göre farklılaşma durumu t testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yoksulluk kaderdir.*” puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.135$; $p=0.038<0,05$). Sosyal güvencesi olanların “*Yoksulluk kaderdir.*”

puanları ($x=3,690$), sosyal güvencesi olmayanların puanlarından ($x=3,470$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”* puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2.510$; $p=0.019<0,05$). Sosyal güvencesi olanların *“Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”* puanları ($x=4,030$), sosyal güvencesi olmayanların puanlarından ($x=3,750$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.”* puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.127$; $p=0.034<0,05$). Sosyal güvencesi olmayanların *“Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.”* puanları ($x=4,100$), sosyal güvencesi olanların puanlarından ($x=3,850$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.”* puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-1.911$; $p=0.048<0,05$). Sosyal güvencesi olmayanların *“Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.”* puanları ($x=4,550$), sosyal güvencesi olanların puanlarından ($x=4,420$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”*, *“İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”*, *“Yoksul*

olmamak için eğitimli olmak gerekir.”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.” puan ortalamalarının sosyal güvence değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 50:Katılımcıların Hayattan Memnuniyet Durumlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Memnunum	135	3,200	1,701	2,129	0,120	
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	3,530	1,472			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,550	1,552			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Memnunum	135	3,790	1,008	1,729	0,179	
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	3,830	1,070			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,580	1,306			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Memnunum	135	3,690	0,988	1,266	0,283	
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	3,940	0,919			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,680	1,048			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Memnunum	135	3,880	0,915	6,105	0,002	1 > 3 2 > 3
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	3,910	0,583			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,540	1,147			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Memnunum	135	3,750	0,798	0,933	0,394	
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	3,550	0,996			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,740	0,938			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarına olduğunu düşünüyorum.	Memnunum	135	4,100	0,771	7,662	0,001	1 > 3
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	3,870	1,227			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,670	1,071			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Memnunum	135	2,960	1,463	12,115	0,000	3 > 1 3 > 2
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	2,980	1,277			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,610	1,242			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Memnunum	135	3,750	1,056	1,083	0,339	
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	4,000	1,063			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,800	0,976			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Memnunum	135	3,960	1,018	1,311	0,271	
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	3,870	0,947			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,760	1,247			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Memnunum	135	3,530	1,057	6,056	0,003	1 > 2 3 > 2
	Zengin olsa daha memnun olurdum	47	3,110	1,371			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,750	1,208			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin hayattan memnuniyet durumlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puan ortalamalarının hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=6,105$; $p=0,002<0,05$). Buna göre;

- Hayattan memnuniyet durumu memnun olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları ($3,880 \pm 0,915$), hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların puanlarından ($3,540 \pm 1,147$) yüksek bulunmuştur.
- Hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları ($3,910 \pm 0,583$), hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların puanlarından ($3,540 \pm 1,147$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puan ortalamalarının hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=7,662$; $p=0,001<0,05$). Buna göre;

- Hayattan memnuniyet durumu memnun olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları ($4,100 \pm 0,771$), hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların puanlarından ($3,670 \pm 1,071$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.” puan ortalamalarının hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=12,115; p=0,000<0.05). Buna göre;

- Hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.” puanları (3,610 ± 1,242), hayattan memnuniyet durumu memnunum olanların puanlarından (2,960 ± 1,463) yüksek bulunmuştur.
- Hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.” puanları (3,610 ± 1,242), hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların puanlarından (2,980 ± 1,277) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=6,056; p=0,003<0.05). Buna göre;

- Hayattan memnuniyet durumu memnunum olanların “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puanları (3,530 ± 1,057), hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların puanlarından (3,110 ± 1,371) yüksek bulunmuştur.
- Hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puanları (3,750 ± 1,208), hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların puanlarından (3,110 ± 1,371) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan

yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” puan ortalamalarının hayattan Memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 50’de hayatlarından memnun değil ama şükreden kişilerin yapılan yardımlarla ihtiyaçlarını karşılayabildikleri, yapılan yardımların zamanında gerçekleştiğini düşündükleri dikkat çekmektedir.

Tablo 51:Katılımcıların Hayattan Memnuniyet Durumlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum	Memnunum	135	3,190	1,379	3,201	0,042	2 > 1
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	3,700	0,907			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,400	1,185			
Yoksulluk kaderdir	Memnunum	135	3,710	0,897	7,307	0,001	1 > 2 3 > 2
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	3,090	1,195			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,650	1,023			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler	Memnunum	135	3,450	1,157	1,022	0,361	
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	3,700	0,954			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,440	1,191			
Yoksul olmamak için eğitimi almak gerekir	Memnunum	135	3,630	0,789	1,929	0,147	
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	3,850	0,932			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,790	0,889			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır	Memnunum	135	3,700	0,890	2,241	0,108	
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	3,910	0,583			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,610	0,990			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir	Memnunum	135	3,780	1,041	3,264	0,039	1 > 2 3 > 2
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	3,300	1,284			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,680	1,121			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur	Memnunum	135	4,030	0,938	1,654	0,193	
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	3,700	1,159			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,900	1,153			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum	Memnunum	135	3,500	1,139	3,855	0,022	1 > 2 1 > 3
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	3,110	0,840			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,200	1,161			
“Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.”	Memnunum	135	3,980	1,061	0,154	0,857	
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	4,000	0,956			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	3,920	1,243			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Memnunum	135	4,430	0,629	0,699	0,498	
	Zengin olsa daha memnun olurum	47	4,430	0,651			
	Memnun değilim ama şükür ediyorum	228	4,500	0,654			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin hayattan memnuniyet durumlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.*” puan ortalamalarının hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,201$; $p=0,042<0.05$). Buna göre; hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların “*yoksul olduğumdan Dolayı Dışlandığımı Hissediyorum.*” puanları ($3,700 \pm 0,907$), hayattan memnuniyet durumu memnunum olanların puanlarından ($3,190 \pm 1,379$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yoksulluk kaderdir.*” Puan ortalamalarının hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=7,307$; $p=0,001<0.05$). Buna göre;

- Hayattan memnuniyet durumu memnunum olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,710 \pm 0,897$), hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların puanlarından ($3,090 \pm 1,195$) yüksek bulunmuştur.
- Hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,650 \pm 1,023$), hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların puanlarından ($3,090 \pm 1,195$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puan ortalamalarının hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,264$; $p=0,039<0.05$). Buna göre;

- Hayattan memnuniyet durumu memnunum olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,780 \pm 1,041$), hayattan memnuniyet

durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların puanlarından (3,300 ± 1,284) yüksek bulunmuştur.

- Hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları (3,680± 1,121), hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların puanlarından (3,300 ± 1,284) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puan ortalamalarının hayattan memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=3,855; p=0,022<0.05). Buna göre;

- Hayattan Memnuniyet durumu memnunum olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları (3,500 ± 1,139), hayattan memnuniyet durumu zengin olsa daha memnun olurum olanların puanlarından (3,110 ± 0,840) yüksek bulunmuştur.
- Hayattan Memnuniyet durumu Memnunum olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları (3,500 ± 1,139), hayattan memnuniyet durumu memnun değilim ama şükür ediyorum olanların puanlarından (3,200 ± 1,161) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksul olmamak için eğitimli olmak gerekir.”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.”, “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” puan ortalamalarının hayattan Memnuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova)

sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 51'deki verilerden hayatım zengin olsa daha memnun olurum diyen kişilerin, yoksulluk olgusuna bakış açılarının daha gerçekçi olduğu gözlenmektedir.

Tablo 52:Katılımcıların Çocuklarının Kendilerinden Daha Rahat Yaşam Süreceği İnançlarına Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Evet	204	3,370	1,687	13,078	0,000	3 > 1 3 > 2
	Hayır	131	3,080	1,681			
	Fikrim Yok	75	4,210	0,703			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Evet	204	3,720	1,130	8,601	0,000	1 > 3 2 > 3
	Hayır	131	3,890	1,069			
	Fikrim Yok	75	3,200	1,424			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Evet	204	3,880	0,936	7,598	0,001	1 > 3 2 > 3
	Hayır	131	3,660	1,042			
	Fikrim Yok	75	3,360	1,086			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Evet	204	3,910	0,991	9,537	0,000	1 > 2 1 > 3
	Hayır	131	3,530	1,076			
	Fikrim Yok	75	3,390	0,971			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Evet	204	3,760	0,928	1,278	0,280	
	Hayır	131	3,740	0,790			
	Fikrim Yok	75	3,570	1,002			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	Evet	204	3,990	0,882	4,891	0,008	1 > 2 1 > 3
	Hayır	131	3,690	1,240			
	Fikrim Yok	75	3,650	0,878			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Evet	204	2,930	1,479	20,805	0,000	2 > 1 3 > 1
	Hayır	131	3,840	1,122			
	Fikrim Yok	75	3,520	1,018			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Evet	204	3,730	1,088	2,996	0,051	
	Hayır	131	3,980	0,886			
	Fikrim Yok	75	3,710	0,983			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Evet	204	3,880	1,078	10,719	0,000	1 > 3 2 > 3
	Hayır	131	4,080	0,882			
	Fikrim Yok	75	3,330	1,528			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Evet	204	3,460	1,120	3,575	0,029	2 > 1
	Hayır	131	3,810	1,325			
	Fikrim Yok	75	3,640	1,111			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda

bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=13,078$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($4,210 \pm 0,703$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların puanlarından ($3,370 \pm 1,687$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.*” puanları ($4,210 \pm 0,703$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların puanlarından ($3,080 \pm 1,681$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=8,601$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı Evet olanların “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puanları ($3,720 \pm 1,130$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($3,200 \pm 1,424$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puanları ($3,890 \pm 1,069$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($3,200 \pm 1,424$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=7,598$; $p=0,001<0.05$). Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı Evet olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları ($3,880 \pm 0,936$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($3,360 \pm 1,086$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı Hayır olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları ($3,660 \pm 1,042$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($3,360 \pm 1,086$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=9,537$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları ($3,910 \pm 0,991$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların puanlarından ($3,530 \pm 1,076$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları ($3,910 \pm 0,991$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($3,390 \pm 0,971$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği

inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,891$; $p=0,008<0.05$).

Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları ($3,990 \pm 0,882$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların “*puanlarından* ($3,690 \pm 1,240$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı Evet olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları ($3,990 \pm 0,882$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($3,650 \pm 0,878$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=20,805$; $p=0,000<0.05$).

Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,840 \pm 1,122$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların puanlarından ($2,930 \pm 1,479$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,520 \pm 1,018$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların puanlarından ($2,930 \pm 1,479$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.*” Puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği

inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=10,719$; $p=0,000<0.05$).

Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların *“Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”* puanları ($3,880 \pm 1,078$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($3,330 \pm 1,528$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı Hayır olanların *“Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”* puanları ($4,080 \pm 0,882$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($3,330 \pm 1,528$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.* Puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,575$; $p=0,029<0.05$). Buna göre; çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların *“Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.”* puanları ($3,810 \pm 1,325$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların puanlarından ($3,460 \pm 1,120$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, *“Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”*, *“Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.”* puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 53:Katılımcıların Çocuklarının Kendilerinden Daha Rahat Yaşam Süreceği İnançlarına Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum	Evet	204	3,360	1,281	0,077	0,925	
	Hayır	131	3,340	1,251			
	Fikrim Yok	75	3,410	1,067			
Yoksulluk kaderdir	Evet	204	3,570	0,992	2,193	0,113	
	Hayır	131	3,530	1,139			
	Fikrim Yok	75	3,830	0,844			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler	Evet	204	3,470	1,098	1,070	0,344	
	Hayır	131	3,400	1,317			
	Fikrim Yok	75	3,640	0,995			
Yoksul olmamak için eğitimi olmak gerekir	Evet	204	3,740	0,847	0,078	0,925	
	Hayır	131	3,770	0,873			
	Fikrim Yok	75	3,730	0,905			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır	Evet	204	3,680	0,884	0,084	0,920	
	Hayır	131	3,690	1,022			
	Fikrim Yok	75	3,640	0,849			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir	Evet	204	3,680	1,084	4,537	0,011	3 > 1 3 > 2
	Hayır	131	3,490	1,279			
	Fikrim Yok	75	3,970	0,838			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur	Evet	204	3,860	1,085	3,640	0,027	3 > 1 3 > 2
	Hayır	131	3,850	1,262			
	Fikrim Yok	75	4,230	0,649			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum	Evet	204	3,370	1,131	6,756	0,001	1 > 2 3 > 2
	Hayır	131	3,010	1,225			
	Fikrim Yok	75	3,550	0,827			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur	Evet	204	4,000	1,119	3,174	0,043	3 > 2
	Hayır	131	3,760	1,313			
	Fikrim Yok	75	4,150	0,881			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Evet	204	4,510	0,566	4,075	0,018	1 > 3 2 > 3
	Hayır	131	4,510	0,716			
	Fikrim Yok	75	4,280	0,689			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,537$; $p=0,011<0.05$). Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,970 \pm 0,838$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların puanlarından ($3,680 \pm 1,084$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($3,970 \pm 0,838$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların puanlarından ($3,490 \pm 1,279$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,640$; $p=0,027<0.05$). Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,230 \pm 0,649$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların puanlarından ($3,860 \pm 1,085$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.*” puanları ($4,230 \pm 0,649$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların puanlarından ($3,850 \pm 1,262$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=6,756$; $p=0,001<0.05$). Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı evet olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,370 \pm 1,131$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların puanlarından ($3,010 \pm 1,225$) yüksek bulunmuştur.
- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,550 \pm 0,827$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı Hayır olanların puanlarından ($3,010 \pm 1,225$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” Puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,174$; $p=0,043<0.05$). Buna göre; çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları ($4,150 \pm 0,881$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı hayır olanların puanlarından ($3,760 \pm 1,313$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,075$; $p=0,018<0.05$). Buna göre;

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı Evet olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,510 \pm$

0,566), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($4,280 \pm 0,689$) yüksek bulunmuştur.

- Çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı Hayır olanların “*Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.*” puanları ($4,510 \pm 0,716$), çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inancı fikrim yok olanların puanlarından ($4,280 \pm 0,689$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”, “Yoksulluk kaderdir.”, “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.” Puan ortalamalarının çocuklarının kendilerinden daha rahat yaşam süreceği inançlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 54:Katılımcıların Yoksulluk Problemlerine Göre Yardımlarla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.	Doğduğumdan beri	240	3,420	1,551	0,857	0,464	
	Evlenmeden önce başladı	34	3,290	1,767			
	Evlendikten sonra	126	3,420	1,636			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,200	1,687			
Yapılan yardımları yeterli buluyorum.	Doğduğumdan beri	240	3,880	0,990	7,952	0,000	1 > 3 4 > 3
	Evlenmeden önce başladı	34	3,650	1,203			
	Evlendikten sonra	126	3,280	1,457			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,200	0,422			
Yapılan yardımlardan son derece memnunum.	Doğduğumdan beri	240	3,870	1,022	4,480	0,004	1 > 3
	Evlenmeden önce başladı	34	3,530	0,706			
	Evlendikten sonra	126	3,500	1,041			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,400	0,843			
Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.	Doğduğumdan beri	240	3,770	0,867	4,189	0,006	1 > 3 2 > 3 4 > 3
	Evlenmeden önce başladı	34	3,880	1,343			
	Evlendikten sonra	126	3,440	1,217			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,200	0,422			
Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.	Doğduğumdan beri	240	3,550	0,958	7,880	0,000	2 > 1 3 > 1
	Evlenmeden önce başladı	34	3,880	0,591			
	Evlendikten sonra	126	3,990	0,815			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,000	0,000			
Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.	Doğduğumdan beri	240	4,000	1,008	6,933	0,000	1 > 3 2 > 3
	Evlenmeden önce başladı	34	3,880	1,094			
	Evlendikten sonra	126	3,500	0,986			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,000	0,000			
Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.	Doğduğumdan beri	240	3,210	1,241	8,262	0,000	3 > 1 1 > 4 2 > 4 3 > 4
	Evlenmeden önce başladı	34	3,240	1,793			
	Evlendikten sonra	126	3,690	1,299			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	1,800	1,687			
Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.	Doğduğumdan beri	240	3,960	1,046	12,874	0,000	1 > 2 3 > 2 1 > 4 2 > 4 3 > 4
	Evlenmeden önce başladı	34	3,240	1,017			
	Evlendikten sonra	126	3,790	0,806			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	2,400	0,843			
Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.	Doğduğumdan beri	240	3,810	1,162	1,482	0,219	
	Evlenmeden önce başladı	34	4,180	0,999			
	Evlendikten sonra	126	3,780	1,179			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,200	0,422			
Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.	Doğduğumdan beri	240	3,550	1,199	1,473	0,221	
	Evlenmeden önce başladı	34	3,410	1,158			
	Evlendikten sonra	126	3,780	1,213			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,400	0,843			

Araştırmaya katılanların Yunus Emre Kültür Vakfı tarafından yapılan yardımlarla ilgili görüşlerinin yoksulluk problemlerine göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=7,952; p=0,000<0.05). Buna göre;

- Yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puanları (3,880 ± 0,990), yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların puanlarından (3,280 ± 1,457) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların “*Yapılan yardımları yeterli buluyorum.*” puanları (4,200 ± 0,422), yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların puanlarından (3,280 ± 1,457) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=4,480; p=0,004<0.05). Buna göre; yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların “*Yapılan yardımlardan son derece memnunum.*” puanları (3,870 ± 1,022), yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların puanlarından (3,500 ± 1,041) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (F=4,189; p=0,006<0.05). Buna göre;

- Yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları ($3,770 \pm 0,867$), yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,217$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları ($3,880 \pm 1,343$), yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,217$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların “*Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.*” puanları ($4,200 \pm 0,422$), yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,217$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=7,880$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($3,880 \pm 0,591$), yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların puanlarından ($3,550 \pm 0,958$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.*” puanları ($3,990 \pm 0,815$), yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların puanlarından ($3,550 \pm 0,958$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=6,933$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları ($4,000 \pm 1,008$), yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların puanlarından ($3,500 \pm 0,986$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların “*Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.*” puanları ($3,880 \pm 1,094$), yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların puanlarından ($3,500 \pm 0,986$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=8,262$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,690 \pm 1,299$), yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların puanlarından ($3,210 \pm 1,241$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,210 \pm 1,241$), yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların puanlarından ($1,800 \pm 1,687$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,240 \pm$

1,793), yoksulluk problemi Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların puanlarından ($1,800 \pm 1,687$) yüksek bulunmuştur.

- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.*” puanları ($3,690 \pm 1,299$), yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların puanlarından ($1,800 \pm 1,687$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=12,874$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,960 \pm 1,046$), yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların puanlarından ($3,240 \pm 1,017$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,790 \pm 0,806$), yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların *puanlarından* ($3,240 \pm 1,017$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,960 \pm 1,046$), yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların puanlarından ($2,400 \pm 0,843$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,240 \pm 1,017$), yoksulluk

problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların puanlarından ($2,400 \pm 0,843$) yüksek bulunmuştur.

- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.*” puanları ($3,790 \pm 0,806$), yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların *puanlarından* ($2,400 \pm 0,843$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 54’teki verilere göre eşinden ayrılan veya başına kötü bir şey geldikten sonra yoksul duruma düşen bireylerin yardımları daha olumlu değerlendirdikleri görülmektedir.

Tablo 55: Katılımcıların Yoksulluk Problemlerine Göre Yoksullukla İlgili Görüşlerinin Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum	Doğduğumdan beri	240	3,270	1,306	1,426	0,234	
	Evlenmeden önce başladı	34	3,650	1,152			
	Evlendikten sonra	126	3,480	1,108			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,200	1,033			
Yoksulluk kaderdir	Doğduğumdan beri	240	3,680	1,083	3,871	0,009	1 > 2 3 > 2 4 > 2
	Evlenmeden önce başladı	34	3,060	1,071			
	Evlendikten sonra	126	3,600	0,849			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,800	0,789			
İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler	Doğduğumdan beri	240	3,570	1,187	1,234	0,297	
	Evlenmeden önce başladı	34	3,290	0,970			
	Evlendikten sonra	126	3,360	1,169			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,400	0,516			
Yoksul olmamak için eğitimi olmak gerekir	Doğduğumdan beri	240	3,750	0,842	0,407	0,748	
	Evlenmeden önce başladı	34	3,880	0,686			
	Evlendikten sonra	126	3,720	0,918			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,600	1,265			
Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır	Doğduğumdan beri	240	3,770	0,935	1,939	0,123	
	Evlenmeden önce başladı	34	3,590	0,857			
	Evlendikten sonra	126	3,530	0,927			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,600	0,516			
İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir	Doğduğumdan beri	240	3,440	1,115	12,054	0,000	3 > 1 4 > 1 3 > 2
	Evlenmeden önce başladı	34	3,470	1,308			
	Evlendikten sonra	126	4,120	0,968			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,200	0,422			
Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur	Doğduğumdan beri	240	3,840	1,124	1,560	0,199	
	Evlenmeden önce başladı	34	3,880	1,200			
	Evlendikten sonra	126	4,100	0,999			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,800	0,789			
Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum	Doğduğumdan beri	240	3,160	1,203	4,008	0,008	3 > 1 3 > 2
	Evlenmeden önce başladı	34	3,120	1,200			
	Evlendikten sonra	126	3,560	0,943			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	3,600	0,516			
Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur	Doğduğumdan beri	240	3,690	1,185	11,039	0,000	2 > 1 3 > 1 4 > 1
	Evlenmeden önce başladı	34	4,180	0,936			
	Evlendikten sonra	126	4,330	1,043			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,600	0,516			
Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.	Doğduğumdan beri	240	4,440	0,682	2,296	0,077	
	Evlenmeden önce başladı	34	4,710	0,462			
	Evlendikten sonra	126	4,480	0,616			
	Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra	10	4,200	0,422			

Araştırmaya katılanların yoksullukla ilgili görüşlerinin yoksulluk problemlerine göre farklılaşma durumu Anova testi ile incelenmiştir. Anova testi sonucunda bulunan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların, “*Yoksulluk kaderdir.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=3,871$; $p=0,009<0.05$).

Buna göre;

- Yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,680 \pm 1,083$), yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların puanlarından ($3,060 \pm 1,071$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,600 \pm 0,849$), yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların puanlarından ($3,060 \pm 1,071$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların “*Yoksulluk kaderdir.*” puanları ($3,800 \pm 0,789$), yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların puanlarından ($3,060 \pm 1,071$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=12,054$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,120 \pm 0,968$), yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,115$) yüksek bulunmuştur.

- Yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,200 \pm 0,422$), yoksulluk problemi doğduğumdan beri olanların puanlarından ($3,440 \pm 1,115$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.*” puanları ($4,120 \pm 0,968$), yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların puanlarından ($3,470 \pm 1,308$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=4,008$; $p=0,008<0.05$). Buna göre;

- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,560 \pm 0,943$), yoksulluk problemi doğduğumdan beri olanların puanlarından ($3,160 \pm 1,203$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.*” puanları ($3,560 \pm 0,943$), yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların puanlarından ($3,120 \pm 1,200$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F=11,039$; $p=0,000<0.05$). Buna göre;

- Yoksulluk problemi evlenmeden önce başladı olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları ($4,180 \pm 0,936$), yoksulluk

problemi doğduğundan beri olanların puanlarından ($3,690 \pm 1,185$) yüksek bulunmuştur.

- Yoksulluk problemi evlendikten sonra olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları ($4,330 \pm 1,043$), yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların puanlarından ($3,690 \pm 1,185$) yüksek bulunmuştur.
- Yoksulluk problemi eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra olanların “*Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.*” puanları ($4,600 \pm 0,516$), yoksulluk problemi doğduğundan beri olanların puanlarından ($3,690 \pm 1,185$) yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların, “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”, “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”, “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” puan ortalamalarının yoksulluk problemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 55’teki verilerden eşinden ayrıldıktan veya başına kötü bir olay geldikten sonra yoksul duruma düşenlerin yoksulluğu daha fazla kültür haline dönüştürdükleri gözlenmektedir.

SONUÇ

Araştırma Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan 410 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Vakıf; aile yardımı, eğitim yardımı, sağlık ve engelli yardımı ile özel amaçlı yardımlar olmak üzere 4 alanda yardımlar yapmaktadır. Araştırmada yardım yapılan kişilerin aldıkları yardımlar incelendiğinde; ailelere yapılan yardımların çoğunluğun (%79) gıda yardımı, eğitim yardımlarının çoğunluğun (%77,3) öğrenci ihtiyaç yardımı, sağlık ve engelli yardımlarının çoğunluğunun (%87,1) sağlık yardımı ve özel amaçlı yardımların %78,5'i aşevi faaliyetlerinden oluştuğu saptanmıştır.

Araştırmada Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin yardımlarla ilgili görüşleri 10 önerme ile incelenmiş ve 5 üzerinden değerlendirilmiştir. Buna göre katılımcıların en fazla katıldıkları görüşler; 3,840 ortalama ile “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.”, 3,830 ortalama ile “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.” önermelerine ilişkin olduğu, en az katıldıkları görüşlerin ise; 3,330 ortalama ile “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.” ve 3,430 ortalama ile “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.” önermelerine ilişkindir. Bu sonuçlardan yola çıkarak Yunus Emre Kültür Vakfı'nın yaptığı yardımlarda tarafsız ve adaletli olduğu, yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğu, ancak yapılan yardımların katılımcıların geleceğe güvenle bakmaları konusunda ve katılımcıların yaşamlarını rahatlatmada yetersiz olduğu belirlenmiştir. Sosyal yardımlar vatandaşların geçici olarak ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir unsurdur. Geleceğe güvenle bakmada ve yaşamlarını rahatlatmada sosyal yardımların değil, daha kalıcı istihdam, eğitim gibi uygulamaların önemli fonksiyonları olabilir.

Katılımcıların yoksullukla ilgili görüşleri de 10 önerme ile incelenmiş ve 5 üzerinden değerlendirilmiştir. Buna göre katılımcıların en fazla katıldıkları görüşler; 4,470 ortalama ile “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” ve 3,950

ortalama ile “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur” önermelerine ilişkindir. En az katıldıkları görüşler ise; 3,290 ortalama ile “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum” ve 3,370 ortalama ile “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum” önermelerine ilişkindir. Çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde; yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerektiği konusunda bir fikir birliğinin olduğu, görülmektedir. Ancak olumsuz olarak değerlendirilebilecek sonuç ise; yoksulların çocuklarının yoksul bir yaşam sürmeye mahkûm olacağıdır. Bu noktada bir kabullenişin olduğu göze çarpmaktadır. Oysaki çalışan ve mücadele eden hiç kimse yoksul bir hayat sürmeye mahkûm değildir. Diğer ilgi çeken bir sonuç ise yoksulluktan gelecekte kurtulunabileceği dair inancın zayıflığıdır. Yardım alan insanlarda bir kabulleniş ve inanç eksikliği göze çarpmaktadır. Yoksulluktan dolayı dışlandığını düşünenlerin ortalamasının düşük olması ise, olumlu bir sonuçtur.

Araştırmada Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan kişilerin tanımlayıcı özellikleri açısından yapılan yardımlarla ve yoksullukla ilgili görüşleri de incelenmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak ele alınan değişken olarak katılımcıların yardımlarla ilgili; “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” ve “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” görüşlerine katılım düzeylerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre; erkekler “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” ve “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” önermeleri ile ilgili olarak kadın katılımcılara göre daha olumlu görüşler bildirirken,

“Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.” önermesi ile ilgili olarak kadınlar, erkeklere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

Cinsiyet açısından katılımcıların yoksullukla ilgili görüşleri incelendiğinde ise “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir” önermesi dışındaki görüşlerinde farklılıkların olmadığı belirlenmiştir. Buna göre kadın katılımcılar, erkeklere göre “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir” görüşüne daha fazla katılırlarken, diğer yoksullukla ilgili görüşleri kadın ve erkeklerin birbirlerine benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların yaş grupları açısından sosyal yardımlarla ilgili sadece “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.” görüşünde farklılaşma olduğu, 64 yaş üzerinde bulunanların bu önermeye diğer yaş gruplarına göre daha az katıldıkları, farklı yaş gruplarında bulunan katılımcıların diğer yardımlarla ilgili görüşlerinin ise birbirlerine benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yoksullukla ilgili görüşler yaş grupları açısından incelendiğinde ise; “Yoksulluk kaderdir.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” , “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. 64 yaş ve üzerinde bulunanlar “Yoksulluk kaderdir.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerine diğer yaşlardakilere göre daha az katılırlarken, 45-54 yaş arasında bulunanlar, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” , “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.” görüşlerine diğer yaşlardaki katılımcılardan daha fazla katılmaktadırlar. Buradan 45-54 yaş aralığındaki yardım alan

bireyler arasında yoksulluğun bir kültür olarak algılanmadığı, bu yaştakilerin yoksulluğa daha gerçekçi yaklaştıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin medeni durumlarına göre yardımlarla ilgili görüşleri incelendiğinde; “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.” görüşü dışında, yardımlarla ilgili görüşlerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği, boşanmış olanların ise “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.” görüşüne diğer medeni durumdakilere göre daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Boşanmış olan bireyler, toplumsal açıdan kendilerini daha yalnız, daha korumasız hissedebilirler. Özellikle Türkiye’de kadınlar eşlerinden ayrılmış, tekrar baba evine dönmüşlerse, ailesine maddi açıdan yeni bir sorumluluk yüklemiş olabilirler. Bu psikolojideki bireylere yapılan yardımlar, ailenin içinde bulunduğu maddi sıkıntıların giderilmesine açısından daha ciddi katkılar yapabileceği düşünülmektedir.

Medeni durum açısından yoksullukla ilgili görüşlere bakıldığında ise; “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre boşanmış olan katılımcılar “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.” görüşlerine diğer medeni durumda bulunanlara göre daha fazla katılırlarken, eşi vefat etmiş olanlar da “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerine daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çıkan sonuçlardan

boşanmış bireyler arasında yoksulluğun bir kültür haline dönüştüğü söylenememektedir. Boşanmış bireyler yoksulluğa daha gerçekçi yaklaşmaktadırlar.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin öğrenim durumlarına göre yardımlarla ilgili görüşleri incelendiğinde; “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.” ve “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Öğrenim durumu okur-yazar olanlar “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.” görüşüne daha fazla katılırlarken, ortaokul ve dengi mezunları “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.” görüşüne daha fazla katılmakta ve lise ve dengi okul mezunları da “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Çıkan sonuçlardan eğitim düzeyi düşük bireylere yapılan yardımların, ailenin ekonomik durumu üzerinde daha olumlu etkiler yaptığı söylenebilir.

Katılımcıların yoksullukla ilgili görüşleri öğrenim durumu açısından incelendiğinde; “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum” ve “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre okur-yazar öğrenim durumunda olanlar “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.”, diğer öğrenim durumundakilerden daha az, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.” görüşüne ise daha fazla katılmakta oldukları, üniversite/yüksekokul mezunlarının ise “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.” ve “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” görüşlerine daha düşük öğrenim durumuna sahip olanlara göre daha az katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çıkan sonuçlardan eğitim düzeyi düşük bireyler arasında

yoksulluğun daha bir kültür haline dönüştüğü, üniversite mezunlarının daha yoksulluğa karşı daha gerçekçi yaklaşarak, yoksulluktan kurtulma umutlarının daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin aylık gelir düzeylerine göre yardımlarla ilgili görüşleri incelendiğinde; “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.” ve “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” görüşlerinde farklılıkların olduğu, aylık ortalama 1001-1500TL gelire sahip olanların bu konuda en olumsuz görüşe sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Çıkan bu sonuç insanların gelir düzeyi yükseldikçe yapılan yardımlar konusundaki görüşlerinin olumsuzlaştığını düşündürmektedir. Çünkü bireylerin gelir düzeyleri düştükçe daha fazla yardıma gereksinim duymakta ve gelen yardımlar genel bir ifade ile daha makbule geçmektedir.

Katılımcıların aylık gelir düzeylerine göre yoksullukla ilgili görüşlerinden sadece “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır.” önermesinde farklılıkların olmadığı, diğer tüm görüşlerde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre; aylık 0-500 TL gelire sahip olanlar “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.” ve “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” önermesine diğer gelir düzeyindekilere göre daha az “Yoksulluk kaderdir.” görüşüne ise daha fazla katıldıkları, 751-1500TL gelire sahip olanların “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.” görüşlerine diğer gelir düzeyindekilere göre daha fazla katıldıkları, aylık 1500 TL ve üzeri gelir düzeyinde bulunanların ise “İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” görüşlerine daha düşük gelir düzeyindekilere göre

daha fazla, “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşüne ise daha az katıldıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Çıkan sonuçlardan gelir düzeyi düşük bireyler arasında yoksulluğun kültürleştiği, gelir düzeyi yükseldikçe, bireylerin yoksulluğa karşı daha gerçekçi bir bakış açısına sahip oldukları ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan kişilerin çalışma durumlarına göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.” ve “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre Çalışıyor ve düzenli geliri var olanlar, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.” görüşüne en fazla diğer çalışma durumuna sahip olan katılımcılara göre “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” daha düşük düzeyde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kısaca, çalışan bireylerin yardımların yerine ulaşması konusunda daha olumlu düşünceler içerisinde oldukları söylenebilir.

Katılımcıların çalışma durumlarına göre yoksullukla ilgili görüşlerine bakıldığında; “Yoksulluk kaderdir.”, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre; Çalışıyor ve düzenli geliri var olan katılımcıların diğer çalışma durumuna sahip katılımcılara göre “Yoksulluk kaderdir.” görüşüne katılma düzeylerinin düşük, “Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerine ise katılma düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çıkan sonuçlardan çalışan bireyler arasında yoksulluğun kültürden çok, gerçek bir olgu olarak algılandığı ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin çocuk sayılarına göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” ve “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre 1 çocuğa sahip olan katılımcıların “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.” ve “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” görüşlerine diğer sayılarda çocuk sahibi olanlara göre daha fazla katıldıkları, 5 ve üzeri çocuğa sahip olanların ise “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.” görüşüne daha az “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” görüşüne daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin çocuk sayısı arttıkça, sosyal yardımlara duydukları ihtiyacın arttığı, bunun da görüşlerine yansıdığı düşünülmektedir.

Katılımcıların çocuk sayısı açısından yoksullukla ilgili görüşleri incelendiğinde; “Yoksulluk kaderdir.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”, ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre 1 çocuğa sahip olan katılımcılar, “Yoksulluk kaderdir.” görüşüne farklı sayıda çocuğa sahip olan katılımcılara göre daha düşük düzeyde katılırlarken, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerine daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. 4 çocuğa sahip olanlar da Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” görüşüne diğer çocuk sayısına sahip katılımcılara göre daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. Çıkan sonuçlardan yoksul bireylerin çocuk sayısı arttıkça yoksulluğu daha fazla kültür haline dönüştürdükleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin konut durumlarına göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” ve “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre; oturduğu konut kendilerinin olanların, kirada veya başka birinin evinde bedelsiz oturanlara göre; ilgili “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” görüşlerine katılma durumlarının daha yüksek olduğu, başka birinin evinde bedelsiz oturanların ise kendi evinde veya kirada oturanlara göre “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” görüşüne daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların konut durumlarına göre yoksullukla ilgili görüşlerine bakıldığında; “Yoksulluk kaderdir”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır” ve “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre konut durumu başka birinin evinde bedelsiz oturuyor olanların konut durumu kira ve kendi evi olanlara göre “Yoksulluk kaderdir”, “Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır” ve “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.” görüşlerine katılma düzeyleri daha azdır. Buradan başka birinin evinde bedelsiz oturan yoksulların yoksulluk olgusuna karşı daha gerçekçi yaklaştıkları ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin doğum yerlerine göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.” ve “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.” görüşlerinde farklılıkların olduğu, diğer yardımlarla ilgili görüşlerinde farklılıkların olmadığı belirlenmiştir. Buna göre doğum yeri Karaman olan katılımcılar, diğer yerlerde doğan katılımcılara göre Yapılan yardımları

yeterli buluyorum.” ve “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.” görüşlerine daha fazla katılırlarken, yardımlarla ilgili diğer görüşlere katılma düzeyleri, Karaman veya diğer yerlerde doğan katılımcıların birbirlerine benzerlik göstermektedir.

Yoksullukla ilgili görüşler, katılımcılar doğum yerleri açısından incelendiğinde sadece “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” görüşüne Karaman dışında doğanların daha fazla katıldıkları, diğer yoksullukla ilgili görüşlere katılma durumunun katılımcıların doğum yerleri açısından birbirlerine benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan kişilerin Karaman’da yaşam sürelerine göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.”, “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” ve “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” görüşlerine 5-9 yıl arası Karaman’da yaşam süresi olanların Karaman’da farklı süre yaşam süresine sahip olanlara göre daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Yoksulluk hakkındaki görüşler açısından Karaman’da yaşam süresine göre farklılıkları incelendiğinde ise yine 5-9 yıl arası Karaman’da yaşam süresi bulunanların, “Yoksulluk kaderdir.” görüşüne Karaman’da farklı süre yaşam süresine sahip olanlara göre daha fazla katıldıkları, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” görüşüne ise daha az katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Karaman’da 5-9 yıldır yaşayan ve yardım alan bireylerin yoksulluğu bir kültüre dönüştürdüklerini düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan kişilerin sosyal güvencelerinin olup olmama durumlarına göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımlar

ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.” ve “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre; sosyal güvencesi bulunmayanlar, “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.” görüşüne sosyal güvencesi bulunanlara göre daha fazla katılırlarken, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.” ve “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” görüşlerine daha az katılmaktadırlar.

Katılımcıların sosyal güvencelerinin olup olmaması açısından yoksullukla ilgili “Yoksulluk kaderdir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerinde farklılıkların olduğu, sosyal güvencesi bulunanların bulunmayanlara göre “Yoksulluk kaderdir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.” görüşlerine daha fazla katıldıkları, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerine ise daha az katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan kişilerin hayatlarından memnuniyet durumlarına göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.” ve “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre; hayatından memnun olmayan ama yinede şükredenlerin memnun ve zengin olsam daha memnun olurum olanlara göre Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.” görüşlerine katılma düzeyleri düşük, “Yapılan yardımların

zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” görüşüne katılma düzeylerinin ise daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların hayattan memnuniyet durumlarına göre yoksullukla ilgili görüşleri incelendiğinde “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.”, “Yoksulluk kaderdir.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.” ve “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.” görüşlerinde farklılıklar olduğu, hayatından memnun olanların, memnun olmayan ve zengin olsa daha memnun olurum olanlara göre “Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum.” görüşüne katılma düzeylerinin düşük, “Yoksulluk kaderdir.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.” ve “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.” görüşlerine katılma düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan kişilerin çocuklarının kendilerinden daha rahat bir yaşam süreceği inançlarına göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.” ve “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” görüşleri dışındaki yardımlarla ilgili görüşleri dışındaki yardımlarla ilgili görüşlerinde istatistiksel olarak farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre çocuklarının kendilerinden daha rahat bir yaşam süreceği inancı olmayanların “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.” görüşüne katılım düzeyleri inancı olanlara ve fikri olmayanlara göre daha düşük, “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” ve “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” görüşlerine katılma düzeyleri ise daha yüksektir. Çocuklarının kendilerinden daha rahat bir yaşam süreceği inancında olanların, inancı olmayanlara ve fikri olmayanlara göre “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.”,

“Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.” ve “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.” görüşlerine katılma düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuklarının kendilerinden daha rahat bir yaşam süreceği inançlarına göre yoksullukla ilgili görüşlerine bakıldığında; “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre; çocuklarının kendilerinden daha rahat bir yaşam süreceği konusunda fikri olmayanların; daha rahat bir yaşam süreceği inancında olanlara ve olmayanlardan, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.”, “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” ve “Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.” görüşlerine daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan kişilerin yoksulluk probleminin ne zamandır var olduğuna göre yardımlarla ilgili “Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.”, “Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.” ve “Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.” görüşleri dışındaki yardımlarla ilgili görüşlerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre; yoksulluk eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra problem oldu diyenlerin “Yapılan yardımları yeterli buluyorum.”, “Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.”, “Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.” görüşlerine daha fazla katılırlarken, “Yapılan

yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.” ve “Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.” görüşlerine daha az katılmaktadırlar. Yoksulluk probleminin doğduğundan beri var olduğunu düşünenlerin ise; “Yapılan yardımlardan son derece memnunum.” görüşüne daha fazla “Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.” görüşüne ise daha düşük düzeyde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çıkan sonuçlardan eşinden ayrılan veya başına kötü bir şey geldikten sonra yoksul duruma düşenlerin, yapılan yardımlar hakkında daha olumlu düşündükleri, ancak doğduğu günden itibaren yoksul olduğunu düşünenlerin yardımlar hakkında olumsuz düşünerek, yardımları bir yaşam biçimine dönüştürdükleri düşünülmektedir.

Katılımcıların yoksulluk probleminin ne zamandır var olduğuna göre yoksullukla ilgili görüşleri incelendiğinde, eşinden ayrıldıktan/başına kötü bir durum geldikten sonra yoksulluk probleminin var olduğunu düşünenlerin “Yoksulluk kaderdir.”, “İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir.”, “Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum.” ve “Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur.” görüşlerine yoksulluk probleminin başlangıcına dair farklı görüşlerde olanlara göre daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buradan eşinden ayrıldıktan veya başına kötü bir olay geldikten sonra yoksul duruma düşenler arasında yoksulluğun daha fazla kültür haline dönüştüğü, ancak bu insanların umudunu kaybetmeyerek, gelecekte yoksulluktan kurtulma inançlarında oldukları söylenebilir.

Sonuç olarak; Karaman’da bulunan Yunus Emre Kültür Vakfı’ndan yardım alan 410 yoksul kişi üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, Yunus Emre Kültür Vakfı’nın bireylerin yaşamlarını kolaylaştırıcı, ihtiyaçlarını giderici önemli sosyal yardımlar gerçekleştirdiği, böylelikle geçmişten günümüze gelen vakıf geleneğini sürdürerek,

toplumda kaynaşma ve bütünleşmeyi sağlama adına önemli faaliyetlerde buldukları gözlenmiştir.

Yunus Emre Kültür Vakfı, yaptığı yardımlar arasında en fazla yoksul bireylerin temel ihtiyacı olan gıda yardımında bulunmaktadır. Gıda yardımını ailelere hem erzak olarak temin etmekte, hem de bünyesinde bulunan aşevi sayesinde günlük sıcak yemekleri öğünlerde ihtiyaç sahiplerine dağıtarak gerçekleştirmektedir. Böylelikle yoksul bireylerin yaşamlarını sürdürmelerinde en temel ihtiyaç olan beslenmelerini sağlamalarına yardımcı olmaktadır.

Vakıflar toplumsal tabakalaşmanın önüne geçilmesinde, toplumsal kaynaşma ve bütünleşmenin sağlanmasında önemli roller üstlenmektedirler. Bu rollerini gerçekleştirirken gerçek ihtiyaç sahiplerine, zamanında ve yeterli düzeyde, sosyal yardımlarda bulunmaktadır. Yapılan yardımlar her ne kadar yoksulluğu ortadan kaldırmasa da, insanların günlük ihtiyaçlarını karşılamada büyük katkılar sağlamaktadır. En temel ihtiyaçlarını karşılayamayan bireyler toplumda risk grubunu oluştururlar. Çünkü açlık ve çaresizlik bireyleri kötü yollara itebilir. Bireylerin istenmeyen toplum için risk ve suç oluşturabilecek durumlara düşmemesi açısından yardımlar oldukça önemli fonksiyon üstlenmektedirler.

Yapılan yardımların asıl amacı, ihtiyaç sahiplerinin sıkıntılarını geçici süre ile gidermektir. Tabi bu geçici süre yardım yapılan kişinin yardıma olan ihtiyacına göre farklılık gösterebilir. Örneğin dört yıllık bir fakültede okuyan bir öğrenciye dört yıl süre ile yardım yapılmalıdır. İlk yılın sonunda yardım kesilirse, öğrencinin eğitim hayatı son bulabilir veya olumsuz etkilenebilir. Bunun için yapılan yardımların etkili bir şekilde planlanması gerekmektedir. Özellikle ailelere yapılan yardımlar, yerinde ve doğru değerlendirilerek, yardım planı yapılmalıdır. Geçici süre ile değil de, yardımlar sürekli

olarak gerçekleştiğinde, yoksul bireyler üzerinde alışkanlık haline dönüşebilmekte, yoksulluktan kurtulmak adına çaba gayret göstermek yerine, daha fazla yardım talebinde bulunup, yaşamlarını aldıkları yardımlarla sürdürme durumuna gelebilmektedir. Bu durum yoksulluğun kültür haline dönüşmesi olarak da açıklanabilir. nemli olan hem vakıf geleneğinin sürdürülmesi, hem de yoksulluğun kültür haline dönüşmemesinin sağlanmasıdır.

Araştırmada; Yunus Emre Kültür Vakfı'ndan yardım alan farklı tanımlayıcı özelliklere sahip bireylerin yardımlar ve yoksulluk hakkında görüşlerinde önemli anlamlı farklılıkların olduğu, eğitim ve gelir düzeyi düşük, çok ocuk sahibi bireyler arasında yoksulluğun kültür haline dnştiği gözlenmiştir. Yoksulluk kültürünün önüne geçilebilmesi için öncelikle yoksul bireylerin eğitim durumlarının yükseltilmesi ve meslek edindirme faaliyetlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir. Böylelikle daha rahat iş ve çalışma imkânı bulan yoksul vatandaşların sosyal yardımlara ihtiyaçlarının kalmayacakları düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, R. Ö., ve Yusufoglu, Ş. (2012). Türkiye’de Yoksulluk Olgusu ve Toplumsal Yansımaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1, 1, 76- 117.
- Açıkgöz, R. (2013). *Yoksullukla Mücadele ve Üçüncü Sektör*. Ankara: Altnpost Basın Yayın Dağıtım.
- Aile Şurası, (2004). *Aile ve Yoksulluk Kararları*. 18-20 Mayıs 2004, Ankara.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 Faaliyet Raporu, Erişim tarihi: 10 Mart 2015
http://www.aile.gov.tr/data/53fe1465369dc3053ccd5500/aile_ve_sosyal_politikalar_bakanligi_2013_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf,
- Aksan, G. (2012). Yoksulluk ve Yoksulluk Kültürünün Toplumsal Görünümleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 9-10.
- Aktan, C. C. ve Vural, İ.Y.(2002). *Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri*. Ed.: Coşkun Can Aktan, Yoksullukla Mücadele Stratejileri, Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.
- Akyıldız, F. (2010). *Kriz, Kapitalizm ve Hayırseverlik*. Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-I içinde, Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınları.
- Algan, E. A. (2010). *Combatingpoverty in Theeu*, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Altay, A. (2007). Küreselleşen Yoksulluk Olgusunun Önlenmesinde Mikro-Finansman Yaklaşımı. *Finans Politik Ekonomik Yorumlar*,44, 510, 57-67.
- Altun, Ö. (2011). *Türkiye’de Uygulanan Yoksullukla Mücadele Programları ve Etkinlikleri*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Arıcı, K. (b.t.) *Bilge Kağan'dan Günümüze Türk Devlet Felsefesinde Fukaralıkla Mücadele, Sosyal Dayanışma ve Sosyal Güvenlik Politikaları*, Erişim tarihi: 10Mart 2015, <http://www.turkcu.com/basbug-ard-kit/karici.htm>
- Arpacıoğlu, Ö., ve Yıldırım, M. (2011). *Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluğun Analizi. Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4, 2, 60-76.
- Arpacıoğlu, Özge (2012). *Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aşçı, Z., ve Demiryürek, K. (2008). Kırsal Yoksullukla Mücadelede Yeni Adım: Mikro Kredi. *Hr.Ü. Zir. Fak. Dergisi*, 12, 4, 73-79.
- Avcı, N. (2014). *2015 Yılı Bütçe Sunuşu TBMM Genel Kurulu*. Ankara: T. C. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Aydın, D., ve diğerleri, (2006). *Türkiye'de Hayırseverlik: Vatandaşlar, Vakıflar ve Sosyal Adalet*. TÜSEV.
- Aydın, M., ve Türgay, T. (2011). Yoksullukla Mücadelede Vergi Politikası ve Türkiye. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16, 1, 249-274.
- Aydın, K. (2014). Yapısal İşlevselci Teori ve Toplumsal Tabakalaşma. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 8,213-239.
- Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Eylem ve İşlemlerine İlişkin Araştırma ve Denetleme Raporu*. Erişim tarihi: 10Mart 2015, <http://akgul.bilkent.edu.tr/ddk/ddk20.pdf>

- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (2009). *Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar Komisyon Raporu*. Erişim tarihi: 10Mart 2015,http://www.kentges.gov.tr/dosyalar/sura_raporlari/kitap7.pdf
- Boya, N. ve Serim, H. (2011). *Mikro Krediler Makro Hayaller: Yoksulluk Gelecekte Müzelerden Mi Öğrenilecek?*. Paperpresented at Econ Anadolu, Anadolu International Conference in Economics II June 15-17, Eskişehir, Turkey.
- Buğra, A. (2005). *Yoksulluk Ve Sosyal Haklar*. Boğaziçi Üniversitesi SosyalPolitika Forumu, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, 1-18.
- Büyükçavuşoğlu, O. (2009). *Küreselleşme ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Yoksulluk*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bradshaw, T. (2006). *Theories of Povertyand Anti-Poverty Programs In Community Development*. Columbia: Rural Poverty Research Center.
- Ceyhan, A. (2011). Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Vergi Mevzuatı Yönünden İncelenmesi. *Mali Çözüm*, 211-226.
- Coşkun, M. N., (2012). *Türkiye’de Yoksulluk: Bölgesel Farklılıklar ve Yoksulluğun Profili*. Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni, Ağustos 2012/59.
- Coudouel, A.,Jesko, H., ve Quentin, W. (2002). *Poverty Measurement And Analysis”*, *Handbook On Poverty And Inequality*. Derl.:Jonathan Haughton ve Shahidur R. Khandker (The World Bank: Washington).
- Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*,59, 104-117.
- Çamlı, A. Y. (2013). *Max Weber’de Rasyonelleşme Ve İktisadi Gelişme İlişkisi*. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Demirhan, Y., ve Kartal, N. (2014). 1980 Sonrası Yoksullukla Mücadelenin Başlıca Aracı Olarak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun Kuruluş ve Varlık Nedenlerine İlişkin Bazı Tespitler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, 257-268.
- Demirtürk, R. ve diğerleri (2011). Yoksulluk Düzeyinin Modellenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 14, 1, 30-67.
- Dilik, S. (1980). Sosyal Yardımlar-İki Anlamalı Bir Terim. *AU SBF Dergisi*, 35, 1-4, 55-72.
- Dinçoflaz, N. J. (2009). *Kentteki Kadının Yoksulluğu*. TC Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, Ankara, 2009.
- Dodurka, B.Z. (2014). *Türkiye'de Merkezi Devlet Eliyle Yapılan Sosyal Yardımlar - Çalışma Raporu*. Erişim tarihi: 10 Mart 2015, http://www.spf.boun.edu.tr/docs/faaliyet_raporlari/Sosyal_Yardim_Raporu_-_Aralik_2014.pdf
- DPT, (2000). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı/Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu/Yoksullukla Mücadele Alt Komisyonu Raporu*. Ankara: DPT.
- DPT, (2001). *Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: Özel İhtisas Komisyonu Raporu.
- Ekinci, İ. (2005). *Din ve İktisadi Hayat*. Ankara.
- Erdem, T. (2003). Yoksulluk Kimin Sorunudur. *Ekonomik Yaklaşım*, 14, 49, 130-149.
- Erdendoğdu, F. (2014). Sosyal Tabakalaşma & Eşitsizlik, Erişim tarihi: 10 Mart 2015, https://www.academia.edu/7259472/Sosyal_Tabakala%C5%9Fma_ve_E%C5%9Fitsizlik

- Ergüder, Ü. (2006). *Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı Sivil Toplum ve Hayırseverlik Araştırmaları 2004-2006 Araştırma Bulguları ve Çözüm Önerileri*. TÜSEV.
- Erol, N. (2006). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Yoksulluk Ve Yoksullukla Mücadele Politikaları*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Ersungur, Ş. M.ve Topcuoğlu, A. (2014). Kalkınma Planlarının Yoksulluğu Azaltmadaki Etkisi Üzerine Bir Analiz. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 2, 299-317.
- Ertem, A. (2011). Osmanlıdan Günümüze Vakıflar. *Vakıflar Dergisi*, 36, 25- 65.
- Friedmann, J. (2001). Yoksulluğu Yeniden Düşünmek: Yetkilendirme Ve Yurttaşlık Hakları. *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, 7.
- Genç, M. (2010). Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığına Yönelik Kamu Faaliyetleri Ve Bu Faaliyetlerin Mali Yansımaları. *Maliye Dergisi*, 159, 476- 495.
- Gordon, D. (2005). “*Indicators Of Poverty&Hunger*”, *Expert Group Meeting On Youth Development Indicators Unitednations Headquarters*.New York
- Gül, H. ve Sallan Gül, S. (2008). “Türkiye’de Yoksulluk, Yoksulluk Yardımları ve İstihdam. Derleyen: Nurgün Oktik, *Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları*. İzmir: Yakın Kitabevi.
- Güllü, İ. (2010). *Gecekondulaşma, Gençlik ve Dindarlık -Kayseri Argıncık Örneği*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Kayseri
- Gündoğan, N. (2008). *Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele*. Erişim tarihi: 10 Mart 2015, <http://www.aso.org.tr/kurumsal/media/kaynak/TUR/asomedy/ocak-subat2008/Dosya.pdf>

- Güneş, S. (2008). *Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.
- Güneş, M. (2012). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımların Bir Kamu Yönetimi Politikası Olarak Sürdürülebilirliği. *SÜİİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24, 149-184.
- Haldun, İ. (2007a). *Mukaddime Cilt I*. Çeviren: Süleyman Uludağ, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Haldun, İbn (2007b). *Mukaddime Cilt II*. Çeviren: Süleyman Uludağ, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Hapolatlı, E. (2014). Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Üzerine Bir İnceleme, Erişim tarihi: 10 Mart 2015
<http://www.ihhakademi.com/wpcontent/uploads/2014/03/SOS.-YARD.-VE-DAY.-VAKIFLARI-%C4%B0NCELEME.pdf>
- Hız, G. (2014). Yenidünya Düzeninde Yoksulluğun Değişmeyen Yüzü ve Asgari Ücret. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 3, 2, 162-172.
http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_g_sd.birlesim_baslangic?P4=6588&P5=B&page1=83&page2=83 Erişim tarihi: 10 Mart 2015
<http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/eca/Turkey-Snapshot-tr.pdf>
 Erişim tarihi: 10 Mart 2015
- İliman, T. (2014). *Türkiye’de Yoksullukla Mücadelede Fonlar*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Işık Erol, S. (2014). Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü’nün Yoksullara Yönelik Sosyal Politikaları: Van Örneği. *Journal of Life Economics*, 2, 149- 170.

- Juanah, Momoh (2005) : The Role of Micro-financing in Rural Poverty Reduction in Developing Countries, Wismarer Diskussionspapiere,
- Kabaş, T. (2010). Türkiye’de En Yoksul % 20’nin Yoksulluk Profili, Gelir Dağılımı Ve Tüketim Harcaması. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 2, 192-218.
- Kan, P. (2011). *Fakirlikle Mücadelede Kamu Politikaları ve Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakıfları Üzerine Bir İnceleme*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Karabulut, A. (2011). *Türkiye’de Sosyal Yardım ve Sosyal Yardımların Tek Merkezden Yürütülebilirliği*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kaya, E. (2009). *Yoksullukla Mücadelede Avrupa’nın ve Türkiye’nin Sosyal Yardım Modeli*. T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Kayaoğlu, A. G. (2003). Sefaletin Psikolojisi: Yoksulluk Üzerine Kuramsal İlk Notlar. *Kurgu Dergisi*, 20, 219-230.
- Kazıcı, Z. (2003). *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*. İstanbul: Bilge Yayınları.
- Kesgin, B. (2013). *Kamu Sosyal Politikalarında Sosyal Yardım*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Kılıç, R. ve Çetinkaya, Ş. (2012). Türkiye’de Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardım Stratejileri ve Bir Model Önerisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 93- 114.
- Kozak, E.İ. (1984). *İbn Haldun’a Göre İnsan-Toplum-İktisat*. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Kurt, İ. (1997). *“Vakıf Müessesesi” XV. ve XVI. Asırları Türk Asrı Yapan Değerler*. İstanbul: Ensar Neşriyat.

- Kutay, N. (2014). *Küreselleşme Sürecinde Çok Uluslu Şirketler ve Yoksulluk Olgusu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEGEP, (2011). *Sosyal Dayanışma*. Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Memiş, H.(2014). Küreselleşme ve Yoksulluk İlişkisi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5, 1, 144-161.
- Oktik, N. (2008). *Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları*. İzmir: Yakın Kitabevi.
- Okuroğlu, H. (2011). *Türkiye’de Yoksulluk ve Siyasal Davranış: Serdivan Merkezli Bir Çalışma*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Ortakaya, A. F. (2010).*ŞNT Programı İçin Yapılan Başvuruların Zaman Serileri İle Modellenmesi*. Ankara: SYDGM Yayınları.
- Olcaç Ölmez, T.(2007). *Sosyal Yardım Sistemi İçerisinde Yerel Yönetimlerin Yeri*.Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özaydın, M. M. (2003). Vakıfların Sosyal Politika İşlevleri ve Günümüzde Artan Önemi. *Kamu-İş*, 7, 2, 3-32
- Özgen, N. (2005). Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletlerin Kalkınma Politikaları Ve Bölgesel Kalkınmada Yeni Kavramlar. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 11, 1, 51-59.
- Sandıkçioğlu Gürler, A. (2011). *Zenginleşme ve Yoksullaşma*. Erişim tarihi: 10Mart 2015,<http://www.sendika.org/2011/10/zenginlesme-ve-yoksullasma-aysegul-sandikcioglu-gurler/>

- Sarısoy, İ. ve Koç, S. (2010). Türkiye’de Kamu Sosyal Transfer Harcamalarının Yoksulluğu Azaltmadaki Etkilerinin Ekonometrik Analizi. *Maliye Dergisi*, 158, 326–348.
- Seyyar, A. (2006). *Değişen Dünyada ve Türkiye’de Sosyal Politikalar*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Soysaldı, M. (b.t.). *Vakıflar ve Psiko-Sosyal Fonksiyonları*. Erişim tarihi: 10Mart 2015, <http://web.firat.edu.tr/msoysaldi/vakiflar.pdf>
- Şener, Ü. (2009). *Kadın Yoksulluğu*. TEPAV Değerlendirme Notu, Eylül.
- Şengür, M. ve Taban, S. (2012). *Yoksullukla Mücadele Stratejisi Olarak Mikro Kredi Uygulaması: Eskişehir İli Örneği*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13, 1, 59-89.
- Şenses, F. ve Önder, H. (2005). *Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksulluk Düşüncesi*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Şenses, F. (2009). *Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Taş, H. Y. ve Özcan, S. (2012). *Türkiye’de ve Dünya’da Yoksulluk Üzerine Bir Araştırma*. Erişim tarihi: 10Mart 2015, <http://www.eecon.info/papers/544.pdf>
- Taşçı, F. (2008). Sosyal Yardım Yapma(Ma) Gerekçeleri Üzerine Yaklaşımlar. *Kamu-İş*;9, 1-17.
- Taşçı, F. (2009). Yoksulluğa ve Yoksullara Dönük Ahlak Yaklaşımları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 57, 481-514.
- Topgül, S. (2013). Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksulluğun Kadınlaşması. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14, 1, 277-296.
- Tutar, E. ve Demiral, M. (2007). *Türkiye’de Gelir Dağılımının İyileştirilmesi Ve Yoksullukla Mücadele Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi*. Ali Akdemir

ve Diğlerleri (Ed), IV. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi Bildiriler Kitabı içinde (331–437),Çanakkale: ÇÜ. Biga İİBF.

Türkdoğan, O. (2003). *Türk Toplumunda Yoksulluk Kültürü*. Deniz Feneri Derneği Yoksulluk Sempozyumu, Ed: Ahmet Emre Bilgili ve İbrahim Altan, Cilt: 1, İstanbul: Entegre Matbaacılık.

UNICEF, (2004).*Dünya Çocuklarının Durumu 2005, Çocukluk Tehdit Altında*. Ankara: UNICEF Yayınları.

Ülgener, S. (1981) *Zihniyet ve Din*. İstanbul: Der Yayınları.

Ünal, A. Z. (2013). Yerinden Olmuşların Yoksulluğunu Yeniden Üreten Habitus. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 15, 25, 105-112.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, <http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik194.pdf> Erişim tarihi: 10 Mart 2015

Wagle, Udaya, (2002). Rethinking Poverty Definition and Measurement. *International Social Science Journal*, 54, 171,155-165.

Weber, M. (1993).*Sosyoloji Yazıları* .Çeviren: Taha Parla, 3. b.,İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları.

www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 10 Mart 2015

Yazılıtaş, N. (2002). Türk Toplum Hayatında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmanın Tarihi Temellerine Bir Bakış. *NÜSHA*, 5, 164-171.

Yılmaz, V. ve Yakut- Çakar, (2008). Türkiye’de *Merkezi Devlet Üzerinden Yürütülen Sosyal Yardımlar Üzerine Bilgi Notu*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu. Erişim tarihi: 10 Mart 2015,

http://www.spf.boun.edu.tr/docs/calisma%20notu_SYDGM-11.08.08.pdf

EKLER

Ek-1: Anket Formu

YOKSULLUK KÜLTÜRÜ VE SOSYAL DAYANIŞMA GELENEĞİ (YUNUS EMRE KÜLTÜR VAKFI ÖRNEĞİ)

Değerli katılımcı;

Elinizdeki anket, Karaman ili örneğinde sosyal dayanışma ve yoksulluk arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans tezinin uygulama kısmıyla ilgilidir. Veriler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Kişisel herhangi bir bilgi (ad, soyadı, adres vb.) gerekli değildir. Katılımınız için teşekkür ederim.

Savaş KALAYCI

1) Cinsiyetiniz?

- 1) Kadın 2) Erkek

2) Yaşınız?

- 1) 15-24 2) 25-34 3) 35-44 4) 45-54 5) 55-64 6) 64 ve üzeri

3) Medeni Durum?

- 1) Evli 2) Bekâr 3) Boşanmış 4) Eşi vefat etmiş 5) Diğer.....

4) Öğrenim Durumunuz?

- 1) Okur-yazar değil 2) Okur-yazar 3) İlkokul mezunu
4) Ortaokul ve dengi mezunu 5) Lise ve dengi mezunu 6) Üniversite/yüksekokul

5) Ailenizin Aylık Gelir Düzeyi?

- 1) 0-500 TL 2) 501-750 TL 3) 751-1000 TL 4) 1001-1500 TL
5) 1501-2000 TL 6) 2001-2500 TL 7) 2501-3000 TL 8) 3000 TL ve üzeri

6) Çalışma durumunuz?

- 1) Çalışmıyor 2) Çalışıyor ama düzenli geliri yok
3) Çalışıyor ve düzenli geliri var 4) Emekli

7) Çocuğunuz var mı, varsa kaç tane?

- 1) Yok 2) 1 tane 3) 2 tane 4) 3 tane 5) 4 tane 6) 5 ve üzeri

8) Konut durumunuz? (kira, ev sahibi, başka birinin evinde bedelsiz oturması)

- 1) Kira 2) Kendi evi 3) Başka birinin evinde bedelsiz oturuyor

9) Doğum yeriniz?

- 1) Karaman 2) Diğer (Lütfen belirtiniz)

10. Kaç yıldır Karamanda yaşıyorsunuz?

- 1) 5 yıldan az 2) 5-9 yıl 3) 10-14 yıl 4) 15 ve daha fazla

11) Sosyal Güvenceniz Var mı?

- 1) Evet 2) Hayır

12) Aldığınız yardımlar nelerdir? (Aldığınız tüm yardımları lütfen işaretleyiniz?)

Yardım Türü		Sosyal Yardımlar	
Aile Yardımları	1	Gıda Yardımı	
		Yakacak yardımı	
		Giysi Yardımı	
		Diğer (Lütfen belirtiniz).....	
Eğitim Yardımları	2	Öğrenci ihtiyaç yardımı (kırtasiye, okul kıyafeti vb.)	
		Şartlı nakit transferi eğitim yardımı (nakit yardım)	
		Yüksek öğrenim için nakdi yardım	
		Diğer (Lütfen belirtiniz).....	
Sağlık Yardımı/Engelli Yardımı	3	Sağlık yardımı (tedavi, destek, ilaç, tıbbi malzeme, cihaz)	
		Gebelik yardımı	
		Şartlı nakit transferi sağlık yardımı (nakit yardım)	
		Diğer (Lütfen belirtiniz).....	
Özel Amaçlı Yardımlar	4	Aşevi faaliyetleri	
		Diğer (Lütfen belirtiniz).....	
Dini/geleneksel yardımlar	5	Zekât, Fitre, sadaka vb.	

13) Hayatınızdan memnun musunuz?

- 1) Memnunum
- 2) Zengin olsa daha memnun olurum
- 3) Memnun değilim ama şükür ediyorum

14) Aşağıdakilerden hangisi bugünkü sağlık durumunuzu açıklar?

- 1) Herhangi bir ağrı ya da rahatsızlığım yok.
- 2) Biraz rahatsızım ancak ciddi değil
- 3) Ciddi ve tedavisi zor bir rahatsızlığım var

15) Çocuklarınızın sizden daha rahat yaşam sürecine inanıyor musunuz?

- 1) Evet
- 2) Hayır
- 3) Fikrim yok

16) Yoksulluk probleminiz ne zamandan beri vardır?

- 1) Doğduğumdan beri
- 2) Evlenmeden önce başladı
- 3) Evlendikten sonra
- 4) Eşimden ayrıldıktan/başıma kötü bir durum geldikten sonra

17. Yardımlarla ilgili görüşleriniz?

Lütfen yan sütunda verilen derecelendirmeyi kullanarak, sizin durumunuz için en uygun olan seçeneği “X” ile işaretleyiniz. Bütün maddeleri işaretlemeyi unutmayınız. Eğer Sizin durumunuza tam olarak uygun bir seçenek yoksa size en yakın olanı işaretleyiniz.		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1)	Yapılan yardımlar ile yaşamımız rahatladı.					
2)	Yapılan yardımları yeterli buluyorum.					
3)	Yapılan yardımlardan son derece memnunum.					
4)	Yapılan yardımlarla ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz.					
5)	Yapılan yardımlarla ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı.					
6)	Yapılan yardımların topluma önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum.					
7)	Yapılan yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor.					
8)	Yapılan yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum.					
9)	Yapılan yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum.					
10)	Yapılan yardımların zamanında gerçekleştirildiğini düşünüyorum.					

18. Yoksullukla ilgili görüşleriniz?

Lütfen yan sütunda verilen derecelendirmeyi kullanarak, sizin görüşünüz için en uygun olan seçeneği “X” ile işaretleyiniz.		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1)	Yoksul olduğumdan dolayı dışlandığımı hissediyorum					
2)	Yoksulluk kaderdir					
3)	İnsanlar eğer isterlerse ve çok çalışırlarsa yoksulluktan kurtulabilirler					
4)	Yoksul olmamak için eğitilmiş olmak gerekir					
5)	Yoksulluk insanların iş yapma isteklerinin az olmasından veya tembelliklerinden kaynaklanır					
6)	İnsanlar şanslıysa yoksulluktan kurtulabilir					
7)	Yoksulluk devlet politikalarının bir sonucudur					
8)	Yoksulluktan gelecekte kurtulacağıma inanıyorum					
9)	Yoksulların çocukları da yoksul bir yaşam sürmeye mahkûmdur					
10)	Yoksullara herkesten önce devletin yardım etmesi gerekir.					

TEŞEKKÜR EDERİM

Ek-2: Vakıf Faaliyetlerinden Görüntüler

